

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI**

**TÜRK VE JAPON MASALLARININ DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PEREN ERCAN

**Tez Danışmanı
PROF. DR. REMZİ Y. KINCAL**

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**TÜRK VE JAPON MASALLARININ DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PEREN ERCAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Remzi Y. KINCAL

Bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonunca kabul edilen SDK-2021-3608 nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

Proje No: 3714

ÇANAKKALE – 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Peren ERCAN tarafından Prof. Dr. Remzi Yavaş KINCAL yönetiminde hazırlanan ve **15/08/2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Türk ve Japon Masallarının Değerler Eğitimi Açısından Karşılaştırılması**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Prof. Dr. Remzi Y. KINCAL

(Danışman)

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK

.....

.....

.....

Tez No : 10487814

Tez Savunma Tarihi : 15/08/2022

Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

15/08/2022

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Peren ERCAN

15.08.2022

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleŐtirilmesinde, çalıŐmam boyunca yardımını benden esirgemeyen hocam Prof. Dr. Remzi Y. KINCAL'a ve hayatımın her döneminde bana destek olan değerli aileme sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.

Peren ERCAN
anakkale, Ağustos 2022

ÖZET

TÜRK VE JAPON MASALLARININ DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Peren ERCAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Remzi Y. KINCAL

15/08/2022,92

Bir arada yaşamaya başlayarak toplumu oluşturan insan, beraberinde ürettikleriyle kültür olarak ifade edilen kavramı da oluşturmuştur. Toplumların gelişmesiyle birlikte kültürün ve ona bağlı olan değerlerin bir sonraki nesle aktarılması adına çeşitli yöntemler ve araçlar ortaya çıkmıştır. Bu araç ve yöntemler genel olarak değerler eğitimi şeklinde ifade edilmektedir. Bu araçlardan biri de masaldır.

Bu araştırmada birbirinden uzak iki farklı coğrafyada bulunan Türkiye ve Japonya'nın masalları değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Kunio Yanagita'nın masal derlemesinden yirmi üç Japon masalı ve Ziya Gökalp'in masal derlemesinden on iki Türk masalındaki değerler tespit edilmiş, sonuçlar hem değerler, hem kültür bağlamında karşılaştırılmıştır. Değerlerin tespiti sürecinde yöntem olarak betimsel içerik analizi, değerler modeli olarak işlevsel insan değerleri modeli kullanılmıştır. Masallardaki değerler, metinlerde yer alan sözcüklerin anlamlarına göre tespit edilmiştir. Japonca masallar araştırmacının kendi çevirisi olup doğrudan orijinal dil olan Japoncadan çevrilmiştir.

Araştırmanın sonucunda Türk masallarında sıklıkla görülen değerler duygu, duygulanım, itaat, itibar, dindarlık, destek ve güç değerleri olarak tespit edilmiştir. Japon masallarında ise başarı, duygu, duygulanım, güç, dindarlık ve destek değerleri ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, Masal, Türk masalları, Japon masalları

ABSTRACT

COMPARISON OF TURKISH AND JAPANESE FAIRY TALES IN TERMS OF VALUES EDUCATION

Peren ERCAN

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Curriculum and Instruction Development

Advisor: Prof. Dr. Remzi Y. KINCAL

15/08/2022,92

People who began to live together over a certain time, created society and produced culture within the population. By the developing of society, new methods and tools emerged to transfer the culture and values to next generations. These methods and tools are generally defined as values education. Telling fairy tales is one of these methods.

In this thesis, the fairy tales of Turkey and Japan which are two geographically distant countries have been analyzed. Selected fairy tales are twenty-three Japanese fairy tales from Kunio Yanagita's anthology and twelve fairy tales from Ziya Gökalp's anthology. Thus, values are analyzed and results are compared in terms of values education and culture. In process of analyzing values, the chosen method is descriptive content analysis, which were analyzed in terms of functional theory of human values model. Values are specified according to their meanings in all of fairy tale texts. Japanese fairy tales are translated by researcher's himself and they are translated from the original language of Japanese.

Results show that primary values of Turkish fairy tales are emotion, affectivity, obedience, prestige, religiosity, support and power. Success, emotion, affectivity, power, religiosity and support are frequent values in Japanese fairy tales.

Keywords: Values education, Fairy tale, Turkish fairy tales, Japanese fairy tales

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. Masal	4
2.1.1. Türk Masalları	6
2.1.2. Japon Masalları	8
2.2. Değerler Eğitimi Bağlamında Masallar Üzerine Yapılan Çalışmalar	10
2.2.1. Değerler ve Değerler Eğitimi	14
2.2.2. Rokeach Değerler Sınıflaması	17
2.2.3. Spranger Değerler Sınıflaması	18
2.2.4. Schwartz Değerler Sınıflaması	19
2.3. Ziya Gökalp	20
2.4. Kunio Yanagita	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		24
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL YÖNTEM		
3.1.	Araştırmanın Modeli	24
3.2.	Araştırma Materyali	25
3.3.	Veri Toplama Teknikleri	28
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		29
ARAŞTIRMA BULGULARI		
4.1.	Bulgular	29
4.2.	Türk Masalları	29
4.2.1.	Keloğlan	31
4.2.2.	Tembel Ahmet	32
4.2.3.	Nar Tanesi Yahut Düzme Keloğlan	33
4.2.4.	Keşiş, Ne Gördün?	34
4.2.5.	Pekmezci Anne	35
4.2.6.	Yılan Bey ile Peltan Bey	36
4.2.7.	Kolsuz Hanım	37
4.2.8.	Küçük Hemşire	38
4.2.9.	Deli Dumrul	39
4.2.10.	Küçük Şehzade	40
4.2.11.	Arslan Basat	41
4.2.12.	Pehlivan Veli	42
4.3.	Japon Masalları	43
4.3.1.	Ağustos Böceği ve Efendi Daishi	45
4.3.2.	Maymun Masamune	46
4.3.3.	Sümüklü Genç Keşiş	47
4.3.4.	Kaplumbağaların Şefi	48
4.3.5.	Yengeç ve Prenses Yasunaga	49
4.3.6.	Öküz Sürücüsü ve Dağ Cadısı	50
4.3.7.	Genç Keşiş ve Tilki	51
4.3.8.	Shibaemon Tanukisi	52
4.3.9.	Keşiş, Tanukiye Karşı	53

4.3.10. Danburi Zengini	54
4.3.11. Kömür Yakıcı Kogorō	55
4.3.12. Zengin Adamın Hazine Karşılaştırması	56
4.3.13. Prenses Uguisu	57
4.3.14. Prenses Uriko	58
4.3.15. Yamura'dan Yasuke	59
4.3.16. Dilencinin Parası	60
4.3.17. Dağ Haydudunun Erkek Kardeşi	61
4.3.18. Hida'dan Kidaiyu	62
4.3.19. Awa'dan Güreşçi ve Kumano'dan Güreşçi	63
4.3.20. Bilge Yasohachi	64
4.3.21. Kumarbazın Gökyüzüne Yolculuğu	65
4.3.22. Rüya Satın Alan Zengin Sanya	66
4.3.23. Hasır Zengini	67
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ ve ÖNERİLER	
5.1. Tartışma ve Sonuç	68
5.2. Öneriler	79
KAYNAKÇA	81

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	İşlevsel insan değerleri modeli	25
Tablo 2	Türk masallarında tespit edilen değerlerin dağılımı	30
Tablo 3	Japon masallarında tespit edilen değerlerin dağılımı	44

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Türk masallarında tespit edilen değerler	29
Şekil 2	Japon masallarında tespit edilen değerler	43

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı ve önemi gibi unsurlara yer verilerek araştırmanın genel çerçevesi ortaya konulmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Toplumların kimliklerini belirleyen ve onları diğer topluluklarından ayıran kültürün bir kimlik niteliğinde olduğu düşünülebilir. Kültürün öğrenilmiş davranışlar olduğunu belirten bilim insanları olduğu gibi bu kavramı daha ziyade, davranışlardan ortaya çıkan değerler şeklinde ifade eden bilim insanları da bulunmaktadır (White, 1959). Farklı tanımlarla ifade edilen kültürün, kendine has değerleri ortaya çıkardığı görülebilir. Değerleri neyin yanlış, neyin doğru ve hayatta neyin önemli olduğuna dair inançlar olarak değerlendirmek mümkündür (Idang, 2015). Dolayısıyla değerler ve değer yargıları kültürden kültüre göre değişebilen unsurlardır. Belli bir olgu bir kültüre göre olumlu karşılanırken başka bir kültürde olumsuz karşılanabilir. Öte yandan dünyada genel olarak kabul edilen evrensel değerler de mevcuttur. Küreselleşen ve sanallaşan dünyada değerlerimizin hangi ölçüde birbirine benzediği ve hangi ölçüde kendilerine has bir şekilde kaldığının saptanması önem teşkil etmektedir. Teknolojik gelişmeye ve küreselleşmeye bağlı olarak coğrafi mesafenin, zaman ve mekan bağlamında daraldığı ve iletişim kurmanın kolaylaştığı ifade edilebilir (Mahiroğulları, 2005). Böylelikle birbirlerine uzak coğrafi bölgede yaşayan toplulukların kültürel temaslarının ve dolayısıyla kültürel etkileşimin de daha kolay hale geldiği görülmektedir. Bunun sonucu olarak eğitimin birçok alanında yalnızca yerel yöntem ve içeriklerin değil, başka ülkelere ait yöntem ve içeriklerin kullanıldığı durumlarla da karşılaşmak mümkündür. Değerler eğitimi amacıyla farklı ülkelerin masallarının kullanılması da bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Kültürün bir sonucu olarak oluşup gelişen değerler yaşam tarzımızı da etkilemektedir. Ayrıca kültürün ve ona bağlı olarak değerlerin, toplumların hikaye anlatma tarzlarına kadar tesir ettiği görülebilmektedir. Bir hikaye sözlü, yazılı veya herhangi bir iletişim aracıyla aktarılması fark etmeksizin “anlatılmayı” gerektirmektedir. Bu yüzden dinleyici, hikayede yatan ideolojileri de almış olur (Worley, 2013).

Sonraki nesillere değer aktarma görevi gören masallar da hikaye anlatma kavramının önemli unsurlarından biridir. Bu bağlamda farklı kültürlere ait masalların, buldukları toplumun kendilerine özgü değer yargılarını da içerdiği düşünülebilir. Değerler eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmalarla birlikte belirli bir kültüre ait masallardaki değerlerin tespiti çalışmalarının da önem kazandığı görülmektedir. Buna karşın, Türk ve Japon masallarının karşılaştırıldığı araştırmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir.

Masalların güçlü bir değer aktarım aracı olması ve değerlerin yaşantımızı şekillendirmesi düşüncelerinden yola çıkararak, söz konusu alanda sözlü edebiyatı gelişmiş iki kültür olan Türk ve Japon kültürlerinin masallarında yer alan değerlerin çözümlenip karşılaştırılmasına ilişkin araştırmalara ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu yüksek lisans tezi kapsamında Türk ve Japon masallarının değerler eğitimi açısından çözümlenmesi ve değerlerin farklılıklarıyla benzerlikleri hususunda karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Böylelikle kültürlerin en saf halini yansıtan unsurlardan biri olan masalların taşıdığı ortak değerler de incelenmiş olacaktır. Ayrıca karşılaştırmalı değerler eğitimi alanında gerçekleştirilecek çalışmalara Türk ve Japon kültürü araştırması bağlamında sınırlı bir ölçüde de olsa katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

1.3. Araştırmanın nemi

Masallar üzerinde değerler eğitimi kapsamında yapılan analiz araştırmalarının, daha çok belirli bir kültüre ait masalların çözümlenmesi üzerinden yürütüldüğü dikkat çekmektedir. Bu araştırmada coğrafi konum itibarıyla birbirine çok uzak olan iki toplumun masalları karşılaştırılmakta ve benzerliklerle farklılıklar saptanarak kültürel etkileşimleri incelenmektedir. Birbirinden oldukça uzak toplumlarda dahi farklı yorumlanan değerler olduğu gibi ortak şekilde algılanan değerler de söz konusu olabilmektedir. rnek olarak güzellik değeri ortak bir değer olmasına karşın farklı toplumların “güzellik” ölçütü de farklı olabilmektedir. Dolayısıyla masallardaki değerlerin tespit edilmesinin, iki kültürü de kendi bağlamlarında daha iyi kavrama konusunda katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu açıdan

düşünüldüğünde araştırma, bu alanda Türkiye’de yapılacak çalışmalara katkıda bulunabilecek olması açısından da önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 1938’de Kunio Yanagita tarafından derlenmiş “Nihon no Mukashibanashi (日本の昔話 - Japonya’nın Masalları)” isimli kitabından seçilen masallarla Ziya Gökalp’in derlediği masallardan oluşan ve 2016 yılında Evren Jülide Koç’un editörlüğünde Herdem Kitap tarafından basılan “Tüm Masallar” isimli eserden seçilen masallarla sınırlıdır. Bu kapsamda araştırma Tüm Masallar’dan on iki (12), “Nihon no Mukashibanashi”den yirmi üç (23) masalla sınırlandırılmıştır. Tüm Masallar’da toplamda on sekiz (18) metin bulunmakla birlikte, bunlardan biri tiyatro oyunu formatında yazılmıştır. Japonya’nın Masalları isimli eserde ise toplamda yüz sekiz (108) masal yer almaktadır. Kapsama alınan masallar, isimlerinde bir unvan ya da asalet gibi sosyal statü belirten kelimelerin geçtiği masallardır. Bu ölçüt dışındaki masallar kapsam dahilinde değildir. Ayrıca “Nihon no Mukashibanashi”den seçilen yirmi üç masal, araştırmacının çevirisi üzerinden çözümlenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Bu bölümde araştırmayla ilgili olan kavramlara ve konuya ilişkin olarak gerçekleştirilen araştırmalara yer verilmektedir.

2.1. Masal

Masallar, günlük hayattaki olaylarla harmanlanarak kurgulanmış ve genelde ders verme amacı güden hikâyeler olarak düşünülebilir. Masalların tam olarak nereden çıktığı sorusu hâlâ cevaplanamamıştır ve bu konudaki araştırmalar devam etmektedir. Rüyalar, masallar ve mitlerin doğduğu nokta aynıdır. Her üç alan da bilinçdışının bir eseri olarak meydana gelmiş unsurlardır. Masallar ve mitler gibi anlatılar, ortak bilinçdışı ve ortak bilincin etkileşerek bir şekil kazanmasından meydana gelmektedir (Saydam, 2019). Türkçede “masal” sözcüğü Arapça “mesel” kelimesinden gelmektedir ve “genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, doğa dışı varlıklara yer verip çoğunlukla insanların belli olmayan bir zamanda ve yerde başından geçen, olağan dışı olayları aktaran bir anlatı türü” olarak ifade edilmektedir (TDK, 2000). Etimolojik olarak bakıldığında Türkçedeki masal sözcüğünün bir mesele, bir hadise anlatmakla alakalı olduğu da ifade edilebilir. Japoncadaysa “masal” sözcüğü “mukashibanashi” (昔話) şeklinde ifade edilmekte ve iki sözcüğün birleşmesinden oluşmaktadır. Tek başına incelendiğinde “mukashi” sözcüğü “eski”, “banashi/hanashi” sözcüğüse “anlatı/konuşma” anlamına gelmektedir (Demirci, 2003). Kelimenin Japonca karşılığında yola çıkarak “mukashibanashi” kelimesi oldukça derin bir geçmişe sahiptir ve toplum tarafından benimsenmiş, kendine özgün değeri ve ağırlığı olan bir sözcüktür. Ancak kelimedeki bulunan “eski” kısmının somut açıdan ne kadar eski olduğu hâlâ bir tartışma konusudur (Ozawa S. , 2011). Masalların içerik ve işlev olarak da diğer anlatı türlerinden daha farklı bir konumda olduğu söylenebilir. Hikayeler belirli bir gerçeklikten doğmaktadır. Fakat masallar, gerçeğin zayıf bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla masallarda, gerçeklikten türetilen her şey ikincil durumdadır (Richardson, 2002).

Masallar zaman içinde farklılaşarak, tarih sürecinde yeni özellikler de kazanmaktadır. Masallar on dördüncü ve on sekizinci yüzyıllar arasında sıklıkla Latince yazıya

geçirilmeye başlandığında sözlü geleneğe gelişmiş geniş alana dayalı olmakla birlikte soylular, rahipler ve orta sınıfa hitap edecek şekilde kendi geleneğini, motifini, yerini, karakter ve olaylarını geliştirmeye başlamıştır (Zipes, 2009). Ayrıca masalların eğlenme ve hoş vakit geçirme, değerler, toplumsal yapılar ve törenlere destek vermek ve eğitimle kültürün yeni nesillere aktarılması gibi işlevleri de bulunmaktadır (Oğuz ve Özünel, 2019). İşlevler göz önünde bulundurulduğunda masalların dinleyenler ve bilhassa çocuklar üzerindeki önemli etkisi de görülebilir. Masal, çocuklar için bir uyaran niteliği taşıyabilir. Çocuklar, masalarda anlatılanların içindeki durumlardan yola çıkarak kendi dünyalarını tanıma fırsatına erişir. Karakterlerin ve onların kurduğu ilişkilerden çıkarımlarda bulunarak, bunları kendi yaşantısında uygulayabilirler. Böylece dil becerileri ve hayal güçleri gelişir (Saltık, 2019). Dolayısıyla masalın başlı başına bir eğitim aracı olduğunu söylemek mümkündür. Masallar çocuğa tarih bilinci aşılabilir ve toplulukların eski sosyal düzeni hakkında bilgiler de verir. Aynı zamanda ahlaki eğitim veren bir yanı da olmakla birlikte kişilik gelişimi açısından da önemlidir (Kaptı, 2017). Masalarda amaç, onu dinleyen veya okuyan kişinin hikmete ulaşmasını sağlamaktır. Böylelikle, masalın ait olduğu topluma has kültürün aşılmasıyla birlikte ideal toplum yaratma arzusu da gerçekleşmiş olacaktır (Saluk, 2018).

Masallar çocukların dünyalarından ve ona bakış açılarından uzak değildir. Masallardaki kurgunun akış şekli, çocukların dünya algıları ve yaşadıkları olayları aktarma şekliyle uyum sağlamaktadır. Masalarda olaylar gerçekleşir ve gerçekleşmeye devam eder, bunların sebebinin belirtilmesi gibi bir gereklilik yoktur. Çocukların deneyimlerini aktarma yollarının da benzer olduğu görülebilir (Spitz, 2016). Bu açıdan bakıldığında çocukluğun yalnızca biyolojik bir süreç olmadığı anlaşılabilir. Çocukluğun sosyal gelişim tarafı da olduğu düşünüldüğünde, masalların onlara yol gösterdiği ve çeşitli değerleri kazandırdığı görülebilir (Lewin, 2020). Ayrıca masallar, bireylerin estetik anlayışı açısından gelişiminde de önemli bir rol oynamaktadır. Güzel konuşma, topluma fayda sağlayacak bir kişilik oluşturma, yaşamı ve çevreyi güzelleştirme, edebi zevk kazandırma, sözü etkili kılma, düzen anlayışı aşılama ve düzen sayesinde kavram dünyasını geliştirme gibi işlevlere de sahiptir (Arıcı, 2016).

Masallar küresel bir nitelik de barındırmaktadır. Fakat detaylı olarak ele alındığında eski masalların bölgesel farklılıklar içerdiği de görülmektedir. Dolayısıyla eski masallar, yerel karakteristik özelliklerden yoksun değildir. Diğer bir deyişle masallar/halk hikayeleri, küresel ve yerel unsurların iç içe geçtiği eşsiz bir konumda yer almaktadır. Masalların

küresel özelliklerinin yanında, ulusal ve yerel özellikleri de karşılaştırmalı araştırmalarla ortaya çıkarılabilir (Masafumi, 2015). Bu karşılaştırmalar için belirlenen kültürlere ait masalların öncelikle ayrı ayrı ele alınmasının, konuyu daha anlaşılır kılacağı düşünülebilir.

Masalların çocuklar üzerindeki çeşitli etkileriyle birlikte hem yerel, hem de küresel özellikler barındırması, masalların kültürlerarası eğitim hususunda güçlü bir araç olarak düşünülmesini sağlayabilir. Kültürlerarası eğitimin önemi, onun eğitimin yalnızca bir aşamasıyla sınırlı olmadığı düşünceleriyle vurgulanmaktadır. Kültürlerarası eğitim başlı başına bir temadır vatandaşlık eğitiminde olduğu kadar tıpta da, dil eğitiminde olduğu kadar matematikte de önemlidir. Kültürlerarası eğitim anlayışını benimsememiş bir eğitim programının da tam olarak “eğitim” sayılmayacağı ifade edilmektedir (Coulby, 2006). Bununla birlikte kültürlerarası eğitim aracılığıyla kültürel çeşitlilikten yararlanılabilir ve diğer ülkelerde yaşayanlarla iletişim kurarak kültürlerarası etkileşim ve barış sağlanabilir (Demir ve Üstün, 2017). Kültürlerarası eğitim anlayışının erken yaşlarda masallar aracılığıyla aşılmasının önemi büyüktür. Bu edebiyat dersleri yoluyla yapılacağı gibi, sosyal öğrenme kuramı bağlamında da gerçekleştirilebilir. Bununla birlikte, masalların yalnızca on iki yaşa kadar olan çocuklara yönelik olmadığı da unutulmamalıdır. Masallar, ergenlik ve yetişkinlik döneminde de bireyin kültürel kimlikleri kavrayıp benimsemesinde önemli rol oynamaktadır. Dolayısıyla bu konudaki çalışmalar dilbilim ve etnik alanlarının dışına çıkarılarak, sosyokültürel ve ideolojik açılardan da ele alınabilir (Chira, 2018). Ayrıca çocukların, masallarla birlikte diğer kültürlerle tanıştıkları ve çevrelerindeki farkına vardığı belirtilmektedir. Böylece çocuklar yalnızca kendi kültürleri üzerinden değil, çevrelerinde bulunan kültürler aracılığıyla da ortak küresel unsurlara erişebilir (Magos, 2009). Ayrıca çocukların, farklı bir kültürü olumlu bir bağlam üzerinden tanımaya başladıklarında hedef kültürü fark ettikleri, onunla ortaklık ve empati kurmak üzere çabaladıkları da belirtilmektedir (Çıldır, 2022). Masallar hem bir değerler eğitimi, hem de bir kültürlerarası eğitim aracı olarak oldukça eski bir yöntemdir. Buna karşın, genel olarak değerlendirildiğinde günümüzde hâlâ etkisini sürdürdüğü ve daha da etkili bir şekilde kullanılabileceği ifade edilebilir.

2.1.1. Türk Masalları

Masalların, Türk edebiyat dünyasında önemli bir yeri olduğu görülebilir. Türk edebiyatında ilk masal derlemesi olarak kabul edilen eser *Billur Köşk Masalları*'dır. Eserde

yer alan masalların kim tarafından derlendiği bilinmemekle birlikte, ilk basım tarihinin 1870'lerden önce olamayacağı tahmin edilmektedir. Yukarıda sözü edilen masal derlemesinde Billur Köşk ile Elmas Gemi, Helvacı Güzeli, Mercan Kız ve Kara Yılan gibi masallar başta olmak üzere on dört masal yer almaktadır (Alangu, 1961).

Bir dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda da bulunmuş ve Türk halkbilimi üzerine çalışmalar yürütmüş Macar bilim insanı Ignác Kúnos, Türk masallarını Kızılderili hikayelerinden ya da Bin Bir Gece Masalları'ndan türetilenlerden oldukça farklı bir konumda değerlendirmektedir. Kúnos'a göre Türk masalları biçim bakımından Batılı masallarla benzerlik gösterse de, onlardan bağımsız niteliktedir. Karakterlerin giydiği kıyafetler, onların Doğu'ya ait olduklarını göstermektedir. Öte yandan Türk masallarında yer alan kahramanlıklar, mücadeleler ve zaferler de Avrupa halkının yabancı bulmayacağı türdendir. (Kúnos, 2016). Türk masalları yalnızca Anadolu'yla sınırlandırılmamakta, Orta Asya'dan başlamak üzere geniş bir coğrafyada anlatılmaktadır. Dolayısıyla zengin bir anlatı niteliği taşımaktadır. Bununla birlikte inanç bakımından da Şamanizm'den İslamiyet'e kadar birçok farklı inanç sisteminden unsurlar barındırmaktadır (Bolat N. , 2017). Bu tür masalların bazılarında Şamanizm doğrudan kurguda yer alsa da, bazı masallarda dolaylı olarak karşılaşılmaktadır (Türkan, 2015).

Türk halkları geniş bir coğrafi alana yayılmış durumdadır. Bunun neticesinde masallar farklı bölgelerde başka isimlerle ifade edilebilmektedir. Türkiye ve Balkanlar'da *mesel*, *masal*, *hekat*, *hikaye* gibi tanımlamalar bulunurken, Güney Azerbaycan ve Kafkasya'nın büyük bir bölümünde *nağıl* sözcüğü kullanılmaktadır. Ayrıca "masal" kelimesi için Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan ve Uygur Özerk Cumhuriyeti gibi Hazar Denizi'nin doğusunda bulunan Türk coğrafyasında *ertek* ve *erteği* sözcüklerinin kullanıldığı görülmektedir (Bakırcı, 2015). Ayrıca Türk masalları genellikle belirsiz bir zaman diliminde geçmektedir. Olaylar da bilinmeyen bir dönemde meydana gelir. Diğer taraftan, Türk masallarında miş'li geçmiş zaman veya yakın geçmiş zaman kullanıldığı dikkati çekmektedir. Di'li geçmiş zaman veya şimdiki zaman kipleri, karakterlerin konuşmalarında yer almaktadır. Türk masalları çoğunlukla nesir şeklindedir. Bazı karakterlerin konuşmalarını manzum olarak görmek de mümkündür (Mimura, 2009). Bununla birlikte, Türk masallarında da masalların çeşitli yerlerinde karşılaşılan kalıp ifadeler mevcuttur. "Formel" olarak adlandırılan bu kalıplar, Türk masallarının da karakteristik özelliklerinden biri olarak düşünülebilir. Bu kalıplar arasında "*Bir varmış, bir yokmuş...*",

“Varıdı yoğudu...”, “Evvel zaman içinde...”, “Eski zamanın birinde...” şeklinde ifadeler de mevcuttur (Sakaoğlu, 2008).

Türk masallarında çok çeşitli karakterlerin bir arada yer aldığı görülebilir. Bu uygulamaya örnek olarak birçok özelliğe sahip olan ve bazı masalarda kendisinden “deli oğlan” olarak bahsedilen Keloğlan karakteri de örnek olarak gösterilebilir. Keloğlan karakteriyle birlikte dev, peri, padişah, vezir, kadı, Yahudi ve cimri gibi karakterlerle de karşılaşmak mümkündür (Şimşek, 2017). Bazı Türk masallarında kahramanların üstün özelliklere sahip olduğu ve doğumlarının da mucizevi yollarla gerçekleştiği de görülmektedir. Olağanüstü özellikleri bünyesinde taşıyan kahraman, karşılaştığı zor durumları ihtiyar ve Hızır vb. karakterlerle aşmaktadır (Kayabaşı, 2016). Bununla birlikte karakterlerin şekil değiştirdiği durumlar da mevcuttur. Altay, Baraba, Hakas, Ahıska, Azerbaycan, Balkan, Kerkük, Horasan, Karay, Kıbrıs, Türkiye, Gagauz, Başkurt, Kumuk, Nogay, Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen ve Uygur bölgelerinden masalarda karakterlerin çeşitli hayvanlara dönüştüğü hikayeler de yer almaktadır (Türkan, 2008). Yardımcı vazifesi üstlenmiş olarak zümrüdü anka kuşu, konuşan atlar, periler ve çok yemek, çok içmek, dağları yerinden oynatmak gibi yalnızca bir tane insanüstü güce sahip insanlar da Türk masallarında yer almaktadır (Günay U. T., 2009).

Türk masalları yalnızca hikaye bünyesinde barındırdığı olaylar ve değerlerle değil, onu dinleyicilere aktaran anlatıcı açısından da önemli bir işleve sahiptir. Bir Türk masalı, anlatıcının çocukluğunda dinlediği bir anlatıdır. Bu sebeple Türk masalları, anlatıcının Türk kimliğini oluşturan ve onun toplumsal kişiliğini yansıtan kültürel bir aidiyet ögesi olarak ifade edilebilir (Ekici ve Sarpkaya, 2021).

2.1.2. Japon Masalları

Japonya yazılı kaynak ve edebi açıdan oldukça zengin bir ülke olarak ifade edilmektedir. Kelime anlamı olarak “güneşin kökleri” manasına gelen ada ülkesi Japonya’da dağlara da kutsallık atfedilmektedir. Güneşin köklerinden geldiklerine inanan Japonlar, güneş tanrıçalarına “Amaterasu” demektedir (Güvenç, 2002). Coğrafi özellikleri, mitolojisi ve tarihi de incelendiğinde Japonya’nın kültürünün bir bütün olarak çeşitli açılardan Japon masallarına yansıdığı düşünülebilir.

Japon masalları üzerine yapılan çalışmaların ilk olarak Avrupa’da başladığı belirtilmektedir. Japon halk hikayeleri ve masalları üzerine 1871’de yayımlanmış olan “*Tales of Old Japan*” adını taşıyan kitap, ilgili alanda önemli bir eser olarak ön plana çıkmaktadır (Seki, 1939). Japon halkı için masallar hem bireylerin hem de nesillerin birbiriyle ilişki içinde kalmasını sağlayan önemli bir kültürel bağ olarak görülmektedir. Ayrıca Budizm ve çeşitli dış kaynaklardan beslenmiş olan Japon masalları, sayı ve içerik açısından oldukça zengindir. Örnek olarak “*Nihon Mukashibanashi Tsūkan*” isimli eserde altmış bin civarında masal bulunmaktadır (Akabay, 2015).

Japon masallarında karşımıza çıkan doğüstü karakterlerin büyük çoğunluğu din ve inanç sistemiyle alakalıdır. Mitolojinin bu masallar üzerindeki etkisi büyüktür ve Japon toplumunda inancın yerinin öneminden kaynaklı olarak masallarda Budizm ve Şintoizm’den unsurlar da yer almaktadır (Uehara, 1995). Batı kültürünün masallarıyla karşılaştırıldığında Japon masalları yaşlı kadın ve erkek kahramanların çok olmasıyla ön plana çıkmaktadır. Masallarda en tipik başlangıçlardan biri “*Bir zamanlar, yaşlı bir adam ve yaşlı bir kadın yaşamış.*” ifadesidir. Bu yaşlı kahramanlar, Batı masallarındaki “sonsuz dek mutlu yaşama” olgusundan ziyade hikayenin sonuna bir denge getirmeleriyle bilinir (Joosen, 2018). Kahramanın birçok zorluk ve imtihanla başa çıkmasıyla birlikte evliliğe ulaşmasının ardından yetişkin bir erkeğe dönüşmesi yerine Japon masallarında evlenen fakat bu evliliği bırakıp asıl dünyasına geri dönen karakterle de karşılaşırız (Miwako, 2009). Ayrıca Japon masallarında doğanın herhangi bir yerinde yaşayan ve “*yōkai*” olarak tabir eden kötü ruhlar/şeytanlar da bulunmaktadır. Doğüstü olayların gerçekleşmesi için büyü bir ortama veya bir büyücüye ihtiyaç yoktur. (Ozawa T. , 1989). Ayrıca Japon masallarının genel düzenine bakıldığında mekân olarak orman ve dağların sıklıkla kullanıldığı görülmektedir (Kanda, 1992).

“*Mukashi mukashi, aru tokoro ni...*” (*Eskiden eskiden, yerlerin birinde/Eski zamanlarda, var olan bir yerde...*) ifadesiyle de başlayan Japon masallarında karşımıza çıkan karakterlerin genelde özel bir isme sahip olduğunu görmeyiz. Bu karakterler sonu “*Tarō*” ile biten bir isimle hikayenin içinde geçmektedir. Diğer bir deyişle Japon masalları hangi dönemde, hangi bölgede yaşarsa yaşasın ve hatta kim olursa olsun rahatlıkla anlayabilecekleri bir yapının üzerine oturtulmuş halde karşımıza çıkmaktadır (Morimitsu ve Seki, 2015).

Japon masalları, özellikler bakımından Batı kültürüne ait masallardan ayrılmaktadır. Bunun sebebi, insan zihninin bir bütün halinde değişmemesidir. Fakat yüzeydeki bilincimizde önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu da bireysel ve kültürel farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla insan, “nesne” dediğimiz kavramı bilinciyle kavramaktadır. Bilinçdışı algısı evrensel olabilir fakat hikayeleri kurgulayıp anlatırken bilincini kullanmaktadır (Kawai, 2018). Batı kültürünün masalları ve Japon masalları karşılaştırıldığında Batı’nın, “nihai yasak” olarak ifade edilen unsurları gizlemek için bazı eylemleri yasaklamak durumunda kaldığı görülmektedir. Buna karşın, Japon masalları yasak olan unsurları gayet kolay ve açık bir biçimde vermektedir. Bu, Japon masallarında insanların ötesine geçen öğeler bulunmasıyla alakalıdır (Osawa, 2012).

Japon masallarında Türkiye’den bahsedilen bir örnek de mevcuttur. Doğacı edebiyat akımı yazarlarından olarak ifade edilen ve bir samuray ailesinin mensubu olan Tokuda Shūsei, “*Türk Kralın Dileği*” (*土耳其王の所望 – Toruko-ō no Shomō*) isimli bir masal kaleme almıştır. Bu masal, 1900 yılında “*Chūgaku Sekai*” isimli bir dergide yayımlanmıştır. Masalın, o dönemde bir Japon’un gözünden Türk algısı hakkında fikir edinmek açısından oldukça önemli olduğu düşünülebilir. Masal kısaca bir Türk kralının sarayında bolluk ve bereket içinde yaşarken halkından giderek uzaklaşmasını, bunun sonucunda da halktan gelen tepkileri konu alır. Bir bilge, Türk kralının sarayına gider ve ona dileğini sorar. Her şeyin altın olmasını isteyen kral, bir süre sonra yemeye ve içmeye çalıştığı her şeyin altına dönüşmesi sebebiyle yiyip içemez, hatta rahat uyuyamaz hale gelir. Sonunda kral hatasını anlar (Erdemir, 2019).

Türk ve Japon masallarının, ayrı ayrı ele alındıklarında ortak ve farklı özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Bahsedilen özellikler daha çok karakteristik ve yapısal özellikleri barındırmaktadır. Türk ve Japon masalları da dahil olmak üzere çeşitli kültürlerin masallarının değerler eğitimi araştırmalarının incelenmesinin de faydalı olacağı düşünülebilir.

2.2. Değerler Eğitimi Bağlamında Masallar Üzerine Yapılan Araştırmalar

Dünyada farklı kültürlerle ait masalların değerler eğitimi temelinde değerlendirildiği çeşitli araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmalar konuları ve ele alınan bölgeler açısından

çeşitlilik göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde yalnızca bir bölge, toplum veya ülkenin masalları üzerine yapılan araştırmalar olduğu gibi, iki farklı kültürün masallarının karşılaştırıldığı araştırmaları görmek de mümkündür. Karşılaştırmaları araştırmalar yalnızca aynı coğrafi bölgede bulunan ülkelerle sınırlı değildir. Bu yüksek lisans tezinde birbirine uzak olan iki kültür olan Türk ve Japon masallarının ele alınması gibi Asya ve Avrupa ya da Asya ve Amerika kıtalarında yer alan ülkelerin masallarının karşılaştırıldığı araştırmalar da mevcuttur.

Güneydoğu Asya bölgesinde yer alan Endonezya masallarının ve Batı kültürüne ait masalların farklılıklara sahip olduğu vurgulanmaktadır. Endonezya masallarının ebeveyne saygı, iş birliği, yardımseverlik ve diğer sosyal nezaket değerlerinin taşıdığı görülmektedir. Batı masallarında ise çocuk ve ebeveyn ilişkisindeki uyum vurgulanmaz. Batı masallarında değerler daha çok birlikte olma, arkadaşlık, bağımsızlık, cesaret ve başarı hakkındadır (Sofa, 2020).

Afrika bölgesinde masallar geleneksel olarak itibar sahibi kişilerin ve ebeveynlerin (çoğunlukla annelerin) ağzından anlatılır. Bu yolla iyi davranışlar, toplum kuralları, çalışkanlık bilinci, itaat, eşitlik ve atalarla itibar sahibi kişilere saygı/itaat gibi değerlerin aktarılması amaçlanmaktadır. Bahsi geçen değerler, Afrika'nın sosyal, politik, dini ve etik anlamda temel ahlak anlayışını oluşturmaktadır (Pinto, 2008).

Oldukça geniş bir coğrafyada anlatılan Rus masalları kırsal bölgelerdeki doğayı, sık ormanları, rüzgarlı stepleri ve engebeli dağları yansıtmaktadır. Gerçek ve fantastik dünyanın güzel bir harmanından oluşmaktadır. Hayal, büyü, halk bilgeliği, doğa sevgisi ve güçlü bir mizah içerir. Kahramanların karanlığa karşı dövüşünü, korkusuzluğunu, cömertliğini ve nezaketini de görürüz (Povsic, 1981).

Avrupa bölgesinde yer alan ülkelerin, birbirlerine yakın olmalarına rağmen masallarında farklı noktaların vurgulandığını görmek mümkündür. Bazı Fransız masallarında okurlar sıklıkla uyumsuz kişilikler, yaş farkı, güç savaşı, cinsellik, acı, şiddet, zorunluluktan doğan çatışmalar, yabancılaşıma, kişilik bozuklukları, hafıza kayıpları, mutluluk ve korkuyla karşılaşmaktadır (Knapp, 2003). Alman iki kardeş olan Jacob Grimm ve Wilhelm Grimm'in derlediği ve dünyaca bilinen *Grimm Masalları*'ndan ele alınan bazı masallarda ise iyinin ve kötünün aynı anda var olduğuna dikkat çekilmektedir. Kötülüğün çekici unsurları da mevcuttur. Ayrıca bu masallar nezaket ve şirinlik, sevgi, cesaret,

dayanıklılık, itaat, şefkat, akıl yürütme ve sadakat değerlerini barındırmaktadır. Bu hikayeler sahip olduğu açık dille birlikte insanın en derin arzularına da hitap etmekte ve insanın güzellik, samimiyet, başarı ve aidiyet isteklerini de tatmin etmektedir (Bryan, 2005). Ayrıca bazı Avrupa masallarında birçok atasözü görmek mümkündür. Olayların akışında karşımıza çıkan atasözleri de kurgu bünyesinde değer aktarmanın yollarından biri olarak düşünülebilir. Seçili Portekiz ve Sırp masallarında geçen atasözleri üzerinden çeşitli değerlerin aktarılması istendiği belirtilmektedir. Elde edilen verilere göre iki kültürün masalları da atasözlerini serpiştirme konusunda benzer bir strateji izlemekte ve dindarlık, tevazu, cömertlik, sevgi, komşuya ilgi ve bencillik, açgözlülük, inançsızlık gibi durumlara karşı sitem/eleştiri değerlerini taşımaktadır (Marinović, 2015).

Türkiye ve Türk dünyasında anlatılan masallar da çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Bu araştırmalar arasında da yalnızca belirli Türk masallarının incelendiği durumlarla birlikte, Türk masallarının farklı kültürün masallarıyla karşılaştırıldığı örnekler de mevcuttur. Ignác Kúnos'un derlediği kırk dört Türk peri masalında yardımseverliğin en çok rastlanan değer olduğu bildirilmektedir. Söz konusu değerlerin ardından dürüstlük, sorumluluk, çalışkanlık, farklılıklara saygı, adil olma, hak ve özgürlüklere saygı ve barış değerleri gelmektedir. Tespit edilen değerlerin, sosyal bilgiler dersinde kazandırılması amaçlanan değerlerle uyduğu bildirilmektedir (Kılcan, 2016). Naki Tezel'in Schwartz Değerler Ölçeği temelinde çözümlenen masallarında en çok karşılaşılan değerlerin geleneksellik ve özyönelim olduğu tespit edilmektedir. En az rastlanan değer evrenselcilik olduğu belirtilmektedir (Karagöz, 2017). Sema Maraşlı'nın dört farklı masal kitabında yer alan toplamda seksen iki masal, öğretim programlarında bulunan değerler ışığında oluşturulan otuz iki değere göre incelenmektedir. Elde edilen verilere göre masalarda en sık görülen değerler sevgi, aile birliğine önem verme, yardımseverlik ve nezaket olarak ifade edilmektedir. En az görülen değerler bağımsızlık, sabır, özgürlük, merhamet ve fedakarlık olarak belirtilmektedir (Topbaş, 2015).

Türk dünyasında anlatılan hayvan masallarında güç, güvenlik, evrensellik, başarı, geleneksellik, yardımseverlik, uyma, uyarılma, özyönelim ve hazcılık değerlerinin bulunmadığı ifade edilmektedir (Dağı, Alptekin ve Kaplan, 2018). Güney Azerbaycan masallarında en çok karşılaşılan değer yardımseverlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yardımseverliği görülme sıklığı bazında sevgi, din ve dürüstlük takip etmektedir. Söz

konusu değerler dolaylı yoldan değil, doğrudan okuyucunun/dinleyicinin kavrayabileceği şekilde olay örgüsüne yedirilmektedir (Özçelik, 2021).

Türk, Alman, Balkan ve Rus masalları çeşitli değerler açısından benzerlik ve farklılık göstermektedir. Türk, Rus ve Balkan masallarındaki temel değer yardımseverlik olduğu vurgulanmaktadır. Yardımseverliğin ardından Türk, Alman ve Rus masallarında en sık karşılaşılan değer sorumluluk olduğu belirtilmektedir. Balkan masallarında ikinci en sık görülen değer adalettir. Vatanseverlik en çok Türk masallarında bulunmaktadır. Bu sıralamayı Rus ve Balkan masalları takip ederken vatanseverliğin en az görüldüğü masallar Alman kültürüne aittir (Yılmaz, 2019).

Japon masallarının içerik, sunuş ve karakterlerin işlevleri açısından diğer bölgelerin masallarıyla ayrıştığı durumlar mevcuttur. Japon masallarında erkek karakterler bir yolcu görevindedir. Mutluluk arayışına çıkarlar ve bilinmeyen diyarlara giderler. İnsanüstü güçlere sahip olanlar bile diğer canlılarla kuracağı sıcaklığı ve samimiyeti arar. Bu yolda kendilerini kanıtlamaya çalışırlar. Mutluluk kavramı onlar için oldukça basittir ve genelde geceyi geçirecek bir yer, iyi bir yemek ve kuru kıyafetlerden ibarettir. Dolayısıyla varlıklı olmak büyük bir önem teşkil etmemektedir. Küçük şeylerde bile güç, başarı, güzellik ve anlam bulabilirler (Petrova, 2004).

Japon masallarıyla ve Batı kültürüne ait masallar arasındaki farklardan biri olarak, Batı masallarında iş birlik değeri bulunmazken Japon masallarında yer alması belirtilmektedir. Bunun sebebi olarak Batı kültürünün daha rekabetçi olması ifade edilmektedir. Öte yandan Japon kültürü iş birliğine değer verir ve gruplar halinde çalışmayı ön planda tutar (Oghigian, 1997). En bilindik Japon masalları yer arasında alan *Momotarō* (*Şeftali Çocuk*) ve *Jack and the Beanstalk* (*Jack ve Fasulye Sırtığı*) isimli İngiliz masalı bazı farklılıklar içermektedir. Söz konusu Japon masalında kahraman, şeytanı ve yandaşlarını alt etmek için çıktığı yolculukta yeni arkadaşlar edinir. Şeytanla girdiği dövüşte takımdaki her üyenin bir görevi vardır. Kötü karakter alt edildiğinde tüm köy mutluluğa kavuşur. Diğer yandan, İngiliz masalının kahramanı Jack tek başına hareket eder. Sırığa tırmanırken aklında yalnızca kendi arzusu vardır. Maceranın sonunda Jack ve annesi zengin olur, Jack bir prensesle evlenip daimi mutluluğa erişir (Imai, 2019). Ayrıca bazı Japon ve ABD masallarında, iki ülkenin anlatılarında da adalet ve cezalandırmanın güçlü bir şekilde vurgulandığı ifade edilmektedir. Yalan söylemek, hırsızlık yapmak ve gaddarlık ayıplanmakta ve beraberinde olumsuz sonuçları doğurmaktadır. Ayrıca Japon masallarında

af dilemek ve affedilmek için çaba göstermek, diğer insanlara inanma, hayvanlara nezaket, kıskançlığa ve kan davasına karşı sitem gibi unsurlar da bulunmaktadır (Lanham ve Shimura, 1967).

Türk ve Japon masallarının çeşitli ortak noktaları bulunmaktadır. Japon masalları ve Dede Korkut masallarında hem Japonlar, hem de Türkler için çocuk sahibi olmanın önem teşkil ettiği vurgulanmaktadır. Çocuk sahibi olmak statüyü arttırmaktadır ve erkek evladın bir kahraman olarak yetiştirilmesi önemlidir. Japon masallarında da Dede Korkut masallarında olduğu gibi çeşitli inanç motifleri bulunmaktadır. Zorda kalan kahramanlar dua ederek ilahlardan yardım istemektedir (Avcı, Çelik ve Takahashi, 2021).

Masallar üzerine yapılan değerler eğitimi araştırmalarının, farklı kültürlerin hem ortak hem de farklı değerlere sahip olduğunu gösterdiği ifade edilebilir. Aynı coğrafi bölgede bulunan iki kültürün masallarında farklılıklar olduğu gibi, uzak coğrafi bölgede yer alan kültürlerin masallarında benzerlikler olması da dikkat çekmektedir.

2.2.1. Değerler ve Değerler Eğitimi

Çeşitli sebepler sonucunda insan, bir arada yaşama ihtiyacı hisseder ve bununla birlikte sosyalleşir. Sorunsuz bir yaşam sürdürme gayesi ışığında bazı siyasal, toplumsal, kültürel ve ahlaki ilkeleri benimsemesi gerekir. Genel kabul gören bu ilkeler, toplumsal değerleri oluşturmaktadır (Yurdakul, 2020). Değer olarak ifade edilen kavram, toplumu meydana getiren bireylere önemli olan hususları, nelerin hangi sebeple tercih edilmesi gerektiğini ve yaşamın nasıl olması gerektiğini belirtir (Akbaş, 2008). Değerlerin doğayla bir bütün mü olduğu veya insanlar tarafından öznel ve değişken bir şekilde mi oluşturulduğu tartışılan konular arasındadır. Toplumsal yaşamın temelini oluşturan bu unsurların insanın özgür yaratıcılığı sonucunda oluşturulup topluma yerleştirildiğini düşünen bilim insanları da mevcuttur (Hartmann, 2003). Alanyazın incelendiğinde değerlerin “*fedakarlık*” değerleri ve *törenselle/resmi* değerler olarak ikiye ayıran araştırmalar olduğu da görülebilir. “Fedakarlık” değerleri, kişinin tatminkarlığını başkalarının tatmin olma durumuna atfettiği değerler olarak ifade edilmektedir. Törenselle değerler, kişinin yine kendi tatminkarlığını geri planda tutarak toplumsal veya sosyal ortamının uygulamalarına göre belirleyip uyduğu ilkelerdir (Quine, 1979). Ayrıca insanların ortak olarak paylaştığı değerler olmakla birlikte herkesin değerleri

öznel olarak algılama yolu farklı olabilir. Değerlerin insanlar için bağlama göre değişkenlik gösterebilmesi, bilim insanlarının “değer” kavramını tanımlamasını da oldukça güçleştiren bir durumdur (Scott, 2000). Ancak değerler yalnızca kişiye özgü olarak algılanmak yerine toplumsal süzgeçten de geçirilmektedir. Böylelikle ulusal, ailevi, evrensel, gençlik ve örgütsel değerler ortaya çıkmaktadır (Balcı ve Yelken, 2010). Bununla birlikte değerleri değişmez olarak değerlendirmenin mümkün olmadığı düşünülebilir. Aynı dönemde var olan iki kültürel ve sosyo-ekonomik temeli farklı olan toplumların değerlerinin farklı olduğu görülmektedir. Bir toplumda gerçekleşen hızlı değişimin neticesinde mevcut değerler toplumun farklı kesimlerinde de değişiklik meydana getirebilir (Özensel, 2003).

Değerler eğitimi bireyin değerleri kazanması, içselleştirmesi, bunları kendi karakterinin temel unsuru olması adına davranışa dönüştürmesi için verilen ve insanın ömrü boyunca devam eden bir eğitimidir (Kapkın, Çalışkan ve Sağlam, 2018). Değerler eğitimi öncelikle aile kurumunda başlayıp okul ortamında devamı getirilen bir süreçtir. Şekillenmesini sağlayan unsurlardan biri de devletin planlamasıdır. Çocuklara eğitim veren kurumlar, yalnızca bilgi verip kabiliyetlerini açığa çıkarmak değil, onların toplumsal değerleri kazanmalarını da amaç olarak edinmektedir (Direkçi, Akbulut ve Şimşek, 2020). Değerler, işlevleri açısından ele alındığında toplumun sosyal yapısını önemli derecede etkileyen unsurlar olduğundan, sonraki nesillere yapıları bozulmadan aktarılmaları gerekmektedir. Bu sebeple, öncelikle 1920’li yıllarda karakter eğitimi adı altında Amerika’da ele alınan değerler eğitimi oldukça önemli bir kavramdır (Elbir ve Bağcı, 2013).

Değerlerden arındırılmış ve değerlerin bulunmadığı bir eğitim sürecini düşünmek mümkün değildir. Dolayısıyla hangi değerlerin ne şekilde aktarılacağı hususunda programların hazırlanmasında eğitimcilerin rolü önemlidir. Doğruyu, yanlış, öncelikli ve önemli olanı belirleme konusunda eğitimcilerin rehberliği gerekmektedir (Altun, 2003).

Türkiye’de değerler eğitimi uygulamasının başlamasına UNESCO’nun 1995 yılında “Yaşayan Değerler Eğitim Programı” projesi öncülük ettiği, 2011-2012 eğitim yılında ise bir proje temelinde uygulamaya konulduğu görülmektedir (Bolat Y. , 2016). Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan değerler eğitimi yönergesinde amaç, kapsam, dayanak ve tanımlar belirtilmektedir. Amaçlardan bazıları şu şekilde sıralanmaktadır (MEB, 2015):

- Öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsemesini sağlamak,
- Öğrencilerin milli ve küresel kültürel değerlerini öğrenip benimsemeleri ve geliştirerek onlara saygı duymalarını sağlamak,
- Öğrencileri bireysel ve toplumsal sorunlar konusunda bilinçlendirmek,
- Öğrencilerin beden ve ruh sağlıklarının yanı sıra ailesi ve toplum sağlığını korumaları adına onları bilimsel süreçlere dahil edip ahlaki değerlere uygun şekilde karar verme alışkanlığını kazanmalarını sağlamak,
- Öğrencilerin milli, manevi ve evrensel değerleri uygulayarak toplumsal dayanışmayı ve bütünleşmeyi sürdürmelerini sağlamak.

Değerler eğitimi de “değer” kavramı gibi farklı şekillerde tanımlanan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla değerler eğitiminde de benimsenen farklı yaklaşımlar bulunmaktadır.

Doğrudan değer öğretimi yaklaşımı, telkin yöntemiyle değer aktarımını kapsar ve bu yöntemde değerler hikaye anlatma, şiir okuma ve şarkı söyleme gibi etkinliklerle harmanlanarak aktarılır. Değer açıklama yaklaşımında bireyin kendi değerleri ön plana tutulur ve birey zorlanmaz. Ona yalnızca açıklama yapılır, ardından karar kendisine bırakılır. Bireyin seçimiyle birlikte ona kararı hakkında sorular yöneltilir. Değer analizi yaklaşımında çeşitli hikayeler üzerinden toplumsal sorunlar incelenir. Bu süreçte olayların sebepleri de irdelenir. Ahlaki muhakeme yaklaşımı grup çalışmasını esas almaktadır. Bir ikilemin içine konulan bireylerin, karar verme sürecinde düşündükleri önem taşımaktadır. Örtük program yaklaşımında öğretmenin, değerlerin farkında olması önemlidir ve değer aktarma süreci ders konusuna serpiştirilerek yürütülür. Bir diğer yöntem olan karakter eğitimi yaklaşımı bireyin alması gereken değerleri bilişsel, duyuşsal ve davranışsal açıdan benimsemesini temel almaktadır. Böylelikle birey iyi düşünür, hisseder ve davranır hale gelir. Davranış öğrenme yaklaşımı ise bireyin toplumda yaşayan bir varlık olduğunu göz ardı etmez. Dolayısıyla kişinin, değerleri kazanması için kendisine bazı imkan ve seçeneklerin sunulması gerekmektedir. Bunun sonucunda birey, kendini gerçekleştirebilir (Turan ve Ulusoy, 2014). Farklı yaklaşımlar, değerler eğitimine çeşitlilik katmakta ve değer aktarımının farklı noktalarına odaklanılmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, “değer” kavramının sınıflaması

hususunda da farklı yaklaşımlar mevcuttur. Söz konusu yaklaşımlar, değerleri farklı açılardan irdeleyerek insanı ve insanın doğasını daha iyi anlamaya çalışmaktadır.

2.2.2. Rokeach Değerler Sınıflaması

İnsan değerleri ve değerlerin doğası üzerine çeşitli araştırmalar yapan bilim insanı Rokeach, değerleri “*araç değerler*” (instrumental values) ve “*amaç değerler*” (terminal values) olmak üzere iki sınıfa ayırmaktadır. İki sınıfa ayırdığı değerlerden şu şekilde bahsetmektedir (Rokeach, 1973):

Amaç Değerler:

- Konforlu yaşam
- Heyecanlı yaşam
- Başarma hissi
- Dünyada barış
- Dünyada güzellik
- Eşitlik
- Aile güvenliği
- Özgürlük
- Mutluluk
- İç huzur
- Olgun sevgi
- Ulusal güvenlik
- Kurtuluş
- Sosyal kabul görme
- Gerçek arkadaşlık
- Bilgelik

Araç Değerler:

- Hırs
- Hoşgörü

- Beceriklilik
- Neşe
- Temizlik
- Cesaret
- Affedicilik
- Yardımseverlik
- Dürüstlük
- Yaratıcılık
- Bağımsız
- Zeka
- Mantık
- Sevecen
- İtaatkar
- Kibar
- Sorumlu
- Öz denetimli

Rokeach, söz konusu değerleri kişilerin kendilerine göre hayatlarında bir rehber olarak önemlerine göre sınıflandırdığını belirtmektedir. Ayrıca kültürel, toplumsal ve kişisel deneyimler neticesinde içselleştirilmiş değerlerin sonuçları da olmaktadır. Değerler sosyal davranışlarımızın, tutumlarımızın, ideolojimizin, değerlendirme yöntemimizin ve yargılamamızın karar verici unsurudur.

2.2.3. Spranger Değerler Sınıflaması

Eduard Spranger münferit, tutarlı ve evrensel özellikler barındıran “karakter” kavramının, insanlığın temel ilkelerinden biri olduğunu belirtmektedir. Buna bağlı olarak, karakteri şekillendiren değerleri teorik, ekonomik, estetik, sosyal, politik ve dini değerler olmak üzere altı kategoride incelemektedir. Ayrıca Spranger evrensel düzeyde kabul gören bir bilişsel sistemin varlığından bahsetmektedir. Bu sistem bünyesinde spesifik karakteristik özellikleri barındırmakla birlikte her özellik, insanı kendi karakteri doğrultusunda güdüler. Bu da insanın, kendi benliğinin özelliklerine bağlı bir durumdur (Morgado, 1995).

Spranger hayatı geniş manasıyla algıladığımız kader ve gerçekleşenleri deneyimleyen bireyin ruh yapısının döngüsü olarak ifade etmektedir. Söz konusu deneyimlerde yer alan değerler farklı derecelere sahiptir. Dolayısıyla her deneyim, bireyin zihninde bir değer tonu oluşturmaktadır (Spranger, 1928). Ayrıca değerlerin sınıflara ayrılması hususunda ilk test Spranger tarafından uygulanmıştır. Kendisinin bu değerler sınıflandırmasının en çok tercih edilen sınıflandırma olduğu da belirtilmektedir (Aydoğdu ve Alkan, 2020).

2.2.4. Schwartz Değerler Sınıflaması

Schwartz insanların değerleri düşünürken hayatta kendileri için neyin önemli olduğunu göz önünde bulunduklarını belirtir. Belirli bir değer bir insan için oldukça büyük bir önem taşıırken başkası için o kadar da önemli olmayabilir. Schwartz, değerleri öz yönelim, uyarılma, hazcılık, başarı, güç, güvenlik, uyum, gelenek, yardımseverlik ve evrensellik kategorileri altında incelemektedir (Schwartz, 2012).

Schwartz'ın, değerlerin sınıflandırılmasının yanı sıra insanların bu değerleri nasıl algıladıkları üzerine çalışmaları da bulunmaktadır. Çin, Doğu Avrupa, Finlandiya, Fransa, İsrail, Japonya, Latin Amerika ve ABD bölgelerinde erkek ve kadının değerleri farklı algılayıp algılamadıkları üzerine yürüttükleri bir araştırmada her iki cinsiyetin de kendini aşmaya karşı değişime açıklığın ve kendini geliştirmenin yüksek seviyeli boyutlarında değerleri aynı önem sırasıyla algıladığı belirtilmektedir. Dolayısıyla erkek ve kadınlar, değerler konusunda aynı anlayış ve çatışmalara sahiptir (Struch, Schwartz ve Kloot, 2002).

Schwartz'ın değer modelinde yer alan her değerin psikolojik, pratik ve sosyal sonuçları da ortaya çıkmaktadır. Değerler birbirleriyle ilişki içindedir ve her birinin, diğer değerle uyuşmakta veya zıtlaşmakta olduğu görülebilmektedir (Körükçü, Kapıkıran ve Aral, 2016).

2.3. Ziya Gökalp

Ziya Gökalp, Türkiye'nin ulus bilincinin oluşturulması sürecinde önemli bir rol oynamıştır. Erken cumhuriyet döneminde milliyetçilik anlayışının gelişmesini sağlayan önemli bir düşünür ve fikir insanıdır (Tokluoğlu, 2013). 1876 yılı Diyarbakır doğumlu olan Gökalp, Mektebi Rüştüye-i Askeriyye'de okumaya başladığında hürriyet hakkındaki fikirleri de şekillenmeye başlamıştır. Müderris olan amcası, Doktor Yorgi ve Mehmet Ali Ayni'den felsefe ve tarih dersleri almıştır. Bir bunalım döneminden sonra yeniden İstanbul'a döndüğünde Veteriner Mektebi'ne kaydolmuştur (Gürsoy ve Çapçioğlu, 2006). Dolayısıyla Gökalp'in oldukça çeşitli alanlarda eğitim aldığı ve fikirlerinin farklı disiplinlerden etkilenip şekillendiği ifade edilebilir.

Mektepten atılıp hayatının bir yılını hapiste geçirdikten sonra memleketi Diyarbakır'a gönderilen Ziya Gökalp, memleketinde kaldığı süre boyunca sürekli kitap temin edip okuyarak kendini geliştirmiştir. Meşrutiyetin ilanıyla birlikte İttihat ve Terakki partisinin Diyarbakır faaliyetlerinin sürdürülmesine öncülük etmiştir. Bununla birlikte *Dicle* ve *Peyman* gazetelerinde yazılar yazarak meşrutiyet, hürriyet, adalet ve eşitlik kavramlarının halk nezdinde öneminin artmasına yönelik çalışmalar da yürütmüştür (Altın, 2010). İttihat ve Terakki tarafından Selanik'te çalışmak üzere görevlendirilen Gökalp, parti ve Osmanlı İmparatorluğu'nun aydınları için oldukça büyük bir öneme sahip olan bu şehre geldiğinde hayatında yeni bir dönem de başlamış olur. Toplumun gelişmesine katkı sağlamak adına üzerine yoğunlaştığı yeni eğitim sistemi çalışmalarıyla birlikte Selanik Sultani Mektebi'nde sosyoloji üzerine dersler de vermeye başlamıştır (Atasoy, 2017). Genç Kalemler dergisi yazarlarıyla tanıştığında Türkçenin duruluğu fikirlerinden oldukça etkilenmiştir. Bu düşüncelerin temelinde Türkçeyi, Arapçayla Farsça kelimeleriyle grameri etkisinden kurtarma ve İstanbul Türkçesini örnek alma fikirleri yatmaktadır (Sağlam, 2014). Bu konudaki düşüncelerini *Türkçülüğün Esasları* isimli eserinde "*İstanbul'da iki Türkçe var: Biri konuşulup da yazılmayan İstanbul lehçesi, diğeri yazılıp da konuşulmayan Osmanlı lisanıdır. Acaba, mili lisanımız bunlardan hangisi olacaktır. Bu ikilik lisanı bir hastalıktır. Lisandaki ikiliği ortadan kaldırmak için şu iki şeyden birini yapmak lâzım: Ya yazı dilini aynı zamanda konuşma dili hâline getirmek, yahut konuşma dilini aynı zamanda yazı dili hâline koymak. Bu iki şıktan birincisi mümkün değildir. Çünkü İstanbul'da yazılan lisan tabii bir dil değil.*" sözleriyle açıklamaktadır (Timurtaş, 1964).

Gökalp, Türkiye'nin toplum yapısını çözümlerken yeni bir sosyal ahlak felsefesi inşa ederek milli hayat, vazife, dil, tarih ve yaşam şekli kavramlarını yeniden tanımlamıştır. Ayrıca hukuk, eğitim ve din konularına da yoğunlaşarak bu alanlara farklı yaklaşımlar getirmeyi de amaçlamıştır. Eğitimde milli unsurların ön planda tutulması gerektiğini belirtirken öğretiminse evrensel seviyede ulaşılan medeniyetin ürünü olduğunu düşünmektedir. Dolayısıyla *öğretim* kavramının medeniyeti, *eğitim* kavramının da kültürü temsil ettiğini ifade etmektedir (Şahin, 2011). Gökalp, doğal bilimlerin Türk eğitim sistemi tarafından benimsenmesi gerektiğini de düşünmektedir. Doğal bilimler mantık üzerine kuruludur. Dolayısıyla değer yargılarından bağımsızdır ve Batı medeniyetinden alınmasında bir sakınca yoktur. Sosyal bilimlerin değer yargılarına dayanması sebebiyle hassasiyetle incelenerek farklı toplumlardan alınabileceğini düşünmektedir (Adanalı, 2004).

Gökalp'in sosyoloji anlayışının temelinde halka ait her oluşumun kendi içinde uyumlu bir bütün olması düşüncesi yatmaktadır. Bu bütünlük korunabilirse ilerlemek ve gelişmek mümkündür. Bunun ardından ortak bir vicdan oluşması gerekmektedir. Bu vicdanda Türk ulusçuluğu ön plandadır. Türk kültürünü yeniden ortaya çıkarıp korumak ve milli değerlerle inançların uluslararası düzeyde de sürdürülmesini sağlamak son derece önemli bir husustur. Toplum bir bütündür ve belirli bir sosyal dinamik içerisinde ilerlemesi gerekmektedir (Cansız, 2014). Gökalp, Türk toplumundan ve Türk ulusçuluğundan bahsederken herhangi bir ırk ayrımı yapmamaktadır. Milletlerin çeşitli yollarla birbirlerine karıştığını ifade ederken milletin oluşum sürecinde ırkın bir etkisi olmadığını düşünmektedir. Esas olan Türklük için hizmet etmek ve ortak duyguları paylaşmaktır (Bars, 2017).

Eserlerine bakıldığında Ziya Gökalp'in edebi bir yanı olduğu da görülmektedir. Gökalp masallar üzerine de yoğunlaşmıştır. Kendisi, Türkiye'de masallara bilimsel yaklaşımın öncüsü olarak görülmektedir (Duymaz, 2018). Masallarından bazılarını klasik masal yapısına uygun olarak kendisi yazmış, bazılarını da geleneksel olarak almış ve bir kısmını da değiştirmiştir (Kaplan, 1971). *Küçük Mecmua*'da birçok masal yayımlamış ve bu masallar hakkındaki düşüncelerini "*Halk masalı, her masal söyleyenden alınmaz. Çünkü masalın kendine mahsus tabirleri, kendine mahsus lisani vardır. Masalları hususi tabirlerle, hususi şivesiyle nakleden ancak ocaktan yetişme masalcıdır. Masal, ağızlardan nasıl çıkarsa aynen zapt edilmelidir.*" şeklinde ifade etmektedir (Sever M. , 2007).

2.4. Kunio Yanagita

Halk biliminin Japonya’da bağımsız ve kendine has bir bilim dalı olmasına öncülük eden bilim insanları arasında Kunio Yanagita (柳田國男) gösterilmektedir. Kunio gibi araştırmacıların halk bilimi üzerine yazdığı eserler, Japon halk biliminin gelişmesinde büyük rol oynamış ve daha sonra bu çalışmalara ilaveler de eklenmiştir (Günay U. , 1993).

1875 yılında Japonya’nın batısındaki küçük bir köyde doğan Kunio Yanagita’nın doktor olan babası, o dönemin doktorları gibi ulusal tarih ve edebiyat eğitimi almış, Çin klasiklerini de okumuştur. Hayatının bir döneminde tıbbi kariyerini bırakıp Şinto rahibi olmuştur. Kunio, sekiz kardeşin beşincisi olarak doğmuştur. Üç kardeşini çocukluk döneminde kaybetmiştir. Diğer kardeşlerinden ikisi doktor olmuştur. Bir kardeşi oldukça yetenekli bir şair ve Japon edebiyatının meşhur romancılarından Mori Ōgai’ın yakın bir arkadaşıdır. İçinde büyüdüğü ortam ele alındığında Kunio’nun entelektüel bir çevrede yetiştiği ve sanata yatkın olduğu da ifade edilebilir (Mori, 1980).

Kunio’nun halk bilim anlayışı radikal yerli deneycilik olarak görülebilir. Bu anlayış, bilimi Batı anlayışından olduğu gibi almayı reddetmektedir. Bu noktadan yola çıkarak Kunio, “Japonlar kimdir?” sorusunun cevabını aramıştır. Bu soru, Kunio’nun Batı’nın baskınlığına olan cevabı niteliğindedir. Kunio, Meiji Aydınlanması döneminin entelektüel ürünlerinden biridir ve küçük ancak oldukça seçkin insanlardan oluşan bir çevresi olmuştur. Ayrıca Japonya Tarım ve Ticaret Bakanlığı’ndaki pozisyonu sayesinde Japonya’yı gezme ve oradaki yerel yetkilileri tanıma fırsatı bulmuştur (Takayanagi, 1974). Kunio çalışmalarına halk bilimiyle başlamamıştır. Kendisinin asıl çalışma alanı tarım ekonomisidir. Bu döneme ait çalışmalarından biri olan *Tarımsal Yönetim ve Tarih* ve diğer yazıları *Kunio Yanagita’nın Çalışmaları* eserinde bulunmaktadır. Kunio tarım alanında araştırmalarını sürdürürken kitaplarda tarım sınıflarının geçmişi hakkında çok az şeyin kaydedildiğini fark etmiştir. Bu tarihe ulaşmanın yollarından birinin insanların günlük hayatlarına inmek olduğunu fark ettiğinde halk bilimine de adımını atmıştır (Shigeru, 1973). Kunio’nun çalışmalarını sürdürürken edebiyatın halk nezdinde ne şekilde algılandığıyla da ilgilendiği görülebilir. Çalıştığı dönemde mevcut edebi akımların, memurlar için bir anlam ifade etmediğini belirtmiştir. Bu konudaki düşüncesini “*Yemek sonrasındaki sohbetlerde ofiste romanlardan*

konu açan tek kişi benim. Çoğu memur eski ve sabit fikirlerine saplanmış durumda ve okudukları romanlar hakkında konuşuyorlar.” sözleriyle ifade etmiştir (Morse, 1990).

“*Tōno Monogatari*” (遠野物語 - *Tōno Hikayeleri*), Kunio Yanagita'nın en önemli eserlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Kitap, 1910'da ortaya çıktığında Kunio Yanagita henüz Tarım ve Ticaret Bakanlığı'nda çalışan otuz beş yaşında bir bürokrattı ve Japon bilim dünyasında “halk bilimi” şeklinde bir kavram bulunmamaktaydı (Ortabasi, 2009). Kunio, derlediği bu hikayeleri Japonya'nın Tōno bölgesinde yaşayan bir yerli olan Kyoseki Sasaki'den dinlemiştir. Kunio dinlediği bu hikayeleri bir kitapta toplamıştır. Kitapta, bu dağlık bölgenin coğrafi yapısından ve o bölgenin efsanelerinden de bahsedilmektedir. Kunio kitabın önsözünde Kyoseki Sasaki'nin iyi bir hikaye anlatıcısı olmasa da samimi biri olduğundan ve ondan dinlediği hikayeleri düzenlemeden, olduğu gibi yazıya geçirdiğinden söz etmektedir. Ayrıca bu kitap yayımlandığında çevresinden gelebilecek bazı eleştirilerin de farkında olduğunu, bazılarının onun odağını yanlış yere çevirdiğini söyleyebileceğini belirtmiştir (Ishii, 1998). Kunio Yanagita'nın olası eleştirilerin farkında olması, söz konusu dönemde halk bilim ve masallara bilimsel yaklaşım konusundaki bakış açısının da göstergelerinden biri olarak düşünülebilir.

Kunio Yanagita, 1934 yılında yayımladığı “*Minkan Denshō-Ron*” (民間伝承論 - Halk Geleneği) isimli eserinde kendi çalışmalarını ilk defa “Japon halk bilimi” tanımlamaktadır. Bu tanımını “*Halk bilimi, eski çağlardan itibaren her bölgede bilinmeyen sebeplerle kabul edilen adet ve sözlü geleneğin derlenmesi, kökenlerinin bilimsel olarak tespit edilmesi ve önemlerinin ortaya çıkarılmasıdır.*” sözleriyle ifade etmektedir. Ayrıca çalışmalarında oldukça titiz davrandığı, işlerine başlamadan önce gerekli materyalleri topladığından emin olduğu ve sonuçlara hızlıca varmaktan çekindiği de belirtilmektedir. 1941 yılında, Japon halk biliminin kurucusu olduğu ve bu alanda bilginin yayılmasını sağladığı için Asahi Kültür Ödülü'nü almıştır. Bu dönemde, Kunio'nun çalışmalarına olan ilginin oldukça artmış olduğu belirtilmektedir (Shimpacirō, 1962).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde tezde kullanılan değerler modeli, araştırma evreniyle örneklem ve veri toplama teknikleri açıklanmakta ve bilimsel sürecin nasıl yürütüldüğü hakkında bilgiler verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Veriler, araştırmacı tarafından nitel araştırma yöntemi doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma genel olarak, dünyayı sosyal yönden inceleyen ve insanların davranışlarının nedenlerini araştıran bir araştırma türü olarak ifade edilebilir. Nitel araştırmalar kişilerin düşünceleri, deneyimleri, algıları ve duyguları gibi öznel veriler üzerinden yürütülmektedir (Baltacı, 2019). Masalların çözümlenmesi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Diğer analiz yöntemleri arasında fenomenolojik analiz, sabit karşılaştırma analizi, söylem çözümlenmesi, etnolojik araştırma, tasarım tabanlı araştırma ve saha çalışması gibi yöntemler mevcuttur (Aydın, 2018). Betimsel analiz yöntemi ise analizlerin ağırlıklı olarak sıklık ya da frekanslar üzerinden tanımlayıcı istatistikler verilerek gerçekleştirilmesini ifade etmektedir (Dinçer, 2018). Masal metinlerinde tespit edilen değerlerin daha anlaşılır bir şekilde karşılaştırılabilmesi ve kapsamlı olarak ifade edilebilmesi adına bu yüksek lisans tezi kapsamında betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Masallardan elde edilen değerlere ilişkin veriler, Valdiney V. Gouveia'nın işlevsel insan değerleri modeline göre çözümlenmiştir. Model, insan değerlerini işlevsel yönden sınıflandırmasıyla birlikte değerlere detaylı bir bakış açısı kazandırdığı düşünülerek tercih edilmiştir. Ayrıca işlevsel insan değerleri modelinin, değerleri çeşitli sınıflara ayırarak onları farklı açılardan ele alması bağlamında önemli olduğu ifade edilebilir. Değerlerin analiz süreci, masal metinlerinde yer alan kelimeler ve bu kelimelerin ifade ettikleri anlamlar üzerinden yürütülerek uygulanmıştır. Masallar, kelimelerin anlamlarının belirtilen modeldeki değerlerle bir ilişkisi olup olmadığı tespit edilerek çözümlenmiştir. Masallardaki değerlerin tespiti sürecinde model olarak belirlenen ve uygulanan Valdiney V. Gouveia'nın

işlevsel insan değerleri modeli ise şu şekilde ifade edilmektedir (Gouveia, Milfont ve Guerra, 2013):

Tablo 1

İşlevsel insan değerleri modeli

		Davranış rehberi olarak değerler (hedefler çemberi)		
		<i>Kişisel hedefler</i>	<i>Merkezi hedefler</i>	<i>Sosyal hedefler</i>
İhtiyaç ifadesi olarak değerler (ihtiyaç seviyeleri)	<i>Gelişen İhtiyaçlar</i> (fırsat kaynağı olarak yaşam)	Heyecan Değerleri Duygu Zevk Cinsellik	Kişisel Ötesi Değerler Güzellik Bilgi Olgunluk	Etkileşimli Değerler Duygulanım Aidiyet Destek
	<i>Hayatta Kalma İhtiyaçları</i> (tehdit kaynağı olarak yaşam)	Mevki Değerleri Güç İtibar Başarı	Varoluş Değerleri Sağlık İstikrar Hayatta kalma	Normatif Değerler İtaat Dindarlık Gelenek

3.2. Araştırma Materyali

Araştırmada Japon masalları için Kunio Yanagita'nın 1938'de derlenmiş "Nihon no Mukashibanashi" (*Japonya'nın Masalları*) isimli eseri kullanılmıştır. Türk masalları, Ziya Gökalp tarafından derlenmiş ve Evren Jülide Koç tarafından yayına hazırlanmış 2016 basımı "Tüm Masallar" isimli kitaptan alınmıştır. Araştırma evreni olarak iki yazarın eserlerinin seçilmesinin sebebi, Kunio Yanagita ve Ziya Gökalp'in masal derleme çalışmalarıyla Türkiye ve Japonya'nın halkbilimine önemli katkılarda bulunmuş iki bilim insanı olmasıdır. Masal seçimindeki ölçüt, masalların isminde kral, prens, prenses gibi *asalet* veya keşiş, hanım, pehlivan gibi *sosyal statü* ya da kahramanın halk içinde nasıl bilindiğini/tanıldığını gösteren unvanların bulunması olmuştur. Bu tür unvanlara sahip karakterler üzerinden değer aktarımının ne şekilde yapıldığı da incelenmiştir. Masalarda gerek toplumsal, gerek maddi, gerekse siyasi bakımdan güçlü birçok karaktere rastlanmaktadır. Bu karakterlerin genel olarak kral, kraliçe gibi sarayda yaşayan veya hanım, bey, hoca gibi halkın arasında yaşayıp

saygı kazanmış kişiler olduğu görülmektedir. Değer aktarımı rolü üstlenen masallar, bu görevini sıklıkla bu karakterler üzerinden yürütmekte ve çeşitli unvanlara sahip kişilikleri kurgu içinde önemli bir yere koymaktadır. Bu yüzden Türk ve Japon masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesinde söz konusu karakterlerin ön planda olduğu masallar ölçüt olarak alınmıştır. Sosyal statünün ön plana çıkarıldığı masalarda değerlerin işlevsel yönünün daha kapsamlı tespit edileceği düşünülerek bu ölçüt belirlenmiştir.

Japon halkbiliminin kurucusu olarak görülen Kunio Yanagita'nın Japon masalları hakkında otuz bir cilde kadar ulaşan eseri mevcuttur. Son dönemlerde kendisi hakkında yapılan araştırmalarının sayısının arttığı da bilinmektedir. Hayatının büyük bölümünü Japon masallarını derlemeye adanmış olan Kunio Yanagita'nın masallarında Japon kültürünün yansımaları bulunmaktadır. Dolayısıyla, bu masalların Japon yazını açısından önem teşkil ettiği düşünülebilir.

Türkiye'ye farklı alanlarda katkılar sunmuş olan Ziya Gökalp halkbilimcilik, siyasetçilik ve şairlik yönleriyle de öne çıkmaktadır. Çeşitli gazete ve dergilerde masalları, öyküleri ve diğer türden yazıları yayımlanmıştır. Eserleri arasında Kızıl Elma, Yeni Hayat ve Altın Işık gibi kitapları saymak mümkündür.

Ziya Gökalp'in Tüm Masallar kitabından seçilen masallar şunlardır:

1. Keloğlan
2. Tembel Ahmet
3. Nar Tanesi Yahut Düzme Keloğlan
4. Keşiş, Ne Gördün?
5. Pekmezci Anne
6. Yılan Bey ile Peltan Bey
7. Kolsuz Hanım
8. Küçük Hemşire
9. Deli Dumrul
10. Küçük Şehzade

11. Arslan Basat
12. Pehlivan Veli

Kunio Yanagita'nın Japon Masalları kitabından seçilen masallar ise şunlardır:

1. Ağustos Böceği ve Efendi Daishi
2. Maymun Masamune
3. Sümüklü Genç Keşiş
4. Kaplumbağaların Şefi
5. Yengeç ve Prenses Yasunaga
6. Öküz Sürücü ve Dağ Cadısı
7. Genç Keşiş ve Tilki
8. Shibaemon Tanukisi
9. Keşiş, Tanukiye Karşı
10. Danburi Zengini
11. Kömür Yakıcı Kogorō
12. Zengin Adamın Hazine Karşılaştırması
13. Prenses Uguisu
14. Prenses Uriko
15. Yamura'dan Yasuke
16. Dilencinin Parası
17. Dağ Haydudunun Erkek Kardeşi
18. Hida'dan Kidaiyu
19. Awa'dan Güreşçi ve Kumano'dan Güreşçi
20. Bilge Yasohachi

21. Kumarbazın Gökyüzüne Yolculuğu

22. Rüya Satın Alan Zengin Sanya

23. Hasır Zengini

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Tezde veri toplama tekniği olarak belgesel tarama yönteminden yararlanılmıştır. Bu yöntem, mevcut olan kayıtların ve belgelerin incelenmesini içeren bir tekniktir (Karasar, 2012). Ayrıca bu yöntem, toplumsal deneyimleri, dünya görüşleri ve yönelimleri çözümlenmeyi sağlayan bir araç olarak ifade edilmektedir (Weller ve Silva, 2011). Belgesel tarama yöntemi, farklı dönemlerde derlenmiş iki ayrı Türk ve Japon kaynağının detaylı olarak incelenebilmesi ve sonuçların geniş kapsamda değerlendirilebilmesi adına tercih edilmiştir. Tezde, Kunio Yanagita tarafından derlenmiş Japonya'nın Masalları (Nihon no Mukashibanashi) ve Ziya Gökalp tarafından derlenmiş "Tüm Masallar" kitaplarından yararlanılmıştır. Tüm Masallar kitabı satın alınarak temin edilmiştir. Japonya'nın Masalları kitabı ise Japonya Devlet Kütüphanesi'nin "dijital koleksiyon" bölümünden Japonca olarak indirilmiştir. İki kitaptan da adından sosyal veya siyasi statü belirten unvanların geçtiği masallar seçilmiş ve masallar değerler eğitimi açısından çözümlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

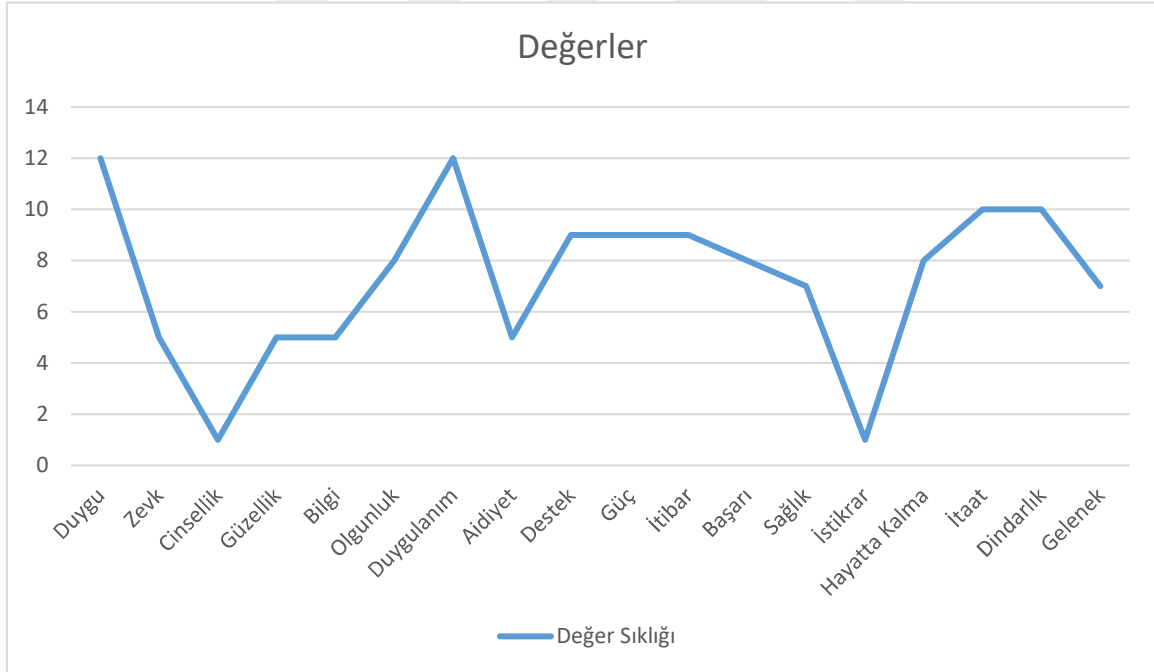
ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde betimsel metin analizi yöntemiyle işlevsel insan değerleri modeli kapsamında incelenen 12 Türk masalı ve 23 Japon masalından elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

4.1. Bulgular

Bu bölümde Türk masalları ve Japon masalları üzerinden elde edilen bulgular ayrı başlıklar altında her bir masal açıklanarak verilmiştir.

4.2. Türk Masalları

Şekil 1. Türk masallarında tespit edilen değerler

Şekil, incelenen 12 Türk masalında tespit edilen her bir değer kaç masalda bulunduğunu göstermektedir. Değerlerin tespit edilme çalışması kapsamında incelenen kitapta yer alan masallar, *Tüm Masallar* isimli kitapta yer aldığı versiyonu üzerinden çözümlenmiştir ve kaynak metinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Çözümleme sürecinde elde edilen

bulgular incelendiğinde en sık görülen değerler duygu (12), duygulanım (12), itaat (10) ve dindarlık (10) olarak tespit edilmiştir. Bu değerleri itibar (9), destek (9), güç (9), başarı (8), olgunluk (8), hayatta kalma (8), gelenek (7) ve sağlık (7) takip etmektedir. Daha az sayıdaki masallarda görülen değerler bilgi (5), zevk (5), güzellik (5), aidiyet (5) olarak tespit edilmiştir. En az görülen değerler cinsellik (1) ve istikrar (1) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 2

Türk masallarında tespit edilen değerlerin dağılımı

Masallar	Değerler																	
	Duygu	Zevk	Cinsellik	Güzellik	Bilgi	Olgunluk	Duygulanım	Aidiyet	Destek	Güç	İtibar	Başarı	Sağlık	İstikrar	Hayatta K.	İtaat	Dindarlık	Gelenek
Keloğlan	X	X			X		X		X	X	X	X			X	X	X	X
Tembel Ahmet	X					X	X	X	X	X	X	X	X			X		X
Nar Tanesi Yahut Düzme Keloğlan	X			X	X	X	X				X					X	X	
Keşiş, Ne Gördün?	X	X		X			X	X				X				X	X	X
Pekmezci Anne	X	X			X	X	X		X		X		X		X	X	X	
Yılan Bey ile Peltan Bey	X		X	X	X	X	X		X	X		X	X		X	X	X	X
Kolsuz Hanım	X	X			X		X	X	X	X		X	X	X	X		X	
Küçük Hemşire	X			X		X	X		X	X	X	X			X	X		X
Deli Dumrul	X					X	X	X	X	X		X			X	X	X	
Küçük Şehzade	X	X		X		X	X		X	X	X	X				X	X	X
Arslan Basat	X						X		X	X		X			X	X	X	X
Pehlivan Veli	X					X	X	X		X	X	X			X		X	

4.2.1. Keloğlan

Küçükluğünü çalışarak geçiren Keloğlan, on iki yaşına geldiğinde daha büyük işler yapmak ister ve gurbete çıkar. Yolda Orhan, Turhan ve Tarhan isimli üç çocukla daha karşılaşır. Onlarla arkadaş olur, yola birlikte devam ederler. Devkarısı isimli bir yaratığın yaşadığı yere gelirler. Devkarısı'nın onları yememesi için ondan süt emmek isterler çünkü devler kanununa göre Devkarısı'nın, kendisinden süt emenleri öldürmesi yasaktır. Keloğlan ve arkadaşları bunu başarır ancak Devkarısı yine de onları yemek istediği için türlü oyunlara başvurur. Keloğlan bu tuzakların her birinden kurtulmayı başarır. Sonunda Devkarısı'nın vücudundan bazı parçaları kesip padişaha verirler. Padişah da onları ödüllendirir.

Bu masalda toplamda on iki değer tespit edilmiştir. Bunlar bilgi, başarı, itibar, duygu, duygulanım, dindarlık, zevk, hayatta kalma, gelenek, itaat, güç ve destektir.

“On iki yaşına kadar türlü sıkıntılar içinde yaşadı. Bu yaşa girince, kendine güvenen tam bir erkek oldu. Artık, büyük işlere girmek, şan kazanmak, büyük bir adam olmak istiyordu.” (İtibar)

“Hepsi, parmaklarının ucuna basarak Devkarısı'nın yanına geldiler. İkisi sağ memesine, ikisi de sol memesine sarılarak, Sütpinarı'nın oluğundan su içer gibi kana kana içtiler. Devlerin kanununa göre, bir Devkarısı'nın memesini emenler onun süt çocuğu olurlardı. Devkarısı artık onları yiyemezdi. Devkarısı başını çevirince dört çocuğun, memelerini emdiğini gördü.” (Gelenek)

“Devkarısı senelerden beri memleketi harap etmişti. Padişah, kim bu Devkarısı'nı öldürürse ona büyük mükâfatlar (ödül) vereceğini ilan etmişti.” (Başarı)

4.2.2. Tembel Ahmet

Bir padişah, kızını evlendireceği adam konusunda kızı kendi verdiği kararı uygulamak istediğinde ona çok kızar ve kızını Tembel Ahmet denen bir adamla evlendirir. Tembel Ahmet bir süre daha aynı hayatına devam ederken bir gün para kazanmak üzere gurbete gider. Issız bir yerde bir kuyu görür. Kuyunun içinde güzel bir kızla karşılaşır. Ahmet, kıza beklemesini ve onu kurtaracağını söyler. Kız da ona bir yüzük verir. Tembel Ahmet bir köşkün bahçesinden nar koparıp ailesine gönderir. Ailesi narı teslim alır ve onun için altınla dolu olduğunu görür. Ardından Tembel Ahmet kuyudaki kızı kurtarmaya gider. Kurtardığı kız, bir padişahın kızıdır. Masalın sonunda Ahmet, onu tembellikten kurtardığı için eşine teşekkür eder.

Bu masalda toplamda on bir değer tespit edilmiştir. Bunlar sağlık, gelenek, itaat, duygu, duygulanım, güç, destek, başarı, itibar, aidiyet ve olgunluktur.

“Padişah, önce büyük kızını çağırır. ‘Seni bir gence mi vereyim, ergin ve olgun bir adama mı vereyim?’ diye sordu. Büyük sultan, ‘Siz bilirsiniz, padişahım!’ diye cevap verdi. Padişah, bunu sağ vezirin oğluna verdi; düğünlerini yaptı. Sonra, ortanca kızını çağırarak aynı soruyu sordu ve aynı cevabı aldı. Bunu da sol vezirin oğluna verdi. Sıra küçük kızına gelince onu da çağırır; ona da aynı soruyu sordu; fakat küçük sultan saraylara mahsus nazikçe ikiyüzlülüğe gerek görmedi. ‘Şefkatli babacığım, beni bir gence veriniz!’ dedi.”
(İtaat)

“...‘Padişahım! Beni tembellikten kurtarıp hiç yorulmaz bir adam haline koyan kızınızdır. O beni kendisine layık bir koca yaptı. Ben de ona ve size gayet kıymetli bir hediye getirdim. Dört seneden beri şehzadeyi bu halde bulunduran sevgilisini getirdim...’ ”
(Olgunluk)

4.2.3. Nar Tanesi Yahut Düzme Keloğlan

Masal, bir şehzadenin Gülsün Sultan adında bir padişahın kızıyla evlenmesiyle başlar. Gülsün Sultan, şehzade bir gün yerden nar alınca ondan soğur ve onu bırakır. Şehzade tek başına memleketine döner. Gülsün Sultan'dan intikam almak için Keloğlan kılığına girer ve onun yaşadığı yerde bahçıvan olarak işe girer. Gülsün Sultan, gerçek kimliğini bilmediği bu bahçıvanla her gün dertleşir. Bahçıvan da ona bir sevdiği olduğunu söyler ve her gün sevdiği kişi hakkında bir detay daha verir. Gülsün Sultan sonunda onun kim olduğunu anlar. İkisi birlikte yeniden aşkla birleşir.

Bu masalda tespit edilen sekiz değer mevcuttur. Bunlar itibar, duygu, duygulanım, bilgi, dindarlık, itaat, olgunluk, güzellik değerleridir.

“Şehzade yalnız kendi adamları ile elleri bomboş olarak memleketine döndü, fakat uğradığı bu hakaret ona çok acı geldi. Bundan başka, gerçekten gönül verdiği güzel nişanlısından mahrum olmak da, kalbini ateşli bir testere gibi kemiriyordu.” (İtibar)

“Keloğlan: ‘Ah, Sultan'ım, Allah sizi bir şefkat meleği diye yaratmış... Siz benim için Allah'a yalvarıveriniz; mutlaka o da gönlünü verir.’...” (Dindarlık)

“Şehzade, ‘Hayır, af isteyecek benim; çünkü sana bu kadar eziyetleri çektirdim. Seni bu kadar hakaretlere uğrattım. Bilmem sultanım, bu suçlarımı affedecek misin?’...” (Olgunluk)

4.2.4. Keşif, Ne Gördün?

Masal, eve eli boş dönünce annesinden ve kardeşlerinden azar işiten bir kızın çok güzel bir yere kurulmuş üç çadır görmesiyle başlamaktadır. Kız çadırlardan birine girer. Orada üç erkek kardeş yaşamaktadır. Kız her gün gizlice çadırdaki temizliği yapar ve yemeği hazırlar. Şehzadeler bunları kimin yaptığını anlayamaz. Bir gün küçük şehzade kızı yakalar. Aralarında bir anlaşma yaparlar ve bu durumu sır olarak saklamaya karar verirler. Bir gün savaş çıkacağı haberi bildirilir ve şehzadeler savaşa gönderilir. Küçük şehzade, kızı evde bırakmak zorunda kalır. Fakat kız aşkıdan dayanamaz, yola çıkar. Yolda karşılaştığı bir keşifle kıyafetlerini takas eder. Keşif kılığında ilerleyip yolda ilerleyen şehzadeleri bulur. Küçük şehzade sürekli keşife ne gördüğünü sorar. Kız da ona anlatır. Bir süre sonra savaşın başlamadan önlendiği haberi gelir. Padişah, oğullarını evlendirmek ister. Küçük şehzadenin evleneceği kız, savaşa giderken evde bıraktığı kız çıkar.

Bu masalda toplamda dokuz değer tespit edilmiştir. Bunlar güzellik, zevk, dindarlık, duygu, duygulanım, gelenek, aidiyet, itaat ve başarıdır.

“Bir gün padişah, büyük bir devlete savaş etmeye karar verdi. Oğullarının yanına atlılar gönderdi. Onları birer ordunun komutanlığına çağırıyordu. O gece üç kardeş gizlice konuştular, sabah gayet erkenden yola çıkmaya karar verdiler. Sabah erkenden öteki şehzadeler hazırlanmıştı.” (İtaat)

“Kız, bu felaketten çok üzüntü duydu. ‘Ben artık burada kalamam. O nereye giderse ben de arkasından giderim.’ dedi, dışarı çıktı. Atların izini yoklayarak yürümeye başladı.” (Aidiyet)

4.2.5. Pekmezci Anne

Hacca gitmeye karar veren baba, kızını dadısıyla birlikte evde bırakır. Bir kızın evde kapalı kaldığını öğrenen şehzade hemen yola çıkar. Bir kocakarı kılığına girerek pekmezci gibi davranır ve kapıya yanaşarak kıza seslenir. Kız kapıya çıktığında şehzade ona masallar anlatır. Kız bunlardan çok etkilenir. Kızın babası eve döner. Şehzade, eve dönen baba için görkemli bir karşılama töreni hazırlar. Ardından padişah, adamın kızını şehzadesine almak ister. Kız, Pekmezci Anne'den ayrılacağı için çok üzülür. Fakat masalında sonunda Pekmezci Anne'nin aslında evleneceği şehzade olduğunu öğrenince çok sevinir.

Masalda toplamda on bir değer tespit edilmiştir. Bu değerler destek, hayatta kalma, dindarlık, olgunluk, duygu, duygulanım, bilgi, itibar, zevk, sağlık ve itaattir.

“Bir gün, tüccar hacca gitmeye karar verdi, fakat kızına bakacak hiç kimsesi yoktu. Kızını kime emanet edeceğini düşünmeye başladı.” (Dindarlık)

“Babasını düşünceli gören Ak Çiçek dedi ki, ‘Babacığım, sen benden dolayı hiç merak etme. Evimize bir senelik yiyeceğimizi, içeceğimizi koy. Kapıyı üzerime taşıla ördür! Ben dadımla beraber içeride kalırım. Sen gelinceye kadar evden dışarı çıkmam.’ Babası, kızın bu tedbirini beğendi.” (Olgunluk)

“Öteki hacıları akrabaları, dostları karşılamaya gidecekti. Yolda ziyafetlerle, ikramlarla, törenlerle evlerine getireceklerdi. Kendi babası ise, bu gibi şeylerden yoksun kalacaktı. Pekmezci Anne, babasına dünyada hiç eşi görülmemiş parlak bir karşılama töreni yaptıracağını söyledi.” (İtibar)

4.2.6. Yılan Bey ile Peltan Bey

Evlat sahibi olamayan bir padişah, Allah'a yalvarır ve "Eşim, bir yılan doğursa bile razıyım." der. Bunun sonucunda eşi hamile kalır fakat onu doğurtmak için gelen her kişi ölür. Sonunda üvey annesi tarafından sevilmeyen Ayşe, kadını doğurtmak için saraya götürülür. Ayşe öz annesinin mezarını ziyaret eder ve annesi toprağın altından dile gelip kızına ne yapması gerektiğini söyler. Ayşe ebelik yapar ve kadın bir yılan doğurur. Ardından yine üvey annesinin kendisini öldürme planlarından sıyrılıp Yılan Bey'le evlenir. Bir gün üvey annesinin oyununa gelir ve bir mezarın altına girer. Orada periler tarafından esir alınmış olan Peltan Bey vardır. Ayşe mezarda uzun süren bir uykuya dalar, uyandığında Peltan Bey'den hamile olduğunu anlar. Peltan Bey, Ayşe'den kendisini perilerin esaretinden kurtarmasını ister ve nasıl yapacağını söyler. Ayşe söyleneni yapıp Peltan Bey'i kurtarır. Bu sırada Yılan Bey de Ayşe'yi aramaktadır. Sonunda onu bulur. Ayşe sevdiği adam Yılan Bey ve çocuklarının babası olan Peltan Bey arasında bir seçim yapmak zorunda kalır. Çocuklarının geleceği için Peltan Bey'i seçer.

Bu masalda on dört değer tespit edilmiştir. Bu değerler dindarlık, olgunluk, itaat, sağlık, hayatta kalma, duygu, duygulanım, bilgi, destek, güzellik, gelenek, cinsellik, güç ve başarıdır.

"Bir padişahın hiç evladı olmuyordu. Bir sabah, namazdan sonra Allah'a yalvardı; 'Allah'ım, bana bir çocuk ver. Hanım Sultan bir yılan doğursa bile razıyım!' Bu duadan sonra çok geçmedi, Hanım Sultan gebe kaldı." (Dindarlık)

"Ayşe Sultan, türbenin her tarafını görmek için dolaşmaya başladı; fakat bu sırada karnının içinde küçük bir vücudun kııldığını duyar gibi oldu. Gebe olduğunu anladı." (Cinsellik)

4.2.7. Kolsuz Hanım

Masal, anneleri ölünce birbirinden ayrı düşen padişahın iki çocuğu Ay ve Yıldız'ın hikayesini anlatmaktadır. Padişah bir süre sonra yabancı bir gelinle evlenir ve çocuklarını ihmal eder. İki kardeş, üvey annelerinin zulmünden kaçmaya çalışırken Ay kolunu kaybeder. Yolculuklarına devam ederlerken bir şehzadeyle karşılaşırlar. Şehzade, Ay'a onun kollarını bulacağına söz verir. Kolların, Kızıl Kral'da olduğunu öğrenirler. Masalın sonunda Ay kollarına kavuşur ve iki kardeş, üvey annelerini saraydan göndermeyi başarır.

Bu masalda toplamda on iki değer tespit edilmiştir. Bunlar duygu, duygulanım, sağlık, aidiyet, dindarlık, hayatta kalma, destek, güç, başarı, bilgi, zevk ve istikrardır.

“Vezirler dediler bu derde ilaç: Etmektir bir güzel kızla izdivaç

Hünkâr dedi, ‘Artık evlenemem ben; Çocuklar üzülür üvey anneden.’

Ölüye birkaç yıl kadar yas tuttu, Bir müddet geçince ahdî unuttu.” (Aidiyet)

“Kocasına mülkte (ülke) olup müşavir, Dedi bir gün, ‘Hacca git ol Mücâvir (bir tekke ya da dinsel önemi olan bir yerde bir süre kalan.)

Orada girince sen itikâfa (bir yere kapanarak ibadetle vakit geçirme.)

Devletin hükmeder ta Kâf'tan Kâf'a!’(Varlığı masallarda kabul edilen efsanevi dağ.)” (Dindarlık)

“Dediler, ‘Ağlatma bizi bir daha!’

Oradan kovdular üvey anneyi, Ömürleri daim geçti pek iyi...” (İstikrar)

4.2.8. Küçük Hemşire

Bir padişahın sağ vezirinin üç oğlu, sol vezirinin de üç kızı vardır. Padişah oğlanları “arslan”, kızları “ceylan” olarak nitelemektedir. Bir gün padişah, sağ vezirinin oğullarından peri padişahı tarafından yaptırılan peri sazını getirmesini ister. Sağ vezir de oğullarına emri vereceğini söyler. Fakat padişah, sol vezirin kızları için “Evde hımbıl otursunlar ceylanlar.” dediğinde sol vezir bu lafa çok üzülür. Evine döndüğünde büyük kızına durumu anlatır. Kız yola çıkıp peri sazını padişaha getirmek ister. Masalın sonunda sol vezirin kızlarının, oğulları çeşitli imtihanlarda yendiği görülür. Padişah artık kızları da arslan olarak çağırır.

Bu masalda toplamda on bir değer tespit edilmiştir. Bunlar itibar, itaat, duygu, duygulanım, destek, hayatta kalma, güç, gelenek, başarı, olgunluk ve güzelliştir.

“Her makamdan var sayısız nağmesi Bir çalgıya sermayedir her sesi

Onu Peri Padişah'ı yaptırmış, Sonra Kıpçak Hakan'ına kaptırmış

Arslanlar gitsinler de oraya: Getirsinler onu bizim saraya”.

Vezir dedi: ‘Baş üstüne Sultanım. Yarın yola çıkar her üç arslanım.’

Bu söz gitti Padişah'ın hoşuna: “Ben demezdim” dedi her gün boşuna...” (İtaat)

“Bir arslan arslandır olsa da dişi Ne için kızlara diyelim ceylan?

Ceylanlar içinde yok mudur oğlan? Benim gibi yüksek olmazsa karım

Milletin gövdesi kalmaz mı yarım? Kadına verirse erkek kıymeti

Hem onun, hem bunun artar kuvveti” (Olgunluk)

4.2.9. Deli Dumrul

Masal, Azrail'in bir adamın canını alması sonucunda Tanrı'ya isyan eden Deli Dumrul'un hikayesini anlatmaktadır. Deli Dumrul, Azrail'in aradan çıkarılıp canı doğrudan Tanrı'nın almasını ister. Bunun üzerine Tanrı, Deli Dumrul'u cezalandırır. Deli Dumrul kendisi yerine canını feda edecek birini bulamazsa ölecektir. Önce babasına gider. Babası canının çok tatlı olduğunu söyler ve kendisini feda etmek istemez. Deli Dumrul çaresizce annesine gider. Annesi de razı olmaz. Deli Dumrul son olarak eşine gider. Eşi, kocası için canını vermeyi kabul eder. Bunun üzerine Tanrı, Deli Dumrul'u ve eşini affeder.

Bu masalda toplamda on bir değer tespit edilmiştir. Bu değerler dindarlık, hayatta kalma, itaat, sağlık, duygu, duygulanım, olgunluk, destek, güç, aidiyet, itibardır.

“Dedi: ‘Tanrım, yücelerden yücesin,

Câhil seni gökte arar daima!

Âlim ise bilmez nesin, nicesin?

Gönlümdesin, karışmışsın kanıma...” (Dindarlık)

“Kadın, yaşlı gözlerini göklere çevirerek dedi: ‘Ulu Allah'ım, Ben isterim bedel olmak bu ere; Onun suçu olsun benim günahım! Ben öleyim yıkılmasın obamız, Çocuklarım desin vardır babamız!’...” (Olgunluk)

4.2.10. Küçük Şehzade

Bir padişah, üç oğlundan hangisinin daha maharetli olduğunu görmek için üçüne de para verir. Onların saraydan ayrılıp ticaret yapmalarını ister. Sonunda en becerikli olan tahtın sahibi olacaktır. Üç şehzade Gün Bey, Ay Bey ve Yıldız Tekin, babalarının elini öptükten sonra yola çıkar. Yıldız Tekin, abileri kadar para kazanmayı başaramaz. Abileri, babalarının kızmaması için Yıldız Tekin'e kendi paralarından bir miktar vermeyi teklif eder fakat Yıldız Tekin, hatasını saklamanın doğru olmadığını belirtip bu teklifi kabul etmez. Masalın sonunda Yıldız Tekin dürüstlüğü ve yardımseverliği sayesinde tahtın sahibi olur.

Bu masalda toplamda on üç değer tespit edilmiştir. Bu değerler güç, itibar, gelenek, duygu, duygulanım, sağlık, olgunluk, itaat, destek, dindarlık, zevk, güzellik ve başarıdır.

*“... 'Veriyorum biner altın size sermaye, Yola düşün, gidin birer uzak ülkeye;
Bir yıl alış-veriş edin, para kazanın. Kim çıkarsa becerikli taht olur onun.'
Üç şehzade el öperek çıktılar yola.
Akşamüstü yol ayrıldı üç büyük kola.” (İtibar ve Gelenek)*

*“... 'Nail oldum: Birincisi sevdiğim geldi, İkincisi han önünde alnım yükseldi.'
Sultan dedi: 'Ben seninim, baht senin oldu!' Hakan dedi: "Oğlum! Artık taht senin oldu!'
Düğün dedi: "Bırakmayın beni yarına!'...” (Başarı)*

4.2.11. Arslan Basat

Masal Arslan Basat'ın isim alışını, çıktığı maceraları ve kahramanlıklarını anlatmaktadır. Basat bir gün Oğuz boyunu Tepegöz'ün elinden kurtarmak üzere yola çıkar. Arslan Basat, Tanrı'ya yalvarır ve onu yenecek güce ulaşır. Oğuz boyu, Tepegöz'den kurtulmuş olur ve bir şölen düzenlenir.

Bu masalda toplamda on değer tespit edilmiştir. Bu değerler güç, gelenek, sağlık, dindarlık, duygu, duygulanım, itaat, itibar, hayatta kalma ve destektir.

“Yine geldi bir gün şölenin çağı, Bayındır kurdu altın otağı, Çiçekli halılar döşetti yere, Ulaklar gönderdi bütüin beylere, ‘Kurulsun yirmi dört boydan kurultay, Getirsin yanında her bin bir alay!.. Lakin Han ‘Kim kısır, bileyim iyi!..’ Diyerek bu sefer bozdu töreyi, Üç otağı kurdu: Kızıl, ak, kara...” (Gelenek ve Sağlık)

“... ‘Döşeyin altına siyah keçeler, Kara koyun eti verin, yerse yer Yemezse, otağdan çıksın da gitsin Levmi bize değil, Tanrı'ya etsin!’ Uruz Han, kalkarak yiğitlerine, Dedi: ‘Evlerimize dönelim yine Gideyim, ozandan kara bahtımı’...” (Dindarlık)

“Han dedi: ‘Şimdiden gözlerin aydın, Haydi, beyler binin, gidin arayın!’ Yirmi dört boy bey'i hemen bindiler,

Arslanın inine sürüp indiler Baskınla kaçırıp dişi arslanı, İnden çıkardılar gürbüz oğlanı, Kayı Bey'i aldı bağrına bastı, Çıkardı yayını boynuna astı...” (İtaat)

4.2.12. Pehlivan Veli

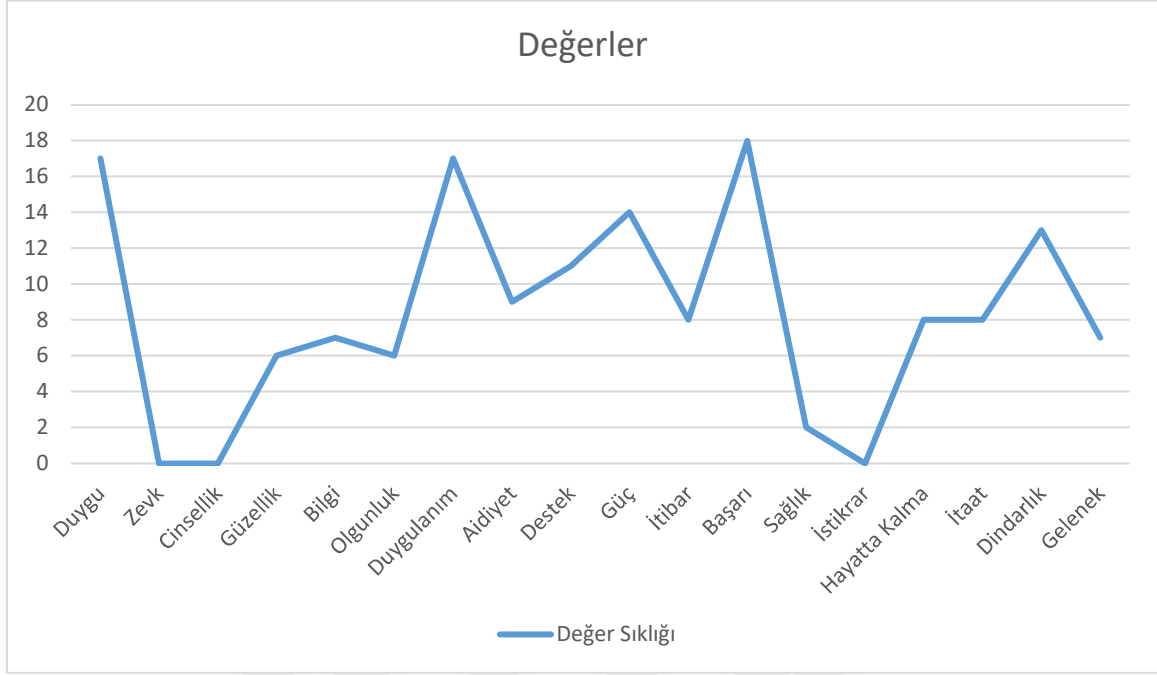
Hint sultanı bir gün vezirlerini toplayarak Devpençe'ye denk biri olup olmadığını sorar. Büyük vezir, Harzem ilinde Pehlivan Veli diye birinden bahseder. Mektuplar ulaşır ve meydana çıkma günü gelir. Devpençe ve Pehlivan Veli karşı karşıyadır. Pehlivan Veli saldırır fakat hamlesinde başarılı olacağı sırada kendisini bilerek yere vurur. O sırada güreşi izlemekte olan padişah, öldürülmesini emreder. Fakat padişahın altındaki at şaha kalkıp uçurumdan yuvarlanmaya başlar. Pehlivan Veli atı kurtarır. Seyirciler ve padişah, Pehlivan Veli'nin bu gücüne şaşırır. Sonunda hep birlikte İslam'ı kabul ederler.

Bu masalda toplamda dokuz değer tespit edilmiştir. Bunlar güç, itibar, dindarlık, olgunluk, hayatta kalma, aidiyet, duygu, duygulanım ve başarıdır.

Hint Sultanı toplayarak bir gün ulu bir divan Vezirlerden sordu: 'Hiçbir yerde, hiçbir pehlivan Duydunuz mu Devpençe'ye üstün olsun ya akran?' Hep sustular, büyük vezir kalktı, dedi Sultan'a: 'Padişah'ım Harzem ilde Polcan (Pehlivan) Veli anılır. Bir yiğit var Türkistan'da 'Güç Tanrısı' tanınır.' Sultan dedi: 'Belki Türkler bu (zannında) yanılır, Devpençe'yi gönderelim, işi koysun meydana!'..." (Güç ve İtibar)

"Harzem Han'ı henüz İslam olmamıştı, gâvurdu 'Hangi biri yenilirse asılacak!' buyurdu; Vezirleri: Pehlivan Veli puta tapan bu yurdu İslamlığa sokmaktadır.' demişlerdi Kağan'a. Pehlivan Veli dua için gizli olan mescide gitmişti, bir koca kadın ağlıyordu mahfilde: 'Ya rab: Oğlum yenilmesin! Acı bize ve Hint'e. Devpençe'yi asarlarsa ben dönemem vatana'..." (Dindarlık)

4.3. Japon Masalları

Şekil 2. Japon masallarında tespit edilen değerler

Şekil, incelenen yirmi üç Japon masalında tespit edilen işlevsel insan değeri modelindeki değerlerin kaç masalda görüldüğünü göstermektedir. Değerlerin tespit çalışması kapsamında masalarda geçen sözcükler, ifadeler ve olaylar ele alınmıştır. Masalların, kaynak dil Japoncadan çevrilme aşamasında kelimelerin mümkün olduğunca kaynak dildeki anlamlarıyla çevrilmesine özen gösterilmiş ve böylece herhangi bir anlam kaybı ya da değişimi yaşanmamasına dikkat edilmiştir. Araştırma kapsamındaki masallardan elde edilen bulgulara bakıldığında en sık bulunan değerlerin başarı (18), duygu (17) ve duygulanım (17) olduğu görülmektedir. Bu değerleri karşılaştıra sıklığı sırasıyla güç (14), dindarlık (13) ve destek (11) izlemektedir. Ayrıca aidiyet (9), itaat (8), hayatta kalma (8), itibar (8) değerleriyle orta sıklıkta karşılaşılmıştır. Araştırma bünyesinde yer alan Japon masallarında en az görülen değerler bilgi (7), gelenek (7), olgunluk (6), güzellik (6) ve sağlık (2) olmuştur. Söz konusu masalarda tespit edilmeyen üç işlevsel insan değeri bulunmaktadır. Bunlar zevk, cinsellik ve istikrar değerleridir.

Tablo 3

Japon masallarında tespit edilen değerlerin dağılımı

Masallar	Değerler																	
	Duygu	Zevk	Cinsellik	Gizlilik	Bilgi	Olgunluk	Duygulanım	Aidiyet	Destek	Güç	İtibar	Başarı	Sağlık	İstikrar	Hayatta K.	İtaat	Dindarlık	Gelenek
A. Böceği ve Efendi Daishi	X						X										X	X
M. Masamune	X						X	X	X	X		X			X	X		X
S. Genç Keşiş	X						X	X	X	X	X	X			X		X	
K. Şefi	X						X			X	X				X		X	
Yengeç ve P. Yasunaga	X						X		X	X		X			X	X		X
Öküz S. ve Dağ Cadısı	X						X			X		X			X	X	X	
G. K. ve Tilki					X			X		X		X					X	
Shibaemon T.	X				X		X			X		X	X					
Keşiş, Tanukiye K.	X				X		X		X			X					X	
Danburi Zengini				X		X					X	X					X	X
Kömür Y. Kogorō	X			X			X		X			X					X	X
Zengin A. Hazine K.	X						X			X	X							X
P. Uguisu	X			X		X	X					X				X		
Prenses Uriko	X			X			X	X	X	X		X					X	
Y. Yasuke				X	X	X		X	X	X	X	X						
Dilencinin Parası	X					X	X	X	X			X			X	X	X	
Dağ H. Erkek K.	X					X	X	X	X			X	X			X		X
H. Kidaiyu					X					X	X	X					X	
A. Güreşçi ve K. Güreşçi								X	X	X	X							
B. Yasohachi	X				X		X			X		X				X		
Kumarbazın Gökyüzüne Y.	X						X								X		X	
Rüya Satın Alan Z. Sanya					X						X	X						
Hasır Zengini	X			X		X	X	X	X	X					X	X	X	

4.3.1. Ağustos Böceği ve Efendi Daishi

Masalda dilenci kılığına girmiş Efendi Daishi'nin diyar diyar dolaşırken bir köylünün evine varmasıyla başlamaktadır. Dini bir figür ve Budizm'in bilinen keşişlerinden olan Efendi Daishi, köylüden kalacak yer ister fakat köylü, kirli görünen adama evini açmak istemez. Efendi Daishi gider ve adam bir süre sonra onun gerçekte kim olduğunu anlar. Bir ağaca tırmanıp arkasından seslenerek Efendi Daishi'yi çağırır da çabası boşunadır. Adama seslenmeye devam ederken aniden "Chibahime" dedikleri bir ağustosböceğine dönüşür. Ayrıca masalda her yıl 23 Temmuz'da ağustosböceklerinin Efendi Daishi'yi çağırma için öttüğünden de bahsedilmektedir.

Masalda toplamda dört değer tespit edilmiştir. Bu değerler dindarlık, gelenek, duygu ve duygulanımdır.

"Alelacele Japon zelkovasına tırmandı ve var gücüyle Kōbō Efendi, Kōbō Efendi diye seslendi, fakat Kōbō Efendi çoktan uzaklara gitmişti ve artık geri dönmüyordu. Köylü'nün, Kōbō Efendi'ye tüm kalbiyle seslenirken, işte tam o anda Chibahime denilen bir ağustosböceğine dönüştüğü rivayet edilir." (Duygulanım)

"Günümüzde dahi 23 Temmuz günü zelkova ağacında bu ağustosböcekleri toplanıp yüksek sesle öterler çünkü Daishi Efendi'nin konaklayacak yer sormaya geldiği gün, belki de 23 Temmuz olduğu içindir." (Gelenek)

4.3.2. Maymun Masamune

Masal, bir derebeyinin ailesinin iki üyesinin mühim bir mektupla yolculuğa çıkmasıyla başlamaktadır. İkili, bir deniz kıyısını geçmeye çalışırken bir ahtapot tarafından kollarıyla sarılmış bir maymunla karşılaşır. Kılıçlarını çekerek maymunu kurtarırlar. Kurtulan maymun, ikilinin taşıdığı önemli eşyaların olduğu kutuyu alıp kaçar. Maymunu takip etmeye çalışırlar fakat izini bulamazlar. Bir yerde dinlenirken uzaklarda bir yerde maymunu görürler. Maymun onlara iki kutu bırakır. Bu kutudan biri kendi kutularıdır, diğerinin içinde de bir kılıç vardır. İkili başkente vardığında kılıcı bu işten anlayan birine götürürler ve kılıcın Gorō Masamune isimli bir kişi tarafından yapıldığını öğrenirler. Böylelikle kılıca Maymun Masamune adını verirler.

Masalda dokuz değer tespit edilmiştir. Bu değerler hayatta kalma, güç, destek, duygu, duygulanım, başarı, gelenek, itaat ve aidiyettir.

“...birden sahile baktıklarında karşularına nadir ve büyük bir ahtapot çıktı. Kollarıyla bir şeyi sarmıştı. Bir maymun, kayaya sıkıca tutunmuştu ve çekilmemek için var gücüyle uğraşıyordu. Fakat ahtapot ondan daha güçlü görünüyordu. Kurtarmaları gerektiğini düşünüp küçük bir taş atıp onu korkutmaya çalıştılar. Fakat ahtapot gayet sakindi ve kollarını çekmedi. O sırada ikisi de yüklerini geçidin girişine koydu ve wakizashi'lerini çekip kayalarla dolu sahile koşup ahtapotu kesti.” (Hayatta kalma)

“Sahiden de harika bir eski kılıç olduğundan onu derebeyine hediye ettiler. Kılıcın uzunluğu, o dönemde tam olarak istenen kadar olduğu için iki gezgin cömert hediyeler aldı. Kılıca Maymun Masamune adı verildi ve kılıç, ailenin kadim hazinesine eklendi.” (Aidiyet ve Gelenek)

4.3.3. Sümüklü Genç Keşiş

Masal, dağda yaşayıp kestiği odunları satarak geçimini sağlayan bir adamın bir gün odunları satamadığında onları nehre atmasıyla başlamaktadır. Adam odunları atarken Nehir Tanrıçası'na dua eder ve buna karşılık olarak kendisine küçük bir çocuk hediye edilir. Bu çocuk sümüklü genç keşiştir ve adamın bir dileği olduğunda burnunu sümükürerek dileği yerine getirmektedir. Karşılığında istediği tek şey, günde üç kez sirkeyle yıkanmış karidesle beslenmektir. Böylelikle adam güzel bir servete ve eve sahip olur. Bir süre sonra adama her gün karides bulma işi ağır gelmeye başlar ve çocuğu terk eder. Sonunda çocuk, adama verdiği her şeyi geri alır.

Bu masalda dokuz değer tespit edilmiştir. Bu değerler hayatta kalma, dindarlık, destek, duygulanım, güç, itibar, aidiyet, duygu ve başarıdır.

“Sonunda döndü ve köprüniin ortasında dinlenmeye koyuldu. Odunları teker teker nehre atmaya başladı. Ardından Nehir Tanrıçası'na dua etti ve evin yolunu tuttu. Ne hikmetse, tam eve dönerken hayatında hiç görmediği kadar güzel olan genç bir kız, derin sudan yükseldi ve yaşlı adamı durdurdu. Kucağında küçük, küçücük bir çocuk taşıyordu.”
(Dindarlık)

“...’Çok çalışıyorsun ve dürüst bir insansın.’ dedi. ‘Ve bugün yakacak odununu Nehir Tanrıçası'na getirip sundun. Çok memnun oldu ve bu küçük çocuğu ödül olarak sana vermek istedi. Al onu. Onun adı Sümüklü Genç Keşiş. Dilediğin şey neyse sana onu verir’...”
(Destek)

“Ev gibi şeyler bile çocuğun burnundan tek bir sesle çıkabilir ve onun istediğinden daha güzel bir ev olabilirdi. Bir ay içinde, yaşlı adam zenginleşene kadar, yavaş yavaş her türlü eşyaya sahip oldu.” (Başarı)

4.3.4. Kaplumbağaların Şefi

Masal, bir adamın bir yumuşak kabuklu kaplumbağa yakalamasıyla başlamaktadır. Adam kaplumbağayı sırtlanıp şehirdeki balıkhaneye satmaya götürürken bir gölün kenarından geçer. O sırada gölden başka bir kaplumbağa çıkar ve adamın sırtındaki kaplumbağaya nereye gittiğini sorar. Kaplumbağa da yarın döneceğini söyler. Adam balıkhaneye vardığında kaplumbağayı satıp döner. Diğer kaplumbağanın söyledikleri aklına takılmıştır. Ertesi gün balıkhaneye tekrar gittiğinde balıkçı ona kaplumbağanın kaçtığını söyler.

Masalda altı değer tespit edilmiştir. Bu değerler duygu, duygulanım, güç, itibar, dindarlık ve hayatta kalmadır.

“...‘Yarın döneceğini kendi söyledi. Kolay kolay öldüremezler onu.’ dedi kendi kendine ve neler olacağını düşündü. Yakınlardaki bir tapınağa gitti ve aldığı parayı tapınağa sunarak sutra okuttu. Ardından, o günden itibaren canlıları yakalayıp satmayı bırakmaya karar verdi.” (Dindarlık)

“Ertesi gün şehre gidip dün kaplumbağayı sattığı balıkhanenin önünden üzgün bir suratla geçerken balıkhanenin sahibi ona seslendi ve kaplumbağanın çok korkunç bir şey olduğunu söyledi. Kaplumbağa, bıçakla insanın bile kesemeyeceği balık tuzacağından nasıl olduğu anlaşılmayan bir şekilde çıkıp gitmiş ve balıkthane sahibi şaşırılmıştı.” (Güç)

4.3.5. Yengeç ve Prenses Yasunaga

Yaşlı bir oduncu, şelalenin arkasındaki bir dağdaki ağacı keserken elindeki baltayı şelalenin havzasına düşürür. Havzadan bir duman yükselir ve içinden güzel bir prenses çıkar. Prenses adama düşürdüğü baltanın, onu hapseden bir yengecin kolunu kestiğini söyler ve ondan baltasını alıp tekrar yüksekte bırakmasını ister. Adam prensesin istediğini yapar ve karşılığında refah içinde geçecek bir hayat sözünü alır. Yengecin kabukları da bir süre sonra akarak denize karışır.

Masalda sekiz değer yer almaktadır. Bu değerler duygu, duygulanım, güç, destek, hayatta kalma, itaat, gelenek ve başarıdır.

“... ‘Ben Prenses Yasunaga’yım. Uzun zamandır bu havzada yaşıyorum. Bir gün bir yengeç geldi ve burada yaşamaya başladı. O günden beri gece gündüz bana acı verdi. Bugün senin düşürdüğün balta, kötü yengecin bir kolunu kesti ve onu zayıflattı...” (Başarı)

“İhtiyar korkarak su tanrısına yardım etmek istedi. Bir kez daha dağa döndü ve söylendiği üzere baltayı yüksek bir yerden şelalenin havzasına attığında tanrı prenses çok memnun oldu. Hayatının geri kalanını onur ve refah içinde geçireceğini, her şeyin onun dilediği gibi olacağını söyleyerek ormana döndü.” (Destek)

“Ardından nehre Yasunaga Nehri, havzaya da Yengeç Batağı demeye başladılar. Bu nehrin akışı kurak yıllarda bile durmazdı. Ayrıca su tanrısına yağmur duası ederseniz yağmur mutlaka yağacaktır.” (Gelenek)

4.3.6. Öküz Sürücüsü ve Dağ Cadısı

Masal, öküzleriyle birlikte bir dağdan geçmeye çalışan bir adamın yolda da cadısıyla karşılaşmasıyla başlamaktadır. Cadı adamdan sırayla öküzlerini ister ve onları yer. Öküzler bittiğinde cadı bu sefer adamı yemek ister. Adam kaçır ve bir eve girer. Girdiği yer, dağ cadısının evidir. Adam tavana tırmanıp saklanır. Dağ cadısı eve gelir ve kendine yemek hazırlarken uykuya dalar. Adam bir sopayla yemeği alıp yer. Dağ cadısı uyanır ve yemeği bulamaz. Bu sefer içki hazırlarken uykuya dalar. Adam içkiyi de alıp içer. Dağ cadısı uyandığında bu sefer ahşap sandıkta uyumaya karar verir. Sandığa girip uyuduğunda adam aşağı iner, sandıkta delikler açar ve onu kaynayan suyun üstüne koyarak cadıdan intikamını alır.

Masalda yedi değer tespit edilmiştir. Bu değerler hayatta kalma, itaat, güç, duygu, duygulanım, dindarlık ve başarıdır.

“Böylece bir bir balıkları çıkarıp atarak birçok balığı dağ cadısına yedirdi. Orkinoslar bittiğinde cadı, öküzü yemek istedi ve onu vermezse sürücüyü yiyeceğini söyledi. Sürücü korkudan dayanamadı ve öküzü bırakıp aceleyle kaçmaya çalıştığında kısacık süre içinde cadı öküzü de şapırdatarak yedi ve yine adamın arkasından gelip bu sefer onu yiyeceğini söyledi.” (Hayatta kalma)

“Cadı uyanıp yemeğini kim yedi diye söylendiğinde sürücü kısık sesle “Ateş tanrısı.” dedi. Dağ cadısı, yere düşmüş yanık bir pirinç patlağını alırken “Ateş tanrısıysa yapacak bir şey yok.” dedi.” (Dindarlık)

4.3.7. Genç Keşiş ve Tilki

Bir tapınakta yaşayan Zuiten adındaki mürit, keşiş tapınağı ona emanet edip gittiğinde yaramaz bir tilkiyle baş başa kalır. Tilki onu sürekli rahatsız eder. Tilki kılık değiştirerek - Japon mitolojisinde tilkilerin kılık değiştirebildiğine inanılır- bir Buda heykelinin yanına geçer ve kendisi de aynı heykel gibi olur. Genç keşiş Zuiten sonunda bir plan yapar. Hangi heykelin aslında tilki olduğunu anlar ve tilkiyi yakalayıp pişirir.

Masalda toplamda beş değer tespit edilmiştir. Bu değerler dindarlık, güç, aidiyet, başarı ve bilgidir.

“Uzun zaman önce bir dağ tapınağında Zuiten adında bir mürit yaşardı. Keşiş, tapınağı Zuiten'e emanet edip gittiğinde...” (Dindarlık)

“Kılık değiştirmiş tilkinin hangisi olduğunu anlayamadı. ‘Beni böyle kandıramazsın.’ diye söylendi Zuiten. ‘Tapınağımızdaki ana heykel, ne zaman ayin yapsak her zaman dilini dışarı çıkarır. Hata yapmama imkan yok.’...” (Bilgi)

“Aceleyle mutfağa gitti ve sahte Buda da yüzünüzce peşinden geldi. “Önce yıkayayım onu.” dedi Zuiten, heykeli ocağın üzerindeki kazana doğru kaldırarak. Ardından kapağı sıkıca kapattı ve güzel bir ateş yaktı. Keşiş döndüğünde tilki nar gibi pişmiş halde yenmeye hazırды.” (Başarı)

4.3.8. Shibaemon Tanukisi

Masal, Japon halk hikayelerinde önemli bir figür olan tanuki'lerin başından geçer. Japon mitolojisinde tanuki'ler şekil değiştirebilme özelliğine sahiptir. Bir gün kel tanuki, Shibaemon tanuki'sine güçlerini karşılaştırmayı teklif eder. Shibaemon tanuki'si teklifi kabul eder. Önce kel tanuki maharetini gösterecektir. Bir derebeyine dönüşür ve denizde tüm mürettebatıyla birlikte ilerler. Sıra shibaemon tanuki'sine gelmiştir. Kel tanuki'yi belirlediği günde belirli bir alana davet eder ve ona bir derebeyinin geçit törenini göstereceğini söyler. Gün geldiğinde kel tanuki geçidi izler ve çok etkilenir. Ancak bu geçit gerçek bir derebeyi geçididir. Shibaemon tanuki'sinin kılık değiştirmesi değildir. Askerler kel tanuki'yi fark eder ve mızraklarla onunla oynarken hayvanı öldürür.

Masalda toplamda altı değer bulunmaktadır. Bunlar güç, bilgi, başarı, sağlık, duygu ve duygulanım değerleridir.

“Bir zamanlar, Awaji'nin kel tanukisi, Shibaemon tanuki'sine güçlerini karşılaştırmayı teklif etmek için geldi. Shibaemon tanuki'si teklifi kabul etti ve denizi aşarak Awa'ya gitti.” (Güç)

“Shibaemon tanuki'si etkilendi ve o güne kadar böyle bir şekil değiştirme görmediğini düşündü.” (Başarı)

“Kel tanuki oldukça etkilendi. Çam ağacının üstüneyken istemsizce ellerini birbirine vurdu ve 'Shibaemon tanuki'si efendi, muhteşem!' diyerek sanki gerçekmiş gibi yüksek sesle övdü. Kel tanuki'nin etkilenmesine şaşırmasına gerek yoktu.” (Duygu ve Duygulanım)

4.3.9. Keşiş, Tanukiye Karşı

Bir tanuki, köyden bir eve dadanır. Evde yaşayan adam ve kadın buna çare bulamaz. Sonunda bir keşiş çağırırlar. Keşiş, çarşıdan bazı şeyler alması gerektiğini söyleyerek evden çıkar. Evdekiler de onun bir bohça unuttuğunu fark eder. Bohçayı yanlarına alıp adamı bulmaya giderler fakat adama yetişemezler. Eve döndüklerinde bohçayı göremezler. Keşiş döner ve bohçayı bilerek bıraktığını, içinde tanuki zehri bulunan bir yiyecek olduğunu söyler. Gerçekten de zehir işe yaramıştır. Ev halkı bir süre sonra evin bir köşesinde ölü bir şekilde yatan tanuki'yi bulur.

Bu masalda altı değer tespit edilmiştir. Bunlar dindarlık, bilgi, destek, başarı, duygulanım ve duygudur.

“Çiftçi bunun bir tanuki şakası olabileceğini düşündü. Sofulardan onun için dua etmelerini istedi fakat çare olmadı.” (Dindarlık)

“Çağrılan son keşiş, “Bana bırakın. Bakın bakalım ondan nasıl kurtulacağım. Yalnız, onu uzak tutmak için sadece birkaç şeye ihtiyacım var. Hemen onları alıp geleyim.” dedi.” (Bilgi)

“Verandanın altındaki uzak köşede ölü bir tanuki buldular. Kaybolan çoğu şey de yanındaydı. Elinde yarısı yenmiş bir pirinç topu vardı. ‘Bohçadaki pirinç topuna machin denen tanuki zehri koymuştum. Bohçayı bilerek eve bıraktım.’ dedi rahip kahkahayla.” (Başarı)

4.3.10. Danburi Zengini

Masal, çok zengin bir adamın servetini anlatarak başlamaktadır. Adam bir gün başkente gidip zenginliğini tescillemek için zenginlik mührü almak ister. Mührü vermeden önce ona çocuğu olup olmadığını sorarlar ve en büyük zenginliğin yolunun bir çocuk sahibi olmaktan geçtiğini söyler. Ardından masal, adamın geçmişine gidip nasıl zengin olduğunu anlatmaya başlar. Adam bir gün tarlada çalışırken karısıyla birlikte uyulamaya başlar. Uyandıklarında bir yusufluğun gelip ağzının etrafında dolaşmaya başladığını fark ederler. Bunun zenginlik işareti olduğunu anlarlar ve bir dağın eteklerinden altın fışkırdığını görürler.

Masalda altı değer yer almaktadır. Bu değerler itibar, gelenek, dindarlık, olgunluk, güzellik ve başarıdır.

“Zengin adam, başkente gidip zenginlik mührünü almak istediğinde ‘Bir insan, göklerin gönderdiği bir hazineye sahip olmazsa olmaz. İnsanın sahip olabileceği en değerli hazine bir çocuktur. Çocuğun var mı?’ karşılığını aldı.” (İtibar ve Olgunluk)

“Adam, ‘Ben Azusawa’nın Dai Nichinyorai’ına inandım ve bana bir kız evlat bağısladı. Bu sefer de başkenti görmesi için benimle birlikte getirdim.’ dedi.” (Dindarlık)

“Ardından aynı dağdan sayısız altın fışkırmaya başladı. Oradan fışkıran paraları toplayıp evine dönen çiftçi, bu sayede zengin oldu. Yusufçuktan aldığı haberle zengin olduğu için de bundan böyle Yusufçuk Efendi diye çağırılır oldu.” (Başarı)

4.3.11. Kömür Yakıcı Kogorō

Masalda zengin adam Kogorō'nun eskiden bir kömür yakıcısı olması anlatılmaktadır. Kömür yakarak geçindiği kulübesine bir gün bir prenses gelir. Bir kehanetin sonucunda adama gelin olmaya geldiğini söyleyen prenses, adamla yaşamaya başlar. Fakat adam ikisine yetecek kadar yemek olmadığını söyler. Prensес de şehre gidip pirin. Almasını söyleyerek ona iki demir para verir. Adam şehre giden yolda bir kuş görür ve parayı fırlatıp kuşu vurmaya çalışır, başaramaz. Eve döndüğünde durumu eşine anlatır. Prensес ona verdiği paraların çok değerli olduğunu söyler. Kogorō dağ yolunda o paralardan bir sürü gördüğünü anlatır. Birlikte oraya giderler ve oradaki paralarla çok zengin olurlar.

Masalda yedi değer tespit edilmiştir. Bu değerler güzellik, dindarlık, gelenek, duygu, duygulanım, destek ve başarıdır.

“... ‘Ben Kyōto’daki Kyōmizu Tapınağı’nın Kannon Efendisi’nin kehanetiyle sana gelin olmaya geldim. Bugünden itibaren kulübende yaşamama izin ver lütfen.’ dedi.” (Dindarlık ve Gelenek)

“Bir zamanlar, Bingo’daki Mano’da yaşayan ünlü bir zengin, eskiden kömür yakıcısı Kogorō olarak bilinen fakir ve çok çalışan genç bir adamdı. Mie’de Uchiyama denen yere bir kulübe inşa etmiş, tek başına orada kömür yakarak yaşıyordu. Kogorō’nun kömür yaktığı küçük ve yalnız kulübesine başkentten güzel bir prenses teşrif etti.” (Güzellik)

“...prensес, ‘O zaman şehre gidip pirinç satın al.’ diye yanıtlayarak ipek kumaşındaki poşetten iki demir para çıkarıp Kogorō’ya verdi. Kogorō parayı alıp dağdan indi ve şehre, yiyecek bir şey aramaya gitti.” (Destek)

4.3.12. Zengin Adamın Hazine Karşılaştırması

Japonya'nın Yonabaru bölgesinde yaşayan bir zengin ve Donabaru bölgesinde yaşayan bir zengin, sahip oldukları hazinelerini karşılaştırmaya karar verir. Yonabaru'da yaşayan zengin köyünden, belli bir bölgeye kadar yaklaşık on bir kilometre boyunca altın taşlar dizerek gelir. Böylece rakibine varlığını göstermiş olur. Bunun karşılığında Donabaru'da yaşayan zengin, parasını sergilemek yerine yalnızca yanında yirmi oğluyla birlikte gelir. O da diğer zengine asıl zenginliğin çocuk sahibi olmaktan geçtiğini göstermiş olur.

Bu masalda tespit edilen değer sayısı beştir. Bu değerler güç, itibar, duygu, duygulanım ve gelenektir.

“Bir zamanlar, Higo'nun Yonabaru bölgesinden bir zenginle, Yamamoto'nun Danobaru bölgesinden bir zengin, hazinelerini karşılaştırmaya karar verdiler.” (Güç ve İtibar)

“Yonabaru zengininin hiç çocuğu olmadığı için ‘Bunu görünce kıskandım.’ dedi.” (Duygu ve Duygulanım)

“Ardından o tepe Kıskançlık Dağı olarak anılmaya başladı.” (Gelenek)

4.3.13. Prenses Uguisu

Bambu keserek geçimini sağlayan adam bir gün bir bambu ağacının parladığını görür. Onu kestğinde ağacın içinden bir japon bülbülü yumurtası çıkar. Yumurta çatladığında içinde bir bebek görür. Adam bebeği eve götürür, ona Uguisu adını verir ve onu eşyle birlikte besleyip büyütür. Kısa süre içinde bebek çok güzel bir prensese dönüşür. Ülkenin dört bir yanından talipleri gelir fakat Prenses Uguisu onları istemeyerek onlara zor görevler verir. Japon imparatoru bile prensese aşık olur. Vakit geldiğinde Ay'da yaşayan insanlar, Uguisu'yu almaya gelir. Prenses dönerken ardında bir ölümsüzlük iksiri bırakır. İmparator ölümsüzlük iksirini içmek istemez ve onun Fuji Dağı'nda yakılmasını emreder.

Bu masalda tespit edilen yedi değer vardır. Bu değerler güzellik, itaat, duygu, duygulanım, olgunluk, aidiyet ve başarıdır.

“Kız gittikçe büyüdü ve eşsiz güzelliğe sahip bir prensese dönüşerek etrafa ışık saçtığı için Prenses Kaguya olarak da çağırılmaya başladı.” (Güzellik)

“Örgü sepetler yapan ihtiyarın kestiği bambuların mevsiminde, bambuların içi her zaman altın dolu olmaya başladı ve eskiden fakir olan bu yaşlı adam, kısa sürede oldukça zengin biri oldu.” (Başarı)

“O dönemin imparatoru, Prenses Kaguya'nın ışık saçan güzel biri olduğunu duydu ve avını iptal edip Suruga'ya prensesi görmeye teşrif etti. Böylelikle prensese, başkente gelip imparatoriçe olmasını teklif etti fakat beklenmedik bir şekilde reddedildi.” (Olgunluk)

4.3.14. Prenses Uriko

Nehir kenarında çamaşırlarını yıkamakta olan ihtiyar bir kadın, nehirden akan bir kavunu alır. Kavunu kestiklerinde içinden bir kız çocuğu çıkar. Ona Uriko adını verirler ve onu büyütürler. Kız büyüdükçe çok güzel biri olur ve dokumayla uğraşmaya başlar. Bir gün anne babası tapınak ziyareti için sepet almak amacıyla şehre gittiklerinde Japon mitolojisinde kötü bir varlık olan Amanojaku gelir. Evde yalnız olan Uriko, Amanojaku'ya kanar. Amanojaku kızın kıyafetlerini giyer ve onu bahçede bir yere bağlar. Kız üzüntüden seslenmeye başlar, anne babası onu duyup eve döner ve ihtiyar adam, Amanojaku'nun başını keser.

Bu masalda sekiz değer tespit edilmiştir. Bu değerler aidiyet, güzellik, dindarlık, destek, duygu, duygulanım, güç ve başarıdır.

“Kavunun içinden çıktığından, ona Prenses Uriko (Kavun Çocuğu) adını verip onu sevgiyle büyüttüler. Kız gittikçe büyüdü, ardından hoş bir kız oldu ve her gün dokuma işiyle uğraşmaya başladı.” (Güzellik)

“O yılın Kagimamori Festivali'nde Uriko tapınağı ziyaret etmek istedi ve ihtiyar kadınla ihtiyar adam, sepet almak için birlikte şehre doğru yola çıktı. Kapıyı da sıkıca kapattılar.” (Dindarlık)

“Ardından ihtiyar adam, orakla Amanojaku'nun boğazını kesti ve başını dari tarlasına attı. Dari saplarının kıpkırmızı olmasının sebebinin, Amanojaku'nun kanıyla boyanması olduğunu söylerler.” (Güç ve Başarı)

4.3.15. Yamura'dan Yasuke

Yasuke adında dürüst ve genç bir çiftçi bir gün pazara giderken tuzağa yakalanmış bir kuş görür. Kuşu kurtarır fakat avcının emeğinin karşılığını alması için tuzağa bir madeni para bırakarak oradan ayrılır Eve döndüğünde evlerine gizemli bir kız gelir. Kız bir misafir olduğunu ve dara düştüğünü söyler. Onlarla birlikte yaşamaya başlar. Ardından Yasuke'nin annesi, kızın oğluyla evlenmesini teklif eder. Kız da kabul eder. Bir gün Ariake Dağı'na bir şeytan dadanır. Şeytanı alt etmek için kurulan orduya Yasuke de katılmak ister. Eşi, kendisinin yıllar önce kurtardığı kuş olduğunu söyler ve Yasuke'ye şeytanı alt edebilecek tek şey olan on üç dağ kuşunun tüyünden yapılmış oku verir. Bu ok sayesinde şeytan tek okla öldürülür.

Bu masalda sekiz değer tespit edilmiştir. Bu değerler destek, olgunluk, güzellik, itibar, bilgi, güç, aidiyet ve başarıdır.

“Ona yardım etmek istedi ve tuzağın iplerini gevşettiğinde dağ kuşu kaçtı fakat kuşun kaçmasının, tuzağı kuran kişi için üzücü bir durum olduğunu düşünerek elindeki bir madeni parayı dağ kuşunun yerine koyup ipi sıkıca bağladı.” (Destek)

“O sırada tanıdık olmayan genç bir kız geldi ziyarete. ‘Ben bir yolcuym. Kara yakalandığım için dara düştüm. Ne iş verirsiniz yaparım, lütfen bahara kadar burada kalmama izin verin.’ dedi ve yaşlı kadının yerine çeşitli ev işleri yaptı. Oldukça uysal ve güzel bir kızdı.” (Güzellik)

“Arkasında on üç muhteşem dağ kuşunun tüylerinden ok bıraktı. Ardından Ariake Dağı'nın şeytanı yok edildi.” (Başarı)

4.3.16. Dilencinin Parası

Fakir bir adam bir gün komşusunun evine girip para çalmaya karar verir. Eşine de teklif eder fakat eşi bunu sert bir dille reddeder. Adam yine de hırsızlık yapmaya gider. Evin çitlerinden geçerken düşüp bayılır. Rüyasında Daikoku Efendi'yi görür. Efendinin yanında da altınlar vardır. Efendi, adama altınların sahibinin başka biri olduğunu söyler. Adam kim olduğunu sorduğunda altınların sahibinin bir dilenci olduğunu ve ondan para istemesini söyler. Adam uyandığında dilenciye bulup ondan para ister, ayrıca birlikte yaşamayı teklif eder. Dilenci kabul eder. Böylelikle birlikte yaşamaya başlarlar. Adamın talihi, bir dilencinin yardımıyla gelmiş olur.

Bu masalda dokuz değer tespit edilmiştir. Bunlar dindarlık, hayatta kalma, olgunluk, aidiyet, itaat, duygu, duygulanım, destek ve başarı değerleridir.

“Hayatı boyunca Daikoku Efendi'ye inanmış olsa bile az da olsa para bulamadı. Bir yılın sonlarında oldukça zor bir duruma düştü.” (Dindarlık)

“Açıktan ölmek dışında yapabileceği bir şey yoktu. Eğer ölecekse, benliğinden vazgeçip zengin olan komşunun evine girecek ve biraz para çalıp en azından yılbaşını rahatça geçirecekti.” (Hayatta kalma)

“Dürüst biri olduğundan, Daikoku Efendi'nin söylediği üzere köprüye gitti. Orada gerçekten de kirli bir dilenci hasırdan bir örtünün altında mışıl mışıl uyuyordu.” (Olgunluk)

4.3.17. Dağ Haydudunun Erkek Kardeşi

Abisi evi terk ettikten sonra aileye bakmaya başlayan küçük kardeş ailesinin durumunu toparlayamaz ve tarlanın bir bölümü satmak zorunda kalır. Ardından başkente gider, bir hekimin yanında çalışarak para biriktirmeye başlar. Yeteri kadar biriktirdikten sonra ailesinin yanına dönmeye karar verir. Yolda bir grup haydut tarafından soyulur. Parasını kaybettiği için artık gidecek bir yeri yoktur. Haydutların yanında yaşamak ister, haydutlar da bunu kabul eder. Bir süre sonra tekrar başkente hekimin yanına çalışmaya gitmeye karar verir. Giderken de haydutlardan bir kılıç alır. Başkente vardığında kılıcı gören hekim, o kılıcın çok değerli olduğunu söyler. Kılıcı satarlar ve küçük kardeş yine eve dönmek üzere yola çıkar. Dönerken haydutların yanına uğrar, sattığı kılıçtan kazandığı paranın bir kısmını haydutlara verir. O sırada haydutların liderinin, yıllar önce onları bırakan abisi olduğunu öğrenir. İki kardeş birlikte eve döner.

Bu masalda toplamda dokuz değer tespit edilmiştir. Bu değerler sağlık, itaat, gelenek, duygu, duygulanım, aidiyet, başarı, olgunluk ve destektir.

“Bir zamanlar, Echigo’da bir çiftçi ailede iki erkek kardeş vardı. Abi, küçüklüğünden beri iyi kalpli biri olmadığı için ailesi de ona sırtını döndü ve başka bir yere gitti. O sırada baba hastalıktan öldü.” (Sağlık)

“... ‘Lideriniz ne yapıyor? Ben geçenlerde size zahmet veren yolcuym. Edo’da sizden aldığım kılıcı otuz ryō’ya satabildim. İçinden on beş ryō aldım. Size minnettar olduğum için yarısını veriyorum.’ dediğinde haydutlar şaşırды ve bir şey diyemeden birbirlerine baktılar.” (Aidiyet ve Olgunluk)

4.3.18. Hida'dan Kidaiyu

Bir zamanlar Hida'da yaşayan Kidaiyu ismindeki sumo greŖçisi, gücü sayesinde ülke çapında namını yaymayı başarır. Bir gün bir Ŗehirdeki greŖ müsabakasına Kokanja'dan Izumo dedikleri en güçlü greŖçiyile dvŖmesi için çağırılır. Kidaiyu daveti kabul eder. Yolculuğu sırasında bir türbeyi ziyaret eder ve rakibinin zayıf yönünü bulabilmek için dua eder. O gece rüyasında rakibinin zayıf yerinin alın bölgesi olduğu bilgisine ulaŖır. DvŖ sırasında Kidaiyu rakibinin alnına saldırır ve onu alt etmeyi başarır.

Bu masalda beŖ değer tespit edilmiŖtir. Bu değerler gç, itibar, baŖarı, dindarlık ve bilgidir.

“Bir zamanlar Bungo'daki Hida'da Ookura no Nagause isimli fakat genelde Kidaiyu olarak çağırılan bir sumo greŖçisi vardı. DvŖçlkteki namı gitgide yükseldi ve Kyoto'daki greŖlere Kokanja'dan Izumo dedikleri en güçlü greŖçiyile kozlarını paylaŖması için davet edildi. Bir Ŗekilde bu dvŖ kazanması gerektiğini dŖnd.” (Gç ve İtibar)

“Kyoto'ya giderken yolda Oimatsu'daki Chikuzen'de Myoujin türbesini ziyaret etti. Gç bulabilmek için içtenlikle dua etti. O gece Myoujin, Kidaiyu'nun rüyasında belirdi ve ona bir sır verdi.” (Dindarlık)

“... 'Izumo'nun annesi, Japonya'nın en güçlü greŖçisini doğurmak için ona hamileyken her gün demirden kum yedi. Böylelikle onun vücudu demir gibi oldu. Fakat yalnızca bir kere, annesi tatlı kavun yedi. Bu yüzden, Izumo'nun yumuŖak bir taraftı var. Bu yer, alnında.' dedi Myoujin Efendi.” (Bilgi)

4.3.19. Awa'dan Güreşçi ve Kumano'dan Güreşçi

Awa'da yaşayan bir sumo güreşçisi, Kumano'dan sumo güreşçisi Osodagawa'nın namını duyar ve Japonya'nın en güçlüsü olmak için ona meydan okumaya karar verir. Bu amaç doğrultusunda yola çıkar. Bu dövüşçünün evine geldiğinde içeride annesini görür. Annesi ona çok ağır bir eşya verir. Awa güreşçisi eşyayı tutmakta zorlanır. Annesi bu kadar güçlüyse, oğlunun nasıl olabileceğini düşünür. Fakat oraya kadar gelmişken de dövüşmeden evine dönmek istemez. O sırada aniden Osodagawa belirir ve bir anda Awa'dan gelen güreşçiyi yakalar. Onu sıkarak yükseğe kaldırır, ardından toprağa gömerek dövüştürür. Böylelikle Awa güreşçisi, Japonya'nın en güçlüsü olamayacağını anlayarak evine döner.

Bu masalda dört değer tespit edilmiştir. Bu değerler güç, itibar, başarı ve destektir.

“Bir zamanlar, Awa'da ünlü bir sumo güreşçisi yaşardı. Kishuu'daki Kumano'da yaşayan Osodagawa adında saygın bir güreşçinin adını duymuştu. Onu yenip Japonya'nın en iyisi olmak istedi ve denizleri geçip dağları aşarak gücünü onunla karşılaştırmak üzere Kumano'nun dağlarıyla tarlalarını da geçip Osodagawa'nın evine kadar geldi.” (Güç ve İtibar)

“Ardından hemen Awa'dan güreşçiyi sıkıca kavradı, kafasından bile daha yükseğe kaldırdı ve ‘Gökyüzü mü yer mi?’ diye sordu. Awa'dan güreşçinin yapacak bir şeyi yoktu. ‘Toprak’ diye cevapladı. O sırada sahilin kumlarının derinliklerine gömüldü.” (Başarı)

4.3.20. Bilge Yasohachi

Bir zamanlar bir köyde yaşayan Yasohachi adında altı adam vardır. Karıştırmamak için her birini lakabıyla çağırırlar. Bir gün Aksi Yasohachi, Kumarbaz Yasohachi'yle tartışırken ona vurur ve istemeden adamı öldürür. Ne yapacağını danışmak üzere Bilge Yasohachi'ye gider. Bilge Yasohachi, ona cesedi Çiftçi Yasohachi'nin tarlasına bırakmasını önerir. Aksi Yasohachi denileni yapar. Çiftçi Yasohachi tarlasında yatan bir adamı gördüğünde onu sopayla dürter. Ardından onun ceset olduğunu anlar ve ne yapacağını danışmak için Bilge Yasohachi'ye gider. Bilge Yasohachi ona cesedi Pirinççi Yasohachi'nin deposuna koymasını söyler. O gece Pirinççi Yasohachi, deposunda ceset bulunca ne yapacağını danışmak için Bilge Yasohachi'ye gider. Bilge de ona cesetle birlikte Kumarbaz'ın evine gitmesini, kapıyı geç saatte çalmasını söyler. Geç saatte geldiği için adamın karısı ona kötü sözler söyleyecektir. Pirinççi, Bilge'nin dediğini yapar. Kapıyı geç saatte çalar ve Kumarbaz'ın karısı, bu saatte eve gelmek yerine ölmesinin daha iyi olacağını söyler. Ardından Pirinççi, Kumarbaz'ın cesedini evin yakınındaki kuyuya atar. Böylelikle olay, Kumarbaz'ın eşinin başına kalır.

Bu masalda altı değer tespit edilmiştir. Bunlar duygu, duygulanım, başarı, güç, bilgi ve itaattir.

“Bilge, cesedi Çiftçi Yasohachi'nin tarlasındaki su ağzına götürüp dikkatlice onu çömeliyormuş gibi pirinç tarlalarının arasındaki bayıra koymasını önerdi. O gece Çiftçi Yasohachi tarlasında gezinirken kim olduğunu anlamadığı birini gördü. “Pislikler, yine su çalmaya gelmişler.” diyerek adamın arkasından sopayla ona vurdu ve adamı düşürdü. Sonra baktığında onun Kumarbaz Yasohachi olduğunu gördü.” (Başarı)

“Hırsız Yasohachi, aldığı tavsiye üzerine gece geç vakitte Kumarbaz Yasohachi'nin kapsına tak tak vurdu...” (İtaat)

4.3.21. Kumarbazın Gökyüzüne Yolculuğu

Her şeyini kumarda kaybeden bir adam ağacın altında zarıyla oynarken yanına Tengu gelir. Tengu adamın zarı karşılığında ona kendi tüyünden yapılmış bir yelpaze vermeyi teklif eder. Adam kabul eder. Bu yelpaze düz sallandığında kime doğru tutuluyorsa onun burnu uzar, tersi çevrilip sallanırsa o kişinin burnu kısalırdı. Adam bunu zengin bir adamın kızının burnunu uzatmak için kullanır. Kız burnuna çare bulamadığı için her gün ağlamaya başlar. Babası da kızının derdine derman olacak kişiyi damadı olarak kabul edeceğini duyurur. Adam çıkar ve kızın burnunu her gün yavaşça düzeltir. Bir gün uykuya dalar ve uykusunda farkında olmadan yelpazeyi sallamaya başlar. Burnu o kadar uzar ki göğü aşar ve yıldızlara ulaşır. O sırada Samanyolu'nu inşa etmekte olan görevliler bir sütuna ihtiyaç duymaktadır. Adamın burnunu görünce onu sütun olarak kullanmaya karar verirler ve sıkıca bağlarlar. Adam uyandığında yelpazeyi sallayarak burnunu küçültmeye çalışır fakat başaramaz.

Bu masalda dört değer tespit edilmiştir. Bu değerler dindarlık, duygu, duygulanım ve hayatta kalmadır.

“Zengin bir kız tapınak ziyareti için evden çıkacaktı. Burnunu hedef alarak yelpazeyi salladığında kızın burnu yedi karış kadar uzadı ve evden dışarı çıkamadı.” (Dindarlık)

“Geniş tatami matına oturarak her gün burnunun hali için ağlamaya başladı.” (Duygu ve Duygulanım)

4.3.22. Rüya Satın Alan Zengin Sanya

Masal, arkadaşıyla çıktıkları bir yolculukta dinlenirlerken arkadaşının grdg rüyayı satın almak isteyen Sanya'nın hikayesini anlatmaktadır. Sanya, arkadaşı rüyasında altınla dolu bir maden bulduğunu grdg için o rüyayı satın almak ister. Bir Şekilde arkadaşını ikna eder ve ona sevdiği bir Şeyi verip rüyayı satın alır. Rüyada geçen yere gittiğinde orada gerçekten de bir altın madeni bulur ve kısa sürede zengin olur.

Bu masalda  değer tespit edilmiştir. Bu değerler bilgi, başarı ve itibardır.

“... 'Rüya falan alsan ne olacak? Saçmalama.' cevabını aldı. Fakat bir Şekilde sake ya da adamın sevdiği bir Şeyler vererek rüyayı satın almayı baŐardı.” (Başarı)

“Sanya yaşamı boyunca rüyada grdg üzere oradan büyük miktarda altın çıkardı ve kısa sürede Kysh'nun zenginlerinden biri oldu.” (İtibar ve Başarı)

4.3.23. Hasır Zengini

Masalda fakir ve inancı güçlü bir adamın, sürekli Kannon Efendi'ye dua ederek sonunda ondan yanıt almasıyla başlar. Kannon Efendi adamı kutsadığını söyleyerek ilk bulduğu şeyi hediye olarak almasını söyler. Adamın tapınaktan ayrıldıktan sonra ilk bulduğu şey bir hasır sapıdır. Adam yolculuğu boyunca hasır sapını takas ederek karşılığında mandalina, mandalinayı takas ederek karşılığında kumaş, kumaşı takas ederek karşılığında at ve atı takas ederek karşılığında bir ev ve tarla sahibi olur. Adam şükreder ve iyi bir yaşama sahip olur.

Bu masalda on değer tespit edilmiştir. Bu değerler hayatta kalma, dindarlık, güç, itaat, güzellik, olgunluk, destek, duygu, duygulanım ve aidiyettir.

“...Yamato'daki Hase'ye Kannon Efendi'yi ziyarete gider, 'Lütfen bana yardım et.' diye sabahtan akşama ve akşamdan sabaha günlerce tüm gücüyle dua ederdi. Ardından bir gecenin şafağında, oldukça gizemli bir rüya gördü. Kannon Efendi tapınağın derinliklerinden teşrif etti.” (Dindarlık)

“Adam bu rüyayı Kannon Efendi'den bir mesaj olarak kabul edip ertesi gün her şeyi bırakarak Kyôto'ya dönmeye karar verdi.” (İtaat)

“Ardından oradan ayrılıp dönecekken kadın, gönlünden kopan bir hediye olarak üç parça kumaş çıkarıp adama verdi.” (Destek)

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bulgulardan yola çıkarak elde edilen sonuçların konuyla ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen araştırmalardan hareketle analizi ve bu doğrultuda oluşturulan bazı önerilere yer verilmektedir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırma kapsamında incelenen ve değerleri tespit edilen yirmi üç Japon masalı ve on iki Türk masalı bulunmaktadır. Kapsama alınan Türk ve Japon masallarının sayıca birbirinden farklı olmasının sebebi, yöntem bölümünde belirtilen ölçüte uyan masal sayısının seçilen iki kitapta da farklı olmasıdır. Bu doğrultuda belirlenen ölçüte sadık kalınarak araştırma, bu masallar üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Masallar karşılaştırıldığında duygu ve duygulanım değerlerinin birlikte ele alınmasının araştırmanın sonuçlarını daha anlaşılır kılacağı düşünülebilir. Duygu, bir hissi duyumsama olarak ifade edilirken duygulanım, hissedileni dışa vurma olarak aktarılmaktadır. Türk ve Japon masallarında duygu değerinin bulunduğu her masalda duygulanım değeri de yer almaktadır. Dolayısıyla masallardaki karakterlerin, bir hissi hissettikleri anda bunu açığa vurdukları söylenebilir. Masal karakterleri roman, öykü veya diğer edebi anlatıların karakterleri kadar kompleks değildir. Masal karakterlerinin hissettiklerini doğrudan yansıtmasının sebeplerinden birinin bu olduğu düşünülebilir. Duygu ve duygulanımın ifade ettiği tanımlara bakarak masalları kültürel olarak ele aldığımızda, Türk masallarında hissedilenin dışa vurulması durumunun anlaşılır karşılanacağı ifade edilebilir. Öte yandan, Japon kültüründe hissedileni olduğu şekilde karşı tarafa yansıtmak kaba bir davranış olarak görüldüğünden, Japon masallarında gördüğümüz hissedileni açığa vurma'nın kültürel açıdan bir tezatlık oluşturduğu görülebilir. Japon toplumunda ön planda olan grup bilinci, gruptaki ahengi bozmamak açısından duyguların açıkça yansıtılmasına izin vermeyen bir yapıdır. Toplum açısından bu şekilde bir kapalı hal söz konusuysen, Japon masallarında grup bilincinden ziyade bireyselliğin ön plana çıktığı görülebilir. Öte yandan Türk masallarına baktığımızda Türk toplumuyla daha çok uyuşan değerlerin tespit edildiği

düşünülebilir. Japon masallarında ağlamak veya kızmak gibi duygusal eylemler yüz ifadeleri, vücut hareketleri veya bunların birleşimiyle ifade edilmektedir. Yüz ifadeleri Japon masallarında önemli bir yere sahiptir (Kato, Wama, Miyazaki ve Nakatsu, 2008). Türk masallarının önemli kahramanlarından biri olan Keloğlan masallarında da sevgi değerinin büyük ölçüde yer aldığı belirtilmektedir. Sevginin gösterildiği davranışlara örnek olarak, Keloğlan'ın padişah kızına aşık olması, uzun zamandır görmediği annesine gösterdiği sevgi ve bir hayvanı sevmesi gibi unsurlar örnek gösterilmektedir (Özer, 2019). Japon masallarında karakterlerin davranışlarının altında “duygu” unsuru bulunmakla birlikte, Avrupa efsanelerinde “irade” kavramının ön planda olduğu belirtilmektedir (Horie, 1990). Dolayısıyla, alanyazında yer alan benzer çalışmalarda ve iki kültürün masallarında duyguların doğrudan ifade edildiği görülmektedir. Bu açıdan ulaşılan sonuçlar ile konuya ilişkin diğer araştırma sonuçları önemli ölçüde benzerlikler göstermektedir.

Hissedilen hazzı ifade etmekte olan zevk değeri Japon masallarında yer almazken Türk masallarının sınırlı bir bölümünde görülmektedir. Türk masallarında zevk değeri daha çok yemeği yiyen kişinin aldığı haz, onu nasıl yediğinin tarif edilmesi veya karaktere söylenen tatlı sözlerden hoşnutluk duymak olarak karşımıza çıkmaktadır. Japon masallarında ise yemek yeme eylemiyle karşılaşılıyor olsak da, bu eylemden doğan zevk, sözcüklerle vurgulanmamaktadır. Örnek olarak Türk masallarında yemeğin afiyetle veya kıtır kıtır yendiğinden bahsedilmekte, böylelikle alınan hazzı vurgu yapılmaktadır. Japon masallarında ise yalnızca eylemin kendisine yer verilmektedir. Zevk/hazcılık değeri, masalların ait olduğu bölgeye göre işleniş açısından farklılık göstermektedir. Bazı Japon masallarında yiyeceklerin kıymetli olduğu vurgulanmaktadır. O dönemlerde yiyeceklerin kıt olduğu düşünüldüğünde, bu durum mütevazı bir yaşam tarzının göstergesi olarak anlaşılabilir (Ito, vd., 2020). Diğer taraftan, Kıbrıs Türk masallarında hazcılık değeri sık rastlanan bir değer değildir (Yeniasır, 2015). Ayrıca halkbilimci Pertev Naili Boratav'ın derlediği masallarda hazcılık, az bulunan değerler arasında olarak ifade edilmektedir (Sever, Memiş ve Sever, 2015). Dolayısıyla, alanyazında değerler eğitimi açısından incelenen masallarda genel anlamda zevk/hazcılık değerlerine nadiren rastlandığı görülmektedir. Bu durumun, incelenen Türk ve Japon masallarıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Cinsellik değerini incelediğimizde Japon masallarında bu değerle karşılaşmadığı görülmektedir. Japon masallarında cinsellik bir amaç olarak işlenmemektedir. Çocuk sahibi olmak gibi unsurlar zaman zaman karşımıza çıksa da, bu durum detaylı bir şekilde ele

alınmamaktadır. Öte yandan, cinsellik değerinin görüldüğü tek Türk masalında gebe olmaktan bahsedilmekte ve karakter, kimden gebe kalmış olabileceğine yönelik kendi içinde bir muhakeme içine girmektedir. Bunun dışındaki Türk masallarına baktığımızda çocuk sahibi olma unsurunun Japon masallarına benzer şekilde işlendiği düşünülebilir. Japon mitolojisine baktığımızda yaratılış hikayelerinde de cinsellik unsurunun yer aldığını görebiliriz. Buna karşılık, Japon masallarında bu değere rastlanmaması mitolojik/Şintoist metinlerle uyuşmadığının göstergesi olarak düşünülebilir. Grimm masallarında cinsellik çok az kısımda bulunmaktadır. Bulunduğu yerlerde ise dolaylı ifadelerle anlatılmaktadır (Güneş, 2006). Ayrıca Rus masallarında toplumsal cinsiyet algısının bilge, güçlü ve etkin kadın karakterlerle yıkılabildiği belirtilmektedir. Bu tür Rus masallarında karakterler, geleneksel cinsellik anlayışıyla evlilik kavramına karşı durarak toplumun genel beklentisine aykırı hareket edebilmektedir (McVey, 2011). Dolayısıyla, cinselliğin ön plana çıkmaması açısından Türk ve Japon masalları, Grimm masallarıyla benzerlik taşımakla birlikte, toplumsal cinsiyet ve evlilik bağlamında bu tür Rus masallarından farklılık göstermektedir.

Güzellik değeri hem Türk, hem de Japon masallarında insanın fiziksel görünüşü şeklinde ele alınırken, büyük çoğunlukla kadının güzelliği üzerinden ifade edilmektedir. Kimi zaman mekanın güzelliğinin belirtildiği durumlarla da karşılaşılmaktadır. Japon masallarında kadın figürünün güzelliği, özellikle “Büyüdüğünde çok güzel bir prenses oldu.” ifadesiyle sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Türk masallarında da prenseslerin, vezirlerin ve sadrazamların kızlarının güzelliğinden bahsedilmektedir. Grimm masalları ve Kúnos’un derlediği Türk masallarında güzellik kavramı dişil tiplerle sınırlı kalmaktadır (Ozan, 2017). *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* ve *Külkedisi* gibi incelenen bazı Batı masallarında da kadına güzellik olgusunun yüklendiği ve kadının, varlığını bu kavram üzerinden yürüttüğü bildirilmektedir (Atay, 2019). Kuzey Sudan masallarında ise ana karakterlerin çoğunlukla kadın olduğu belirtilmektedir. Kuzey Sudan masallarındaki bu kadın karakterler güzellik, bilgelik ve sadakatleriyle ön plana çıkar (El-Nour, 2011). Dolayısıyla, farklı kültürlerle ait masallar da incelendiğinde güzellik kavramının daha çok kadınlarla ilişkilendirildiği görüldüğü ve bu durumun Türk ve Japon masallarında da benzer şekilde işlendiği ifade edilebilir.

Bilgi değeri Türk ve Japon masallarında yaklaşık olarak aynı sıklıkta karşımıza çıkmaktadır. Bu değer farklı açılardan ele alınabilir olmakla birlikte, bu araştırma kapsamında incelenen masallarda iki şekilde görülmektedir. İlk olarak bilgi, masallarda

olgun veya yaşlı kişilerin verdiği nasihatler olarak yer almaktadır. İkinci olarak ise, amaca ulaşmak için nasıl bir yöntem izleneceğine vakıf olmak şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Japon masalları da Türk masalları da bu hususta birbiriyle uyuşmaktadır. İki kültüre ait masallarda da karakterler iyi bir amaç için de olsa, kötü bir amaç için de olsa bir strateji belirleyip zekalarını ve bilgilerini kullanarak zorlukları aşmakta ve gayelerine ulaşmaktadır. Kimi masallarda karakterin bu bilgiye nasıl ulaştığı belirtilmezken, kimi masallarda ise karakterin, kendisinden daha olgun birinden tavsiye aldığı görülmektedir. Masallarda bilginin kullanımı ve bilgiye sahip olan karakterler de bölgeden bölgeye değişiklik göstermektedir. Kıbrıs ve Uygur masallarında tecrübe ve bilginin sembolü olarak “aksakallı kişi” motifi yer almaktadır (Gökbulut ve Yeniasır, 2017). Afrika masallarında ise düzenbaz rolünü üstlenen karakterler sıklıkla görülmektedir (Seck, 2018). Dolayısıyla farklı kültürün masallarında da bilginin yalnızca iyi işlere yönelik kullanılmadığı söylenebilir. Japon masallarında da zekanın ve cesaretin, pratik amaçlarla kullanıldığı belirtilmektedir (Huthwaite, 1978). Japon masallarında Kannon Efendi veya Jizō gibi karakterler, diğerlerine yardım edebilmektedir. Bu durumlar genelde tesadüfen gerçekleşmektedir (Kim, 2014). İncelenen Türk ve Japon masallarında genel olarak bilgi değeriyle, bilge bir karakterin ilişkilendirildiği görülür. Bu araştırmada ele alınan masallarda “bilge ve iyi kalpli” karakterler olmakla birlikte, bilgiye sahip olan her karakterin bunu iyi amaçlar doğrultusunda kullanmadığı da görülmektedir.

Olgunluk değeri Türk ve Japon masallarında benzer iki desen üzerinden karşımıza çıkmaktadır. Bunlar fedakarlık ve ders çıkarma olarak ifade edilebilir. İki kültürün masallarında da fedakarlık örnekleri büyük erkek kardeşin evi terk ettiğinde küçük erkek kardeşin yönetimi üstlenmesi veya büyük şehzadelerin, küçük şehzadelere padişah karşısında mahcup olmaması için paralarından vermek istemesi gibi örnekler şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Ders çıkarma desenine baktığımızda iki kültürün masallarında da karakterin konumu, itibarı, unvanı ne olursa olsun yaptığı hatadan ders çıkararak bunu sözlü bir şekilde ifade ettiği görülmektedir. Türk masallarında padişahın, vezirin kızlarını küçümsediği için pişman olduğunu ifade eden bir örnek yer alırken, Japon masallarında hatalarından arınıp münzevi bir keşiş olarak dağa giden kişiler üzerinden örnekler de bulunmaktadır. Türk masallarında olgunlukla donatılmış karakterlerle birlikte, çıktıkları yolculukların sonucunda olgunluğa erişen kahramanlar da bulunmaktadır (Işık, 2012). Grimm masallarında pişmanlık az metinde geçmekle birlikte, bunun örnekleri arasında karakterlerin kendi kibirlerini ve alaycılıklarının farkına vardığı durumlar da yer almaktadır

(Karataş ve Yorulmaz, 2021). Momotarō gibi masallarda çalışkanlık, anne babaya saygı, cesaret, hizmet, bağımsızlık, özerklik ve sadakat gibi değerlerin aktarılmasının bir amaç olarak güdüldüğü belirtilmektedir (Koresawa, 1999). Kore kültürüne ait masalarda Konfüçyüs değerleriyle birlikte ebeveyne saygı, dürüst olmak, hayırseverlik ve ahlaklı olmak ön plana çıkarılmaktadır. Bu masalarda günah işleyen, bedelini ödemektedir (Kim, vd., 2018). Japon masalları da yasaklardan kaçınmak, kuralların çiğnenmesi durumunda bedel ödemek gibi unsurları ön plana çıkarmaktadır. Bununla birlikte özverili olmak da vurgulanmaktadır (Ando, 2009). Dolayısıyla, farklı kültürlerin masalarında da olgunluğa erişme ya da olgunluk gösterme açısından benzer desenler izlendiği ifade edilebilir.

Aidiyet değeri ele alındığında hem Türk hem Japon masalarında görülen kavram bireye aidiyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Evden ayrılan erkek için kendini ona adayan kadın ya erkek karakterin peşinden gider ya da evini ve kendini adadığı erkek uğruna kapatır. İncelenen Türk masalarında aidiyet, genelde bireysel bağlılık şeklinde işlenmektedir. Benzer şekilde vatanseverlikleriyle tanınan Japonlar için de masalarında bu değer vatan üzerinden değil de, birey üzerinden karşımıza çıkması dikkate değer bir durum olarak düşünülebilir. Birbirine çok yakın, hatta bir zamanlar tek ülke olan toplulukların masalarında da çeşitli farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Güney Kore ve Kuzey Kore masalarında bulunan değerler arasındaki farklılıklar arasında, Kuzey Kore masalarında çevreyi korumanın önemi üzerinden de işlenen vatanseverlik değerinin daha sık vurgulandığı belirtilmektedir (Young-Eun ve Young-Joo, 2007). Ayrıca Bengal masalarında muğlak bir romantikleştirme üzerinden evrensellik veya kültürel milliyetçiliğin aktarıldığı da görülmektedir (Roy, 2021). Dolayısıyla masallar bölgesel olarak ele alındığında da aidiyetin farklı kavramlar üzerinden işlendiği söylenebilir.

Destek değeri Türk ve Japon masalarında genellikle yardıma ihtiyacı olan kişiye yardım etmek olarak karşımıza çıkmaktadır. Japon masallarının birinde gördüğümüz eşine verecek yiyecek bir şeyi olmayan adama, kadının para vermesi Japon masalarında daha çok maddi desteği ön plana çıkarırken, Türk masalarında Deli Dumrul örneğinde olduğu gibi kadının, eşi için canını feda etmeye razı olması şeklinde manevi bir destek olarak da karşımıza çıkmaktadır. Destek değeri Japon masalarında da Türk masalarında da karşımıza bilgi ve olgunluk değeriyle birlikte çıkabilmektedir. La Fontaine masalarında tespit edilen yardımlaşma değerinin “karşılıklılık” kavramıyla bağdaştığına dikkat çekilmektedir. Bu masalarda destek, bir karşılık alma beklentisiyle gösterilmektedir (Özdemir ve Çekici,

2013). Ayrıca Alman ve İtalyan masallarından derlenerek incelenen masalarda karakterlerin büyüyü bozmak ya da prensi yeniden insana dönüştürmek gibi amaçlarda birbirlerine yardım ettiği durumlar da yer almaktadır (Nazlıcan, 2017). Bazı Endonezya masallarında kadınların, olumsuz olayları önlediği görülmektedir. Kadınlar aile ilişkilerinin kötüye kullanılmasını da engelleyebildiği için ayrıcalıklı bir niteliğe sahiptir. Bu açıdan bakıldığında Endonezya masallarında kadınlar yalnızca çocuk doğuran kişiler değil, aynı zamanda ailenin gücünü muhafaza eden koruyuculardır (Nurhayati, 2019). Japon masallarında hayvanların da insanlara yardım ettiği durumlar mevcuttur (Kotaka, 1990). Türk ve Japon masalları incelendiğinde karşılıksız desteğin ön plana çıktığı ifade edilebilir. Karakterler buldukları destek karşılığında bir şey elde edebilirler, fakat en başından bu amaçla yardım ettiklerine dair ifadeler pek yer almamaktadır.

Güç değeri incelendiğinde iki kültüre ait masalarda da fiziksel gücün yoğunluklu olarak ön plana çıktığı görülmektedir. Japon masallarında sumo güreşçileri, Türk masallarında pehlivanlar birbirleriyle dövüşerek güçlerini sergiler. Masaldaki kurgunun, rakibin alt edilmesiyle birlikte zafere ulaşma üzerinden ilerlemesi de güç değerini vurgulayıcı bir unsurdur. Karşı karşıya gelen iki taraftan güçsüz olanın, güçlü karşısında hayatta kalmaya çalışması da karşımıza çıkan örnekler arasındadır. La Fontaine fabllarında incelenen masalların yaklaşık yüzde yirmisinde güçlü – zayıf ilişkileri işlenmekte, bu masallardaki hayvanların gücü daha çok zenginlik veya fiziksel güç üzerinden aktarılmaktadır (Fırat, 2012). Bhutan masallarında kahramanların şeytan gibi kötü figürlerle savaşarak onları yenmesi gerektiği ön plana çıkarılmaktadır (Sharma, 2007). Hint masallarında karakterlerin sorunları çözmek adına çeşitli yöntemlere başvurduğu da görülmektedir (Kiuchi, 2018). Dolayısıyla, masalların farklı türlerindeki “güç” kavramının da sıklıkla fiziksel güç üzerinden işlendiği ifade edilebilir. Türk ve Japon masalları, güç değerinin ilişkilendirildiği kavramlar açısından diğer dünya masallarıyla benzerlik göstermektedir.

İtibar değeri de Japon ve Türk masallarında farklı şekillerde karşımıza çıkabilmektedir. Japon masallarında sumo güreşçilerinin, ülkenin en iyisi olmak için diğerine meydan okuması örneğinde olduğu gibi “en iyi olma” arzusu üzerinden işlendiği görülmektedir. Japon masallarında bu durum yalnızca insanlar üzerinden değil, hayvanların sahip olduğuna inanılan mitolojik/fantastik güçleri üzerinden bir rekabete girişmesi örnekleri de mevcuttur. Öte yandan Türk masallarında da pehlivanların dövüşleri ve onları yenmenin

önemi vurgulanırken, parası olmadığı için babasına layıkıyla karşılama töreni yapamayacağına üzülen kız üzerinden de itibar değeri farklı bir açıdan işlenmektedir. Hem fiziksel hem maddi açıdan itibar değerinin güç ve güç gösterme unsuruyla iç içe geçtiği de görülmektedir. Statü ve ona bağlı olarak gelen itibar, masallarda karakterlerin korumaya çalıştığı bir unsurdur. Türk masallarında karakterler, statülerini korumak için mücadele eder. Keloğlan'ın, padişahın kızıyla evlenmek isteyip, bu amaç doğrultusunda maceraya çıkması verilebilecek örneklerden biridir (Bakır, 2021). Bhutan masallarında toplumsal değerleri içeren sosyal ilişkiler vurgulanmaktadır. Bu masallarla birlikte kadim topluluklar, toplumsal statü ve örgütlenmeler ifade edilir. Kötü kalpli krallar, kraliçeler, prensler, prensesler, bakanlar, Budist rahipler ve zenginlerin de sosyal rekabete girdiği görülür (Penjore, 2005). Dolayısıyla incelenen Türk ve Japon masalları, itibar/statü kazanma veya bunları kaybetmeme amacı gütmeye açısından benzerlik göstermektedir.

Başarı değerinin, iki kültürün masallarının çoğunda görüldüğü ifade edilebilir. Başarı unsuru hem Türk masallarında hem de Japon masallarında yalnızca olumlu ya da olumlu amaca hizmet eden bir kavram olarak işlenmemiştir. Amaç iyi de olsa kötü de olsa, ona ulaşmak için kullanılan yöntem sonucunda muvaffak olmak bir başarı göstergesidir. İki kültüre ait masallarda da iyi niyetle ulaşılan başarı olduğu gibi, hile kullanarak ulaşılan başarı örnekleri de mevcuttur. “Başarıya giden her yol mübahtır.” anlayışının iki kültürün masallarında da yer aldığı söylenebilir. Japon masallarından biri olan Momotarō'da ana karakterin akli ve kararlılığı sayesinde başarıya ulaştığı belirtilmektedir (Ege ve Toksöz, 2021). Oğuz Tansel'in Amasya, Erzurum, Kağızman, Kastamonu, Konya ve Merzifon yörelerinden derlediği masallarda başarılı olmak, ikinci en sık görülen değerler arasında yer almaktadır (Akkaya, 2016). Bilgelik kavramı Myanmar, Kore, Brunei, Hint ve Filipin masallarında ödül ve ceza, kısıtlama ve şiddet, düzenbazlık ve zafer unsurları üzerinden aktarılmaktadır. Bu kültürlerin masallarında karakterler, bilgeliklerini ve zekalarını kullanarak amaçlarına ulaşır (Lwin, 2019). Japon masallarındaki “küçük karakterler”, ana karakter olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu durum Batı masallarından farklıdır ve Japon masallarındaki bu karakterler, ana karakter olarak başarıya ulaşabilmektedir (Imai, 1999). İncelenen Türk ve Japon masallarında da başarıya ulaşmanın önemi ve başarıya ulaşmak için çeşitli yollara başvurulduğu görülmektedir.

Sağlık değeri Türk masallarında daha sık görülürken, Japon masallarında daha az görülmektedir. Türk masallarında bahsi geçen karakterlerin ölümünün genelde ne sebeple

gerçekleştirdiğinin aktarıldığı örnekler mevcuttur. Padişahın eşinin hastalıktan öldüğü, Han'ın kimin kısır olduğunu bilmek istemesi gibi sağlık ve onun sebepleriyle alakalı unsurlar karşımıza çıkmaktadır. Türk masallarında sağlık unsurunun bazı durumlarda mağduriyet durumuyla birlikte işlendiği de görülebilir. Kolları kesilen kızın zorlu yollardan geçip sonunda kollarına kavuşması buna örnek olarak verilebilir. Japon masallarında ölümle alakalı durum tamamen yalın bir şekilde verilmekte ve yalnızca karakterin “öldüğü” belirtilmektedir. Türk ve Alman masallarında sağlık değerinin bazı açılardan benzer, bazı açılardan farklı şekilde işlendiği belirtilmektedir. Bu masallarda yer alan farklılardan birine örnek olarak Alman masallarında yaralanmaların parmak veya ayakta oluşan şekildeyken, Türk masallarında kılıç yarası, doğuştan gelen yaralar, bir yerden düşme yarası ya da dayaktan alınan yaralar biçiminde karşımıza çıkmaktadır (Kuvvetli, 2019). Ayrıca Özbek masallarında da halk hekimliğinin uygulandığı ve hamile kadının sağlıklı bir doğum gerçekleştirebilmesi için ona destek olmak gibi örnekler mevcuttur (Alptekin, 2021). Eskimo masallarında yasaklanan bir eylemde bulunulduğunda veya hayvanların alınacağı bir davranış sergilendiğinde yiyecek kıtlığının başladığı görülmektedir (Colby, 1973). Eskimo masallarındaki bu durumun, dolaylı yoldan karakterlerin sağlığını etkileyen bir unsur olduğu düşünülebilir. Buna karşın, incelenen Türk ve Japon masallarında sağlık değerinin daha az işlendiği görülmektedir.

İstikrar değeri Japon masallarında hiç karşımıza çıkmazken Türk masallarında yalnızca bir metinde bulunmaktadır. Bu değer, anlam olarak aynı biçimde, kararlı bir şekilde varlığını sürdürme olarak ifade edilebilir. Kelime anlamından yola çıkarak masallarda geçen sözcükler incelendiğinde yalnızca bir Türk masalında “daim” sözcüğü geçmesi sebebiyle bu durum istikrar değeri olarak kabul edilmiştir. Diğer Türk masallarında veya Japon masallarında başarıya ulaşma, zengin olma gibi durumlarla karşılaşılsa bile, ayrıca masallarda genel algı “sonsuz dek mutlu oldular” şeklinde olsa bile istikrar ifade eden herhangi bir sözcükle karşılaşılmamıştır. Bununla birlikte, istikrar kavramının oldukça öznel olduğu ve birçok farklı açıdan ele alınmaya müsait olduğu düşünülebilir. Bu durum da değerleri incelerken ayrıca bir tartışma konusu olarak ele alınabilir. Masallarda belirtilen “bir zamanlar”, “sonsuz dek mutlu” gibi başlangıçlar ve sonlarla birlikte iyi-kötü gibi karakter sınıflandırmalarının istikrar belirttiği ifade edilmektedir (Dewan, 2016). İngiliz masallarında ana karakter çoğunlukla evlenerek ebediyen sürecek mutluluğa ulaşmaktadır (Mkhitarian ve Madatyan, 2021). Japon masallarında yaşlı çift, yaşlı bir adam veya bir çocuk ana karakter olarak karşımıza çıkabilmektedir. Yaşlı karakterler üzerinden hayatın geçici olduğu teması

işlenmektedir. Ayrıca Japon masallarında genelde evlilikle sonuçlanan mutlu sonlar bulunmamaktadır (Cooper, 2013). Japon masallarında farklı sabit durumları belirten “*mukashi, mukashi*” (Çok eskiden) ve “*medetashi, medetashi*” (Mutluluk belirten bir ifade) gibi ifadeler bulunmaktadır. Ayrıca bu ifadelerin, Japon masallarını efsane ve halk hikayesi gibi anlatı türlerinden ayıran fark olduğu belirtilmektedir (Shibata, 2019). İncelenen Türk ve Japon masallarında “bir zamanlar” ifadesi istikrar değeri olarak kabul edilmemekle birlikte, “sonsuz dek mutlu” ifadesine benzer bir söylem yalnızca bir Türk masalında karşılaşıldığı için bu durumun özellikle Batı masallarıyla farklılık gösterdiği ifade edilebilir.

Hayatta kalma değeri iki kültürün masallarında da genellikle içine düşülen zor durumda, karakterlerin verdiği içgüdüsel tepkiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca hem Türk hem de Japon masallarında güçsüz olanın, güçlü olan karşısında kaçması da sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Ayrıca hayatta kalma değerinin, ihtiyacı olan kişiye destek olma durumunda da karşımıza çıktığı görülmektedir. Ahtapotun kollarında çırpınan bir maymunu gören iki adamın, ahtapotun kollarını keserek maymunu kurtarması buna bir örnek olarak gösterilebilir. İki kültürün masallarında da karakterler tehlikeye girmekte ve çeşitli yollardan geçerek hayatlarını riske atabilmektedir. Bu riskli durum iki kültürün masallarında da hayatın olağan bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk masallarında hayatta kalma değerinin, ihanet kavramı üzerinden de işlendiği durumlar bulunmaktadır. Bu masallarda hayatta kalmak uğruna verilen mücadele genelde fiziksel bir üstünlükle kazanılsa da, kimi zaman cinsel seçilim, özveri, güven ve kaliteli genler gibi unsurlar da önemli olabilmektedir (Ercan, 2019). Bazı Endonezya ve Japonya masallarında inanç, toplumsal örgütlenme, teknoloji ve bilginin aktarımının yanı sıra hayat geçimi konularının da anlatıldığı belirtilmektedir (Wardarita ve Negoro, 2017). Ayrıca Japon masallarında kötülük görevini üvey annelerin işlendiği de görülmektedir. Bu anlatılarda hikaye, üvey annenin kötülüğü üzerinden ilerlemektedir (Senno, 2012). Dolayısıyla, bu tür masallarda da karakterlerin, üvey anneden kaçtığı görülebilmektedir. İncelenen Türk ve Japon masallarında ise hayatta kalma değerinin daha sınırlı şekillerde işlendiği ifade edilebilir.

İtaat değeri, birinin sözünü dinleme veya ona boyun eğme olarak ifade edilebilir. Japon masallarında da Türk masallarında da bu değer karşımıza genelde karakterin, kendinden daha üst konumda olan kişinin söylediklerini uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat itaat değeri sadece bu şekilde işlenmemiştir. Gerçekte konum olarak daha üstte olmasa bile bir karakterin, başka bir karakteri daha “bilge” olarak kabul edip ondan

tavsiye istediği örnekler de mevcuttur. Buna benzer olarak itaat kimi zaman bir padişahın buyruğuna gönülden boyun eğmekten ziyade, karakterin istemese de karşısındaki kötü kişilerin dediklerine uyma gibi durumlarla da karşımıza çıkabilmektedir. Masalların çoğunda erkek çocuğun itaate razı olmadığı, uyanık davrandığı ve her söylenene inanmadığı için imtihanı geçtiği belirtilir (Demir, 2021). Ayrıca Grimm masallarında disiplinle bağdaştırılan itaat değerinin, çocuğun ebeveynlerine olan itaatinden daha fazlasını ifade ettiğinden bahsedilmektedir (Snyder, 1978). Dolayısıyla, dünya masalları ele alındığında itaat değerinin birçok farklı açıdan işlendiği görülebilir. İncelenen Türk ve Japon masallarında ana karakterin, itaatsizlik/söylenenlere uymaması sonucunda başarıya ulaşması durumuna pek rastlanmamaktadır.

Dindarlık değeri, 23 Japon masalının 13'ünde, 12 Türk masalının ise 9'unda bulunmaktadır. Tapınak ziyareti, Hacca gitme, dini törenler için hazırlık yapma, dua etme ve Tanrı'ya yakarma gibi unsurların, dindarlık değerinin göstergelerinden olduğu düşünülebilir. Japon ve Türk masallarında dindarlık değeri üzerinden ortak şekilde işlenen bir diğer unsur da farklı dinlerin bir arada olmasıdır. Japon masallarında Şintoizm ve Budizm bir arada görülebilmektedir. Buna benzer olarak Türk masallarında yalnızca İslamiyet değil, Türklerin eski dinlerinden bahsedildiğini görmek de mümkündür. Dolayısıyla iki kültürün masallarında da dindarlık tek bir din üzerinden işlenmemiş, farklılıklar benimsenerek çok kültürlü bir ortamda değerler aktarılmıştır. Bu düşüncelerden yola çıkarak masallardaki dindarlık değerinin, hoşgörüyü destekleyen ve ayrımcılığın önüne geçen bir işlev yürüttüğü de düşünülebilir. Anadolu masallarında besmele çekmek, abdest almak, tövbe etmek, zekat vermek gibi dini unsurların yer aldığı belirtilmektedir (Demirekin, 2019). Ayrıca Uygur Türkleri arasında anlatılan sihir masallarında da toplumun anlayışının, inanç sisteminin, gelenek ve ideallerinin yansıtıldığı belirtilmektedir (Yalçınkaya, 2019). Tayland, Myanmar, Endonezya, Çin, Kore ve Japon masallarında erkek baskınlığı, vicdan, minnet, kadınlar ve çocukların rolüyle birlikte yapılan iyi işlerin karşılığını alma, doğüstü inanışlar ve kutsal ruhlar gibi unsurlar da işlenmektedir (Suwanpratest, 2016). Japon masallarında tanrılara yakararak çocuk sahibi olma gibi durumlarla da karşılaşılmaktadır (Senno, 2013). Masallarda farklı dinlerin, farklı kavramlarla bir arada işlendiği örnekler de mevcuttur. İncelenen Türk ve Japon masallarında da bu durum gözlenmektedir.

Gelenek, nesilden nesle iletilen alışkanlıklar olarak ifade edilebilir. Günlük hayatta dini unsurlarla geleneksel unsurlar birbirine karıştırılabilmektedir. Bu araştırma kapsamında

yer yer iç içe geçmiş gibi görünen dindarlık ve gelenek arasındaki fark net bir şekilde belirlenmiş ve bu ayrıma göre değerler tespit edilmiştir. Japon masallarında gelenek değeri bir ailenin sahip olduğu ve diğer nesillere aktardığı hazinesi ya da yaşanan bir olayın ardından halk tarafından söz konusu olaya verilen değerle alakalı oluşturulmuş süregelen anlamsal ve duygusal bir kavramdır. Türk masallarındaysa gelenek daha çok karşımıza töre ve kanun olarak çıkmaktadır. Töre ve kanuna uymanın önemi vurgulanmakla birlikte masalarda, bunlara uyulmadığı durumlar da mevcuttur. Anadolu ve Kıbrıs Türk halk masallarında geleneksel eşyalar, av geleneği, geleneksel yiyecekler ve törelere yer verildiği belirtilmektedir (Yeniasır ve Gökbulut, 2021). Dolayısıyla masallar, değerlerle birlikte geleneğin de aktarımını sağlamaktadır. Bu sebeple, farklı kültürlerin veya aynı kültürün yaşandığı diğer bölgelerin masallarında da geleneksel unsurların görüldüğü ifade edilebilir.

Türk ve Japon masalları, işlevsel insan değerleri modelinde yer alan her değer bağlamında özel bir şekilde incelenmiş ve bulgulardan elde edilen düşünceler irdelenmiştir. İki kültüre ait masalarda tespit edilen değerler genel olarak ele alındığında, masallardaki değer ağırlıkları değişse de benzer anlayışları aktarma işlevi üstlendikleri söylenebilir. Aynı değerler Türk masallarında farklı, Japon masallarında farklı açılardan işlenebildiği gibi yine aynı değerlerin aynı perspektiften işlendiğini görmek de mümkündür. Değerlerin görülme sıklığı açısından Türk masalları ve Japon masallarının genel kültürel yaklaşımlarıyla farklılık gösteren unsurlar içerdiği de görülmekle birlikte, masallar üzerine yapılan benzeri çalışmalarla uyuşan taraflarının olduğu da söylenebilir. Masalların hem küresel hem de yerel karakteristik özellikler taşıdığını belirtilen çalışmalarda da ifade edildiği üzere hem Türk hem de Japon masalları, birbirlerinden uzak coğrafyalarda olmalarına karşın değerler özelindeki bakış açıları bağlamında bazı ortak noktalarda buluştukları da görülmektedir. Dolayısıyla masallar, belki de kolektif bilincin etkisiyle ait oldukları coğrafyadan bağımsız bir kişilik kazanıp tüm topluluklara ait olan bir eğitim aracı haline gelebilmektedir.

Masallar, oldukça eski bir değer aktarımı aracı olmasına rağmen günümüzde de etkisini korumaktadır. Bunun örneklerini popüler kültür gibi alanlarda görmek mümkündür. Dolayısıyla, masalları günümüzdeki eğitim anlayışına, kurumlarına ve değerler eğitimi modellerine daha etkin bir şekilde uygulamak adına çeşitli çalışmalar yapılabilir. Değerler eğitimi müfredatta açık veya örtülü bir şekilde verilmeye devam etmektedir. Bu açıdan, öncelikle müfredatla iç içe bir değerler eğitimi programı oluşturma aşamasında, masallarla yapılan değerler eğitimi araştırmalarından yararlanılabilir. Bununla birlikte edebiyat, tarih

ve sosyal bilgiler dersleri başta olmak üzere çeşitli derslerde değerlerin etkili bir şekilde aktarılabilmesi belirtilmektedir (Yiğit ve Kesmeçi, 2015).

Kültürlerarası eğitim sürecinde de değer aktarımının önemli olduğu ifade edilebilir. Değerler eğitimi, kültürlerarası eğitimin gerekliliklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin, farklı kültürden insanların değerlerine ve dünyaya bakış açlarına saygı duymayı öğrenmeleri önemlidir. Bu sebeple, kültürlerarası değer çatışmaları da anlama ve bunları önemseme becerilerini arttırmak amacı güden eğitim programlarının bir gereklilik olduğu belirtilmektedir (Frisancho ve Delgado, 2018). Dolayısıyla, genel olarak ele alındığında değerler eğitiminin eğitim programlarının önemli parçalarından biri olduğu ve küreselleşen dünyada kültürlerarası eğitim anlayışıyla birlikte, program geliştirme konusunda üzerinde dikkatle durulması gereken bir husus olduğu ifade edilebilir.

5.2. Öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen verilerden yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Değerler eğitimi bağlamında yapılan masal araştırmalarının artması teşvik edilerek alandaki çalışma eksikliğinin giderilmesi,
- Farklı kültürlerle ait masalların çocuklara okutulması,
- Kültürlerarası eğitim programı geliştirme aşamasında karşılaştırmalı değerler eğitimi araştırmalarından yararlanılması,
- Kültürel değerlerin aktarımının sürdürülebilmesi adına toplumların önemli eserlerinin incelenmesi ve Türkçeye çevrilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Adanalı, A. H. (2004). “Ziya gökalp'in eğitim felsefesi ve yüksek eğitim hakkındaki görüşleri”. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 57-70.
- Akbaş, O. (2008). “Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış”. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Akbay, O. H. (2015). *Kültür Bağlamında Japon Masalları*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Akkaya, N. (2016). “Oğuz tansel'in masal dünyasında değerler”. (s. 99-106). Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Alangu, T. (1961). *Billur Köşk Masalları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Alptekin, Z. D. (2021). “Özbek masallarında halk hekimliği uygulamaları”. *Asia Minor Studies*, 9(2), 757-767.
- Altın, H. (2010). “Ziya gökalp'in eğitim tarihimiz açısından önemi”. *International Journal of History*, 2(2), 493-509.
- Altun, S. A. (2003). “Eğitim yönetimi ve değerler”. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 7-18.
- Ando, N. (2009). “Mukashibanashi kara mita nipponteki jiga no toraekata”. *Uekusa Gakuen University - Bulletin of Education and Health Sciences*(1), 77-86.
- Arıcı, A. F. (2016). “Estetik değer oluşturmada masalların rolü: Türk masalları örneği”. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1017-1035.
- Atasoy, F. (2017). “Türkiye'de sosyolojinin kurucusu ziya gökalp”. *Türk Sosyologları*(2), 1-15.
- Atay, A. (2019). “Feminist kuram bağlamında masallarda toplumsal cinsiyet”. *Uluslararası İletişim Öğrencileri Sempozyumu*, (s. 261-267). İzmir.
- Avcı, Y., Çelik, G. ve Takahashi, M. (2021). “Dede korkut destanları ve japon masallarında geçen bazı motiflere dair”. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9(28), 44-60.
- Aydın, N. (2018). “Nitel araştırma yöntemleri: Etnoloji”. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2), 60-71.

- Aydoğdu, H. ve Alkan, E. (2020). “Değerler eğitimi ve behiç ak'ın tavşan dişli bir gözlemcinin notları'nda sevgi”. *Milli Eğitim*, 49(226), 185-204.
- Bakır, N. (2021). “Türk masallarında statü olgusu”. *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (bitirme tezi)*, 12.
- Bakırcı, N. (2015). “Türk masalları üzerine”. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 111(218), 144-154.
- Balcı, F. A. ve Yelken, T. Y. (2010). “İlköğretim öğretmenlerinin "değer" kavramına yükledikleri anlamlar”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 81-90.
- Baltacı, A. (2019). “Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?”. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), s. 368-388.
- Bars, M. E. (2017). “Ziya gökalp ve türkçülük üzerine bazı değerlendirmeler”. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi*, 4(2), 38-51.
- Bolat, N. (2017). “Keloğlan kimliğinde türk masalları anlatısı: Propp yönteminde türk masalları”. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 201-226.
- Bolat, Y. (2016). “Sosyal değerleri ve değerler eğitimini anlamak”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(29), 322-348.
- Bryan, L. (2005). “Once upon a time: A grimm approach to character education”. *Journal of Social Studies Research*, 29(1), 3-6.
- Cansız, S. Ç. (2014). “Ziya gökalp'in düşünce sistemi ve folklora bakışı”. *Milli Folklor*, 26(103), 59-68.
- Chira, R. G. (2018). “Tales and intercultural education”. *Journal of Linguistic Intercultural Education*, 11(2), s. 41-56.
- Colby, B. (1973). “A partial grammar of eskimo folktales”. *American Anthropologist*, 75(3), 645-662.
- Cooper, J. (2013). The roles of women, animals, and nature in traditional japanese and western folk tales carry over into modern japanese and western culture (tez). *East Tennessee State University - Digital Commons*.

- Coulby, D. (2006). "Intercultural education: Theory and practice". *Intercultural Education*, 17(3), s. 245-257.
- Çıldır, B. (2022). "Türkçe dersinde masallar aracılığıyla göçmenlere ilişkin kültürlerarası duyarlılık geliştirme". *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(2), s. 417-441.
- Dağı, F., Alptekin, M. ve Kaplan, T. (2018). "Türk dünyası hayvan masallarında tespit edilen değerler". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*(43), 227-247.
- Demir, R. (2021). "Masallar ve toplumsal cinsiyet". *Kültür Araştırmaları Dergisi*(8), 327-333.
- Demir, S. ve Üstün, E. (2017). "Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik düzeylerinin incelenmesi". *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), s. 1-11.
- Demirci, M. (2003). *Japonca-Türkçe ve Türkçe-Japonca Cep Sözlüğü*. İstanbul: Japon Kültür ve Enformasyon Merkezi.
- Demirekin, H. (2019). Anadolu masallarında sosyal hayat (yüksek lisans tezi). *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı*, 120.
- Dewan, P. (2016). "Perennially popular: The appeal of classic fairy tales for children". *Children and Libraries*, 14(2), 27-31.
- Dinçer, S. (2018). "Eğitim bilimleri araştırmalarında içerik analizi: Meta-analiz, meta-sentez, betimsel içerik analizi". *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190.
- Direkçi, B., Akbulut, S. ve Şimşek, B. (2020). "Türkçe eğitim alanında yapılan değerler eğitimi tezlerinin incelenmesi". *Journal of World of Turks*, 12(2), 117-140.
- Duymaz, A. (2018). *Küçük Mecmua Yazıları*. (Z. Gökalp, Dü.) İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Ege, F. ve Toksöz, L. (2021). "Momotaro masalı örnekleminde japon kültüründe kolektif bilinçdışı unsurlar". *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 53-73.

- Ekici, M. ve Sarpkaya, S. (2021). “Tebrizli iran türklerinde masal anlatıcısı tipolojisi ve kültürel kimlik”. *Milli Folklor*, 17(130), 58-69.
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). “Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi”. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1321-1333.
- El-Nour, E. A. (2011). “Not just a pretty face: Women as storytellers and subject in the folktales of northern sudan”. *Tydskrif vir letterkunde*, 48(2), 171-185.
- Ercan, K. (2019). Evrimsel psikoloji bağlamında türk masallarında ihanet motifi (yüksek lisans tezi). *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı*, 85.
- Erdemir, A. V. (2019). “Meiji dönemi japon edebiyatı'nda türk imgesi: Tokuda shūsei'nin “türk kralın dileği” adlı masalı”. *Meiji Japonyası'na 150. Yılından Bakışlar*, 73-89.
- Fırat, H. (2012). “La fontaine'in fabllarında güçlü-zayıf ilişkisi”. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*(32), 115-132.
- Frisancho, S. ve Delgado, G. E. (2018). “Moral education as intercultural moral education”. *Intercultural Education*, 29(1), s. 18-39.
- Gouveia, V. V., Milfont, T. L. ve Guerra, V. M. (2013). “Functional theory of human values: Testing its content and structure hypotheses”. *Personality and Individual Differences*, 41-47.
- Gökbulut, B. ve Yeniasır, M. (2017). “Kıbrıs ve türk halk masallarında öne çıkan bazı motifler üzerine incelemeler”. *Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 5(10), 123-137.
- Günay, U. (1993). “Saçların kara dël midir?” *Milli Folklor*.
- Günay, U. T. (2009). “Türk masallarında geleneksel ve efsanevi yaratıklar”. *Motif Akademi Halkbilim Dergisi*, 2(3-4), 84-115.
- Güneş, H. (2006). Grimm masallarının çocuklar üzerindeki etkileri (doktora tezi). *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı*, 48.

- Gürsoy, Ş. ve Çapçioğlu, İ. (2006). “Bir türk düşünürü olarak ziya gökalp: Hayatı, kişiliği ve düşünce yapısı üzerine bir inceleme”. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*(2), 89-98.
- Güvenç, B. (2002). *Japon Kültürü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Hartmann, N. (2003). *Moral Values*. New York: Transaction Publishers.
- Horie, K. (1990). “Ichi taikan no shinri ni tsuite”. *Japan Industrial Management Association*, 41(3), 185-192.
- Huthwaite, M. F. (1978). “Japanese values: A thematic analysis of contemporary children's literature”. *Japanese Journal of Religious Studies*, 59-74.
- Idang, G. E. (2015). “African culture and values”. *Unisa Press*, 16(2), 97-111.
- Imai, J. (1999). “Nihon no mukashibanashi ni okeru 'kobito' no imēji ni tsuite”. *Studies of Research Center for Children's Literature and Culture*, 3, 33-82.
- Imai, R. (2019). “A comparative study of metaphors in fairy tales in english and japanese”. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 7(1), 77-82.
- Ishii, Y. (1998). Kunio yanagita: The life and times of a japanese folklorist (yüksek lisans tezi). *The University of Calgary*.
- Işık, N. (2012). “Türk masal kahramanlarının yolculuktan olgunluğa değişim süreci”. *Türk Dünyası Araştırmaları*(200), 185-203.
- Ito, T., Ishijima, E., Suzuki, K. ve Chiba, M. (2020). “Kyōka ōdan-tekina manabi no sozai to shite no mukashibanashi — Daigakusei ni okeru Nihon no mukashibanashi no ninchi-do to kongo no tenkai”. *Ibarakidaigaku Kyōiku Gakubu Kiyō*(69), 21-34.
- Joosen, V. (2018). *Connecting Childhood and Old Age in Popular Media*. Mississippi: University Press of Mississippi.
- Kanda, R. (1992). “Nihon no mukashibanashi no yama to mori okuyama wo butai to shite”. *Japanese Forestry Society*, 6, 74-78.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z. ve Sağlam, M. (2018). “Türkiye'de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi”. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 185-209.

- Kaplan, M. (1971). "Ziya gökalp ve "yeniden doğma" temi". *Türkiyat Mecmuası*, 16, 1-18.
- Kaptı, Ü. (2017). "Masalların eğitimdeki yeri". *Bilimsel Eksen* (s. 121-125). Ankara: Atalay Matbaası.
- Karagöz, B. (2017). "Naki tezel'in türk masalları adlı kitabının değerler açısından analizi". *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 534-556.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar - İlkeler - Teknikler* (23 b.). (N. Argun, Dü.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karataş, N. K. ve Yorulmaz, B. (2021). "Grimm masallarının içerdiği değerler açısından incelenmesi". *Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(18), 189-200.
- Kato, T., Wama, T., Miyazaki, K. ve Nakatsu, R. (2008). "Analysis of japanese folktales for the purpose of story generation". *International Conference on Entertainment Computing* (s. 67-76). Springer Berlin, Heidelberg.
- Kawai, H. (2018). *Mukashibanashi to Nihonjin no Kokoro* (2 b.). (K. Toshio, Dü.) Tokyo, Japonya: Iwanami Shoten.
- Kayabaşı, R. G. (2016). "Anadolu sahası masallarında kahramanın doğumu ve kahraman olma süreci". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*(79), 129-142.
- Kılcan, B. (2016). "Ignác kúnos'un kırk dört türk peri masalı adlı eserinin değerler açısından incelenmesi". *Turkish Journal of Education*, 5(3), 82-94.
- Kim, E. (2014). "Kankoku mukashibanashi 'wara nawa ippon de chōja ni naru' gata no kenkyū: Nihon mukashibanashi 'warashibe chōja' gata to no hikaku o megutte". *Bunka Gakuenbun*(63), 382-423.
- Kim, S. J., Song, A., Lee, G.-L. ve Bach, A. (2018). "Using animated folktales to teach cultural values: A case study with korean-american bilingual kindergartners". *Journal of Research in Childhood Education*, 1-15.
- Kiuchi, H. (2018). "Indo no mukashibanashi ni okeru araso no hōryaku". *Indo Gakubu Kyōgaku Kenkyū*, 66(2), 890-885.
- Knapp, B. L. (2003). *French Fairy Tales*. New York: State University of New York Press.

- Koresawa, Y. (1999). “Yōchien kyōiku ni okeru ohanashi no ichidzuke ni kansuru kenkyū”. *Tōkyōkaseidaigaku Kenkyū Kiyō 1 Jinbun Shakai Kagaku*, 39, 79-88.
- Kotaka, Y. (1990). “Gurimu no 'dōbutsu muko' no bunrui — Nipponmukashibanashi to no bunrui-jō no”. *Naganodaigaku Kiyō*, 12(1), 73-82.
- Körükçü, Ö., Kapıkıran, N. A. ve Aral, N. (2016). “Schwartz'ın modeline göre 3-6 yaş resimli çocuk kitaplarında değerlerin incelenmesi”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(38), 133-151.
- Kúnos, I. (2016). *44 Türk Peri Masalı*. (Ö. Yetişen, Dü. ve İ. K. Yalçındağ, Çev.) İstanbul: Tefrika Yayınları.
- Kuvvetli, M. (2019). Türk ve alman masallarında sağlık teması (yüksek lisans tezi). *Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı*, 111.
- Lanham, B. B. ve Shimura, M. (1967). “Folktales commonly told american and japanese children: Ethical themes of omission and commission”. *The Journal of American Folklore*, 80(315), 33-48.
- Lewin, D. (2020). “Between horror and boredom: Fairy tales and moral education”. *Ethics and Education*, 15(2), 213-231.
- Lwin, S. M. (2019). “More than "good guys vs. bad guys": Wisdom from folktales as oral literary texts”. *Proceedings of the 28th International Conference on Literature: "Literature as a Source of Wisdom"* (s. 1-8). Banda Aceh: Universitas Syiah Kuala.
- Magos, K. (2009). “Tell it with a folk tale: The contribution of folk tales to intercultural education”. *Proceedings of the International Conference of Intercultural Association of Intercultural Education*. Atina: Intercultural Association of Intercultural Education.
- Mahiroğulları, A. (2005). “Küreselleşmenin kültürel değerler üzerine etkisi”. *Journal of Social Policy Conferences*, 50, 1276-1288.
- Marinović, A. (2015). “Proverbs in serbian and portuguese folk tales”. 611-618.
- Masafumi, T. (2015). *Gurimu Dōwa to Nihon Mukashibanashi - hikaku minwa no sekai*. Tokyo: Miyai Shoten.

- McVey, D. (2011). "And they lived queerly ever after: Disrupting heteronormativity with russian fairy tales". *SQS*, 5(2), 17-29.
- MEB. (2015). *Değerler Eğitimi Yönergesi*.
- Mimura, M. (2009). Hen no mukashibanashi wo tsūjite miru toruko no mukashibanashi (masaru) no keshiki (tez). *Tokyo Gaikokugo Daigaku Gaikoku Gakubu*.
- Miwako, S. (2009). "Nihon mukashibanashi "oni ga warau" ni miru bosei". *Kyōto Kōka Joshi Daigaku*, 105-120.
- Mkhitaryan, Y. ve Madatyan, L. (2021). "A comparative study of space and time transference of main characters in british and armenian fairy tales". *3rd International Academic Conference on Research in Social Sciences* (s. 117-136). Berlin: ACRSS.
- Morgado, M. A. (1995). "Personal values and dress: The spranger, hartmann, avl paradigm in research and pedagogy". *Clothing & Textiles Research Journal*, 13(2).
- Mori, K. (1980). "Yanagita kunio: An interpretive study". *Japanese Journal of Religious Studies*, 7(2/3), 83-115.
- Morimitsu, Y. ve Seki, S. (2015). "Dōtokusei wo hagukumu nipponmukashibanashi no kyōzaika". *Kurume Shin-ai Women's College Bulletin*(38), 7-15.
- Morse, R. A. (1990). *Yanagita Kunio and the Folklore Movement: The Search for Japan's National Character and Distinctiveness*. New York: Garland Publishing.
- Nazlıcan, D. D. (2017). "Alman ve italyan halk masallarında hayvan figürü: Grimm kardeşler'in kurbağa prens ve italo calvino'nun yengeç prens masallarının karşılaştırılması". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), 178-190.
- Nurhayati, S. (2019). "Indonesian folktales: Feminism and the query of femaleness". *Leksika*, 13(1), 12-17.
- Oghigian, K. H. (1997). An intercultural analysis of prosocial and antisocial behaviours in selected japanese and western children's fairy tales (yüksek lisans tezi). *The University of Florida Department of Language Education*.
- Oğuz, M. Ö. ve Özünel, E. Ö. (2019). *Halk Masalları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

- Ortabasi, M. (2009). "Narrative realism and the modern storyteller: Rereading yanagita kunio's tōno monogatari". *Monumenta Nipponica*, 64(1), 127-165.
- Osawa, M. (2012). "Hayao kawai no mukashibanashi to nihonjin no kokoro wo yomu". *Nihon Yungu Shinrigaku Kai* (s. 27). Tokyo: Sōgensha.
- Ozan, M. (2017). "Aydan güzel. Grimm ve kunos masallarında güzellik anlayışı". *Diyalog*, 5(1), 29-48.
- Ozawa, S. (2011). "Minwa to mukashibanashi to densetsu ni tsuite". *Bulletin of Shinshu Honan Junior College*(28), 159-186.
- Ozawa, T. (1989). "Mukashibanashi ni okeru shūshi kinō". *Bungei Gengo Kenkyū Bungei Hen*, 28-39.
- Özçelik, T. T. (2021). Güney azerbaycan masallarında değerler (yüksek lisans tezi). *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri*.
- Özdemir, O. ve Çekici, Y. E. (2013). "Üretim ilişkileri bağlamında la fontaine masallarında değer sorgulaması". *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 113-119.
- Özensel, E. (2003). "Sosyolojik bir olgu olarak değer". *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217-239.
- Özer, D. (2019). Keloğlan masallarının değer aktarımı açısından incelenmesi (yüksek lisans tezi). *Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı*, 109.
- Penjore, D. (2005). "Folktales and education: The role of bhutanese folktales in value transmission". *Journal of Bhutan Studies*, 258-277.
- Petrova, G. (2004). Male characters in the japanese fairy tale: Classification and analysis (doktora tezi). *University of Zurich Faculty of Arts*.
- Pinto, C. F. (2008). "Once upon a time in africa - tales between ethics and the aesthetics". *The Proceedings of the 18th Annual Conference of the European Teacher Education Network* (s. 183-194). Liverpool: University of Helsinki.
- Povsic, F. F. (1981). "Russian folk and animal tales". *The Reading Teacher*, 35(3), 329-343.
- Quine, W. V. (1979). "On the nature of moral values". *Critical Inquiry*, 5(3), 471-480.

- Richardson, B. (2002). *Narrative Dynamics: Essays on Time, Plot, Closure, and Frames*. Ohio: The Ohio State University Press.
- Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values*. New York: The Free Press.
- Roy, S. (2021). "Defining of rupkatha: Tracing the generic tradition of the bengali fairy tale". *Children's Literature Education*, 1-19.
- Sağlam, S. (2014). "Ziya gökalp'ın sosyolojisi ve fikirleri üzerine düşünceler". *Türk Yurdu*, 103(328).
- Sakaoğlu, S. (2008). "Türk dünyası masallarının başlangıç kalıp sözlerinden 'bir varmış bir yokmuş' üzerine karşılaştırmalı bir deneme". 38. *ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi* (s. 1351-1364) Ankara.
- Saltık, O. (2019). "Masalların eğitimdeki yeri". *Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatı kurultayı* (s. 461-467). Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Saluk, R. G. (2018). "Menzel'in dilinden billur köşk masalları". *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2(1), 41-51.
- Saydam, M. B. (2019). *Deli Dumrul'un Bilinci: "Türk-İslam Ruhu" Üzerine Bir Kültür Psikolojisi Denemesi*. İstanbul: Metis.
- Schwartz, S. H. (2012). "An overview of the schwartz theory of basic values". *Psychology and Culture*, 2(1), 1-20.
- Scott, E. D. (2000). "Moral values: Situationally defined individual differences". *Business Ethics Quarterly*, 10(2), 497-521.
- Seck, F. (2018). "Crossing the atlantic: Bouqui and malice, a caribbean counterpoetics". *Journal of Haitian Studies*, 24(1), 76-100.
- Seki, K. (1939). "Rumupu nihon minzoku setsuwa". *Japanese Society of Cultural Antropology*, 5(2), 239-241.
- Senno, M. (2012). "Nipponmukashibanashi 'tenashimusume' ni miru seishin-sei". *Kyoto Kōka Joshi Daigaku Kenkyū Kiyō*, 50, 29-29.
- Senno, M. (2013). "Nipponmukashibanashi 'tanishichōja' ni miru shinkō". *Research bulletin of Kyoto Koka Women's University*(51), 13-24.

- Sever, E., Memiş, A. ve Sever, S. (2015). "Pertev naili boratav'ın zaman zaman içinde masal kitabının değerler açısından incelenmesi". *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46-263.
- Sever, M. (2007). "Ziya gökalp'in masallarında tipler". *Milli Folklor*, 19(74), 29-33.
- Sharma, C. S. (2007). "Bhutanese folktales: Common man's media with missions for society". *Journal of Bhutan Studies*, 83-112.
- Shibata, W. (2019). "Nipponmukashibanashi o shinri rinshō ni mochiiru tame ni". *Rinshō Shinri Gakubu Kenkyū Hōkoku*, 12, 63-76.
- Shigeru, M. (1973). "World authority on folklore: Yanagita kunio". *Japan Quarterly*, 20(3), 283-293.
- Shimpacirô, M. (1962). "The father of japanese folklore". *Japan Quarterly*, 9(4), 484-487.
- Snyder, L. L. (1978). "Cultural nationalism: The grimm brothers' fairy tales". *Roots of German Nationalism - nineteenth-century literature criticism*, 77, 35-54.
- Sofa, E. M. (2020). "Moral values in western and indonesian stories: A research on the stories for the ninth grade of junior high school". *Journal of English Education and Teaching*, 4(3), 449-465.
- Spitz, E. H. (2016). "Revisiting fairy tales". *Contemporary Psychoanalysis*, 52(3), 478-488.
- Spranger, E. (1928). *Types of Men: The Psychology and Ethics of Personality*. (P. J. Pigors, Çev.) New York: Hafner Publishing Company.
- Struch, N., Schwartz, S. H. ve Kloot, W. A. (2002). "Meanings of basic values for women and men: A cross-cultural analysis". *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(1), 16-28.
- Suwanpratest, O. (2016). "An analysis of the prominent cultural values of asian people through similar folktales". *International Journal of Social Science and Humanity*, 6(11), 836-839.
- Şahin, M. C. (2011). "Ziya gökalp'in düşünce sisteminde din, eğitim ve kültür". *Ekev Akademi Dergisi*, 15(48), 385-400.

- Şimşek, E. (2017). “Türk masallarının milli tipi: Keloğlan”. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*(11), 41-57.
- Takayanagi, S. (1974). “Yanagita kunio”. *Monumenta Nipponica*, 29(3), 329-335.
- TDK. (2000). *Okul Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Timurtaş, F. K. (1964). “Dil dâvası ve ziya gökalp”. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 5, 71-105.
- Tokluoğlu, C. (2013). “Ziya gökalp ve türkçülük”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 68(3), 113-139.
- Topbaş, A. (2015). Sema maraşlı'nın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi (yüksek lisans tezi). *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı*.
- Turan, R. ve Ulusoy, K. (2014). *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*. Ankara, Türkiye: Pegem Akademi.
- Türkan, K. (2008). “Türk masallarında kahramanın ve şamanın don değiştirmesi arasındaki benzerlikler”. *Türkbilig*(15), 136-154.
- Türkan, K. (2015). “Türk dünyası masallarından yansıyan şaman olgusu”. *Bilig*(74), 219-238.
- Uehara, M. (1995). “Japon masallarında olağanüstü karakterler”. *Milli Folklor*(28), 55-61.
- Wardarita, R. ve Negoro, G. P. (2017). “A comparative study: The folktale of jaka tarub (indonesia) and tanabata (japan)”. *Advances in Language and Literary Studies*, 8(6), 1-6.
- Weller, W. ve Silva, C. M. (2011). “Documentary method and participatory research: Some interfaces”. *International Journal of Action Research*, 7(3), s. 294-318.
- White, L. E. (1959). “The concept of culture”. *American Anthropologist*, 61(2), 227-251.
- Worley, P. M. (2013). *Telling and Being Told: Storytelling and Cultural Control in Contemporary Yucatec Maya Literatures*. The University of Arizona Press.
- Yalçınkaya, F. (2019). “Uygur sihir masallarında islamî unsurlar”. *Ege Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 43-54.

- Yeniasır, M. (2015). “Kıbrıs türk masallarında yer alan değerlerin incelenmesi”. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 1943-1953.
- Yeniasır, M. ve Gökbulut, B. (2021). “Anadolu ve kıbrıs türk halk masallarında yer alan kültürel unsurlar üzerine bir karşılaştırma”. *Selçuk Türkiyat*(52), 81-113.
- Yılmaz, M. (2019). Türk, alman balkan ve rus masallarının değerler eğitimi açısından mukayesesi (yüksek lisans tezi). *Giresun Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bilim Dalı*.
- Yiğit, M. F. ve Kesmecı, A. M. (2015). “Vatandaşlık ve demokrasi eğitiminde masal kullanımı”. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(3), s. 1320-1338.
- Young-Eun, O. ve Young-Joo, K. (2007). “Analysis of social virtue and setting in traditional fairy tales of south and north korea”. *Journal of Families and Better Life*, 25(1), 101-112.
- Yurdakul, A. (2020). “Değer kavramı ve değerler eğitimi”. *Türk Medeniyeti*, 1(2), 14-20.
- Zipes, J. (2009). “The evolution of folk and fairy tales in europe and north america”. *The Lion and the Unicorn*, 12(2), 7-31.